

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta informatiky a statistiky

Diplomová práce

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta informatiky a statistiky

Dopady ISDS na uživatele

Diplomová práce

Vypracoval: **Bc. Tomáš Řehořek**

Vedoucí práce: **Prof. Ing. Petr Doucek, CSc.**

Rok vypracování: **2014**

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně. Veškeré použité podklady, ze kterých jsem čerpal informace, jsou uvedeny v seznamu použité literatury a citovány v textu podle normy ČSN ISO 690-2.

V Praze dne 4.5.2014

Podpis:

Poděkování:

Touto cestou bych chtěl poděkovat Prof. Ing. Petru Douckovi, CSc. za vedení diplomové práce, poskytnutí cenných rad a připomínek. Pracovníkům Odboru veřejné správy a eGovernmentu Ministerstva vnitra České republiky za poskytnutí statistik týkajících se provozu Informačního systému datových schránek. Všem dotázaným subjektům za vyplnění dotazníku.

Abstrakt:

Diplomová práce se zabývá Informačním systémem datových schránek, který je představen z pohledu legislativy a uživatele. Protože spuštění tohoto systému ovlivnilo stovky tisíc subjektů, je hlavním cílem práce zjištění dopadů ISDS na uživatele, metodou analýzy. V práci jsou nejprve zkoumána a interpretována data poskytnutá Ministerstvem vnitra České republiky, dále výsledky dotazníkového šetření autora a poté je provedena analýza nákladů a přínosů systému z pohledu jeho uživatelů. Z výsledků práce vyplývá, že ISDS byl na konci zkoumaného období (2009 až 2013) pro uživatele přínosný, celkový ekonomický přínos za sledované období činí 3,6 mld. Kč. To tedy znamená, že jedna vynaložená koruna Ministerstvem vnitra České republiky na provoz systému, představuje pro uživatele úsporu dvou korun. Autor práce došel k závěru, že systém je po legislativní, technologické i ekonomické stránce velmi dobře vymyšlen. Správci systému doporučuje jeho další rozvoj a využití možného potenciálu u statisíců OSVČ.

Klíčová slova:

Informační systém datových schránek, ISDS, datová schránka, elektronická komunikace, zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů č. 300/2008 Sb., elektronické podatelny, doporučená zásilka

Abstract:

This thesis work is to do with the Information system of data boxes (ISDS) which is introduced from legislation's and user's point of view. Because the introduction of this system has influenced hundreds of thousands of subjects the main target of this thesis is to find out about the impact of the ISDS on users with the help of the analysis method. In this work firstly the data provided by the Ministry of Internal Affairs are examined and interpreted, secondly the results of the poll conducted by the author and then a cost-benefit analysis of the system from the users' point of view is carried out. The results of the work show that the ISDS was at the end of the examined period (2009 – 2013) beneficial for its users and the total economic benefit for the respective period is 3.6 billion Czech crowns. This means that every crown spent on the operation of the system by the Ministry of Internal Affairs represents savings of 2 Czech crowns. The author of this work has come to the conclusion that the system is from a legislative, technological and economic point of view very well created. The author recommends to the system administrator its further development and also recommends to use its potential among thousands of OSVČ (the self-employed).

Key words:

information system of data boxes, ISDS, data boxes, electronic communication, law on electronic processes and authorized conversion of documents no. 300/2008 Sb., electronic registry, registered mail

Obsah

Úvod	9
1 Základní pojmy	12
1.1 Informační systém.....	12
1.2 Fyzická osoba	13
1.3 Právnícká osoba	14
1.4 Orgán veřejné moci.....	14
1.5 Elektronický dokument	14
1.6 Elektronický podpis, značka a časové razítko	15
1.7 Elektronická podatelna	17
1.8 eGovernment	19
2 Teoretický popis a definice ISDS.....	20
2.1 Legislativní vývoj eGovernmentu v ČR	20
2.2 Legislativní úprava ISDS.....	22
2.2.1 Datová schránka.....	24
2.2.2 Představení uživatelů	31
2.2.3 Přístupové údaje	32
2.2.4 Zpřístupnění datové schránky.....	33
2.2.5 Datové zprávy.....	35
2.2.6 Příchozí komunikace	39
2.2.7 Odchozí komunikace	41
2.2.8 Informační systém.....	43
2.3 Legislativní změny	45
2.4 Ekonomický model ISDS	46
2.4.1 Vztah Správce - Provozovatel.....	48
2.4.2 Vztah Provozovatel - Uživatel	52
2.4.3 Hrazení datových zpráv	54
3 Vlastní uživatelská zkušenost.....	55
3.1 Zřízení datové schránky	55
3.2 První přihlášení.....	57
3.3 Další poznatky	60
4 Stanovení analýzy dopadů ISDS na uživatele	61
4.1 Zkoumaná problematika	61
4.2 Rekapitulace cílů práce	61
4.3 Použitá metodika	62
4.3.1 krok 1: Vyhledání dat	62

4.3.2	krok 2: Analýza a interpretace dat	62
4.3.3	krok 3: Provedení Cost-Benefit Analýzy	62
4.3.4	krok 4: Interpretace výsledků CBA, závěr analýzy.....	64
4.3.5	krok 5: Doporučení.....	64
4.4	Reflexe možných zkreslení	64
5	Provedení analýzy dopadů ISDS na uživatele	65
5.1	Analýza a interpretace dat	65
5.1.1	ISDS v číslech	65
5.1.2	Dotazník	74
5.2	Provedení CBA.....	78
5.2.1	Vymezení jednotlivých alternativních projektů	78
5.2.2	Vymezení subjektů	78
5.2.3	Vytvoření katalogu dopadů a vybrání měřitelných ukazatelů	79
5.2.4	Dopady kvantitativně	82
5.2.5	Finančně vyjádřené	88
5.3	Interpretace výsledků CBA	91
5.3.1	Manažerské shrnutí výsledků CBA	91
5.3.2	Výsledky za skupinu FO	92
5.3.3	Výsledky za skupinu PFO	93
5.3.4	Výsledky za skupinu PO	95
5.3.5	Výsledky za skupinu OVM	96
5.4	Doporučení.....	98
	Závěr	100
	Seznam tabulek, obrázků a grafů	102
	Zdroje	104
	Přílohy	

Seznam použitých zkratk

CBA	Cost Benefit Analysis (Analýza nákladů a přínosů)
Czech POINT	Český podací ověřovací informační národní terminál
ČP	Česká pošta, s.p.
ČSÚ	Český statistický úřad
DS	Datová schránka
DZ	Datová zpráva
FO	Fyzická osoba
ICT	Informační a komunikační technologie
IS	Informační systém
ISDS	Informační systém datových schránek
ISVS	Informační systém veřejné správy
ISZR	Informační systém základních registrů
IT	Informační technologie
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NOZ	Nový občanský zákoník
OCR	Optické rozpoznávání znaků
OVM	Orgán veřejné moci
PDF	Portable Document Format
PDZ	Poštovní datová zpráva
PFO	Podnikající fyzická osoba
PO	Právnícká osoba
SOZ	Starý občanský zákoník
XML	Extensible Markup Language
XSD	XML Schema Definition
ZR	Základní registry

Úvod

Po celá staletí byl nositelem úřední komunikace papírový tedy listinný dokument. Tato forma předávání a zaznamenávání informací se osvědčila i z pohledu dlouhodobé archivace, proto se do dnešních dnů dochovalo mnoho velmi cenných historických dokumentů. S používáním listinných dokumentů se vyvíjely i bezpečnostní mechanismy, jež měly zajistit spolehlivou identifikaci odesílatele. Jedním z nich je vlastnoruční podpis, který je dodnes používán jako prokazatelný identifikační prostředek a z toho důvodu je nezanedbatelnou součástí právních vztahů.¹ Staletá praxe používání listinných dokumentů si dokázala poradit i s daleko složitějšími otázkami. Příkladem můžeme zmínit integritu dokumentů, tj. zajištění jejich neměnnosti v průběhu doručení k adresátovi. K tomu sloužila pečeť, požadovaný dokument se smotal do svitku a opatřil pečetí. Obdobné řešení se používá dodnes, s tím rozdílem, že se užije obálky a podepsané přelepky. Pozice listinných dokumentů se zdála býti neotřesitelná.

Vše se změnilo s rozvojem moderních informačních a komunikačních technologií (dále též „ICT“), které daly základ nové formě dokumentu - elektronickému dokumentu. Mezi širší veřejnost se elektronické dokumenty dostávají až s přelomem tisíciletí, hlavním komunikačním kanálem je e-mail. Trend byl znatelný, obliba elektronické komunikace rostla. V té době byla rovněž známá řešení, která dokázala zabezpečit elektronické dokumenty mnohdy lepším způsobem než jejich listinné předchůdce. Jenže, neexistovala příslušná legislativa. Veškeré zasílané elektronické dokumenty byly pouze informativní, nemohly mít žádný právní účinek.

K první změně v České republice došlo až s přijetím zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu. Legislativně byl zaveden elektronický podpis, tj. právní ekvivalent vlastnoručního podpisu. Pro další rozvoj elektronických dokumentů je tato norma fundamentální. První oficiální elektronickou komunikaci s úřady umožnily až elektronické podatelny. Elektronické podatelny mají svůj původ v již zmíněném zákoně, konkrétně byly upraveny vyhláškou č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelkách. Z pohledu technologického řešení se jednalo o obyčejné e-mailové schránky. Odesílatel musel podepsat svůj e-mail elektronickým podpisem a odeslat na příslušnou adresu. Většinou šlo o různé žádosti a podklady pro správní řízení. Praxe ukázala, že toto řešení není ideální. Pro odesílatele bylo příliš složité pochopit použití elektronického podpisu, navíc systém nezaručoval doručení zprávy. Pořád to byl pouze e-mail. Veřejnost byla nedůvěřivá, elektronické podatelny se nikdy příliš neujaly.

¹ Zákon o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů. č. 21/2006 Sb. ve znění zákona č. 167/2012 Sb. Praha, 2005.

Bylo potřeba najít lepší řešení. A tak dne 1. července 2009 došlo k revoluci v komunikaci s úřady. Vstoupil v platnost zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, který zavedl garantovanou formu elektronické komunikace - Informační systém datových schránek. V českém právním řádu se jedná o první normu, která upřednostňuje elektronickou komunikaci před listinnou. Zákon je velmi významný i z hlediska samotných elektronických dokumentů, došlo k zavedení autorizované konverze. Listinné dokumenty tak lze právně převádět do elektronické formy a obráceně. Velmi důležité je, že tato norma zrovnoprávnila elektronické a listinné dokumenty.

Obecným problémem veřejného sektoru, do kterého se řadí i státní správa a samospráva, je hodnocení efektivnosti. V ideálním případě by měla být činěna taková rozhodnutí, která jsou Pareto efektivní, to znamená, že vzroste užitek alespoň jednomu jedinci a přitom ostatním zůstane nezměněn. Informační systém datových schránek zavedl mnohým subjektům povinnost jej užívat. Otázkou tedy zůstává, jaké dopady toto rozhodnutí mělo (respektive stále má) na jednotlivé skupiny uživatelů. V práci se proto zaměříme na širší vyhodnocení problematiky přínosů případně negativ jednotlivých účastníků komunikace prostřednictvím ISDS. Elektronická komunikace s úřady, respektive Informační systém datových schránek a jeho dopady na uživatele, je tématem této práce.

Hlavním cílem této práce je provést analýzu ekonomických a mimoekonomických dopadů ISDS na jednotlivé uživatele:

- fyzické osoby (FO),
- podnikající fyzické osoby (PFO),
- právnické osoby (PO),
- orgány veřejné moci (OVM).

Díličními cíli práce pak jsou:

- analýza a interpretace statistik ISDS,
- analýza a interpretace výsledků dotazníkového šetření autora,
- teoretické představení ISDS doplněné o vlastní zkušenosti autora.

Podle veřejně dostupných informací ani samotný správce ISDS (ve smyslu zákona č. 365/200 Sb., o informačních systémech veřejné správy tj. Ministerstvo vnitra České republiky) není schopen vyhodnotit, zda ISDS přinesl úspory či nikoliv. Přínosem práce je proto provedení objektivní analýzy dopadů tohoto systému na jednotlivé skupiny uživatel.

Práce je rozdělena do dvou hlavních bloků – teoretické a praktické části. Za základní metodiku autor zvolil metodu analýzy. Hlavním smyslem teoretické části je poskytnout nezbytný teoretický rámec potřebný k provedení samotné analýzy. **První** kapitola se věnuje vybraným pojmům, které přímo i nepřímo souvisí se zkoumanou problematikou. **Druhá** kapitola tvoří jádro teoretické části. Je věnována představení samotného ISDS. Pochopíme, že takový systém nemohl být vybudován bez odpovídajícího legislativního rámce, podíváme se na nejdůležitější legislativní změny a v neposlední řadě se seznámíme s ekonomickým modelem tohoto systému. Samotné téma elektronické komunikace s orgány veřejné moci je velmi obsáhlé, pro účely této práce se musíme spokojit s představeným teoretickým minimem, které je potřebné znát k provedení a pochopení analýzy dopadů ISDS na jednotlivé uživatele. Pro detailnější pochopení problematiky lze odkázat na publikaci *Elektronické dokumenty v právní praxi*² a *E-government v České republice: Právní a technologické aspekty*³.

V pořadí **třetí** kapitola se zabývá vlastní zkušeností autora s používáním ISDS a tvoří plynulý přechod mezi teoretickou a praktickou částí práce. Jejím cílem je blíže představit realizaci konkrétních paragrafů zákona v praxi z pohledu uživatele. Seznámíme se s procesem zřízení datové schránky, její prvotní aktivací a komunikací prostřednictvím tohoto systému. Ve **čtvrté** kapitole je stanovena analýza dopadů ISDS na uživatele. Definujeme si uvažovanou část systému a podrobněji se seznámíme s použitou metodikou. Její podstatnou část tvoří Cost-benefit analýza, česky též označována jako analýza nákladů a přínosů. CBA je uznávaný rámec hodnocení veřejných projektů, detailně je popsána v publikaci *Cost-Benefit Analysis: Concepts and Practice*⁴. V **páté** kapitole následuje vlastní provedení popsané metodiky, která se skládá z analýzy a interpretace dílčích dat potřebných k provedení CBA, samotného provedení CBA, vyhodnocení výsledků a doporučení pro správce systému. Neagregované výsledky CBA jsou uvedeny v **příloze** této práce. Poslední kapitolou je **závěr**.

² LECHNER, T.: *Elektronické dokumenty v právní praxi*. Praha, 2013.

³ MATES, P. – SMEJKAL, V.: *E-government v České republice: Právní a technologické aspekty*. Praha, 2012.

⁴ BOARDMAN, A. a kol.: *Cost-Benefit Analysis: Concepts and Practice*. New Jersey, 2006.

1 Základní pojmy

Než se dostaneme k vlastnímu představení Informačního systému datových schránek, je nezbytně nutné vymezit základní pojmy, jež budou užívány v kontextu této práce. V mnohých případech nebude možné používat lepší, výstižnější či vhodnější definice, protože budeme vázáni hlavně legislativními předpisy.

1.1 Informační systém

Prvním důležitým pojmem je informační systém (dále též „IS“). V odborných publikacích lze dohledat celou řadu definic. Pro účely této práce se však musíme spokojit s definicí, která je uvedena v zákoně č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy:

„[se rozumí] informačním systémem funkční celek nebo jeho část zabezpečující cílevědomou a systematickou informační činnost. Každý informační systém zahrnuje data, která jsou uspořádána tak, aby bylo možné jejich zpracování a zpřístupnění, provozní údaje a dále nástroje umožňující výkon informačních činností“⁵

Uvedená definice je velmi obecná, vlastně neříká vůbec nic o technickém provedení. To ani od zákona nemůžeme očekávat. Jako informační systém lze například označit deník na recepci. V české legislativě se nachází ještě jedna definice informačního systému⁶, a to v zákoně č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Oproti první zmíněné je mnohem konkrétnější, týká se pouze informačního systému pracujícího s utajovanými informacemi, a proto ji nelze brát v potaz.

Logicky tedy musíme dojít k závěru, že jakákoli zmínka o informačním systému v jiné legislativní normě (jinde žádná definice není), musí odkazovat na zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, protože tento zákon je výchozí normou pro všechny informační systémy veřejné správy.

O tom se lze velmi snadno přesvědčit i v případě **Informačního systému datových schránek** (dále též „ISDS“), který je definován následovně:

⁵ Zákon o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. č. 365/2000 Sb. ve znění č. 18/2012 Sb. Praha, 2000. §2 písm. b).

⁶ MATES, P. – SMEJKAL, V.: *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. Praha, 2012. s. 20.

„Informační systém datových schránek je informačním systémem veřejné správy, který obsahuje informace o datových schránkách a jejich uživatelích.“⁷

Z definice se dozvídáme, že nadřazený pojem ISDS je **informační systém veřejné správy** (dále též „ISVS“). V citovaném odstavci je umístěna poznámka pod čarou, která odkazuje na zákon č. 365/2000 Sb., ve kterém v §3 lze dohledat definici informačního systému veřejné správy:

„Informační systémy veřejné správy jsou souborem informačních systémů, které slouží pro výkon veřejné správy. Jsou jimi i informační systémy zajišťující činnosti podle zvláštních zákonů.“⁸

Poslední citace již odkazuje na úplně první zmíněnou definici informačního systému. Dle množin by šel celý vztah popsat následujícím způsobem:

$$ISDS \in ISVS \in IS$$

1.2 Fyzická osoba

Fyzická osoba (dále též „FO“) je právní pojem. Definici nalezneme jednak ve starém (SOZ⁹) tak i v novém občanském zákoníku (NOZ¹⁰). Dle NOZ má člověk právní osobnost od narození až do smrti, **fyzickou osobou je tedy člověk**. V souvislosti s FO je důležitý termín „svéprávnost“ (do 1.1.2014 „způsobilost k právním úkonům“, stále se vyskytuje v mnohých zákonech i v zákoně o ISDS):

„(2) Svěprávnost je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat).“¹¹

Dosáhne-li FO svéprávnosti, pak může činit různé úkony, příkladem můžeme zmínit založení datové schránky, které je uvedeno v kapitole č. 2.2.1. Svěprávnost se získá automaticky dovršením osmnáctého roku věku. Občanský zákoník připouští i situace, ve kterých je možné získat svéprávnost před dovršením osmnáctého roku. Z toho vyplývá, že uživatel informačního systému datových schránek může být mladší 18 let.

⁷ Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. §14 odst. 1.

⁸ Zákon o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. č. 365/2000 Sb. ve znění č. 18/2012 Sb. Praha, 2000. §3 odst. 1.

⁹ Občanský zákoník. č. 40/1964 Sb. Praha, 1964.

¹⁰ Občanský zákoník. č. 89/2012 Sb. Praha, 2012.

¹¹ Tamtéž. §15 odst. 2.

1.3 Právnícká osoba

Druhým typem osoby je právnícká osoba (dále též „PO“). Rovněž se jedná o právní pojem, který je definován v SOZ i NOZ. Přestože nový občanský zákoník už neuvádí explicitně definice právníckých osob, podstata právnícké osoby zůstala zachována. Právníckou osobou se tedy rozumí:

„(1) Právnícká osoba je organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná.“¹²

Právníckou osobu ve smyslu zákona 300/2008 Sb., jsou PO zřízené zákonem, PO zapsané v Obchodním rejstříku a organizační složka zahraniční PO zapsaná v Obchodním rejstříku.

1.4 Orgán veřejné moci

Podle §1 odst. 1 písm. a) zákona¹³ o ISDS jsou orgánem veřejné moci (dále též „OVM“) státní orgány, orgány územních samosprávních celků, státní fondy, zdravotní pojišťovny, Český rozhlas, Česká televize, samosprávné komory zřízené zákonem, notáři a soudní exekutoři. Ze znění §5a pak dále vyplývá, že pokud FO nebo PO vykonává působnost v oblasti veřejné správy, lze ji na žádost zřídit datovou schránku OVM¹⁴.

1.5 Elektronický dokument

Pojem **dokument** je definován v české legislativě zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě jako:

„každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena“¹⁵

Z definice je patrné, že se dokumentem nemyslí pouze písemnost, jak by se na první pohled mohlo zdát, ale jakákoli informace, která je nějak zaznamenaná. Způsobu vyjádření informace se říká forma dokumentu. Nejčastěji používanou je písemná forma dokumentu. Z definice se dále dozvídáme o možných podobách dokumentu a to **analogové** či **digitální**. Rozdíl spočívá ve vyjádření, které je v prvním případě spojitě a v druhém nespojitě.

¹² Tamtéž. §20 odst. 1.

¹³ Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. §1 odst. 1 písm. a).

¹⁴ Tamtéž. §5.

¹⁵ Zákon o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů. č. 499/2004 Sb. Praha, 2004. §2 odst. e.

V praxi se s označením analogový dokument často nesetkáme, používá se výrazu **listinný dokument**. Jak uvádí Lechner¹⁶, toto synonymum je nepřesné, označuje pouze písemnou formu dokumentu. Digitální dokument je nahrazován spojením **elektronický dokument**, zvolené označení je opět nepřesné, odkazuje na konkrétní reprezentaci dat tj. elektronickou. V převzaté tabulce č. 1 je uvedeno srovnání vybraných atributů těchto podob dokumentů.

Atribut	Listinný dokument	Elektronický dokument
Tvorba	Lze přímo napsat na hmotný nosič	Vytváření pomocí technických nástrojů
Čtení	Pouze pomocí vlastních smyslů	Zprostředkovaně pomocí technických nástrojů
Ochranné prvky	- Podpis (vlastnoruční) - Úředně ověřený podpis - Pečeť - Razítko - Další ochranné prvky použité například na bankovkách	- Uznávaný elektronický podpis - Kvalifikovaná elektronická značka - Elektronické časové razítko - Další ochranné prvky budoucnosti
Přístup k originálu	Jeden originál	Nekonečně mnoho originálů
Přístup k ochraně	- Když chráním originál, chráním nosič - Když zničím originál, jiný už být nemůže	- Když chráním originál, chráním data - Když zničím originál, nikdy nevím, byli poslední nebo jich jsou ještě tisíce kdekoli uloženy

Tabulka 1 Srovnání některých vlastností listinných a elektronických dokumentů. Zdroj: Lechner s. 43

Problematika elektronických dokumentů je ještě mnohem složitější. Příkladem můžeme zmínit jednotlivé formáty, dlouhodobou archivaci, digitální kontinuitu aj. Detailněji je problematika vysvětlena v publikaci *Elektronické dokumenty v právní praxi*¹⁷ nebo *Efektivní správa dokumentů*.¹⁸

Pro účely této práce budeme dokumentem myslet hlavně písemnou formu a to buď v listinné anebo elektronické podobě.

1.6 Elektronický podpis, značka a časové razítko

Elektronickým podpisem lze rozumět jednak technické řešení ale i právní výraz. Co se týká technického řešení, tak umožňuje identifikovat podepisující osobu, rovněž dokáže zaručit i neměnnost podepsaného dokumentu. Nedokáže však spolehlivě prokázat čas. Co se týká právního výrazu, tak odkazuje na zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu. Smyslem

¹⁶ LECHNER, T.: *Elektronické dokumenty v právní praxi*. Praha, 2013. s.17.

¹⁷ LECHNER, T.: *Elektronické dokumenty v právní praxi*. Praha, 2013.

¹⁸ KUNSTOVÁ, R.: *Efektivní správa dokumentů*. Praha, 2009.

tohoto zákona je umožnit použití elektronického podpisu jako ekvivalent podpisu vlastnoručního (respektive úředně ověřeného podpisu). Elektronický podpis může vlastnit pouze FO.

Zákon rozeznává čtyři druhy elektronického podpisu lišící se mírou poskytovaných záruk. Pro komunikaci s OVM je potřebný zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaných certifikátech vydávaný akreditovanými poskytovateli certifikačních služeb, zkráceně se používá termín **uznávaný elektronický podpis**. Bude-li se v této práci hovořit o elektronickém podpisu, bude myšlen právě tento druh podpisu.

V některých situacích je potřeba dokument pouze označit (= identifikovat původce), k tomu nelze použít elektronický podpis, protože podepsáním se projevuje souhlas s dokumentem. K označení elektronických dokumentů se používá **elektronická značka**, ta je obdobou klasického razítka. Zákon dále předpokládá, že označující osoba tak učinila automatizovaně bez přímého ověření obsahu označeného dokumentu. Jinými slovy, elektronická značka se používá hlavně pro označení výstupů z různých IS. Elektronickou značku mohou používat FO, PO a organizační složky státu.

Nevýhodou elektronického podpisu a elektronické značky je nemožnost spolehlivého prokázání času. Při podepisování (respektive označování) se bere systémový čas a ten lze velmi snadno pozměnit. Proto zákon zavádí kvalifikovaná **časová razítka**. Technologicky se jedná opět o totožné řešení, s tím rozdílem, že třetí věrohodná instituce poskytne ověřený časový údaj.

K vytvoření elektronického originálu (= elektronického dokumentu s právním účinkem) je zapotřebí elektronický podpis nebo elektronická značka, poté je potřeba ještě dokument opatřit časovým razítkem. Jedině tak dostaneme nezpochybnitelný elektronický originál. Celý proces je ilustrativně uveden na obrázku č. 1.

Obrázek 1 Vytvoření elektronického originálu. Zdroj: Software602.cz

Aby byly elektronické dokumenty platné, musí být zachována tzv. digitální kontinuita. Elektronické podpisy (i značky) zastarávají. Principem zachování digitální kontinuity je jejich

přerazítkovávání. Podrobněji je tato problematika rozepsána v bakalářské práci autora *Digitální kontinuita elektronických dokumentů v komerční firmě*.¹⁹ Další informace k elektronickému podpisu jsou uvedeny v publikaci *Elektronické dokumenty v právní praxi*.²⁰

Elektronický podpis, elektronická značka a časové razítko tvoří ochranné prvky elektronického dokumentu, viz tabulka č. 1.

1.7 Elektronická podatelna

Elektronická podatelna (dále též „ePodatelna“) byla prvotním pokusem elektronizovat komunikaci s OVM. Její vznik umožnil zákon o elektronickém podpisu, respektive jeho novela z roku 2004.²¹ Konkrétní náležitosti týkající se zřízení a používání elektronické podatelny byly upraveny doprovodnou vyhláškou²² a nařízením vlády²³. Obě normy jsou dnes již neplatné. Pro účely této práce si pojďme představit elektronickou podatelnu, tak jak existovala před zavedením ISDS. Po technologické stránce byla **elektronická podatelna obyčejná e-mailová adresa**. Tato představa není zcela přesná, protože bylo umožněno i fyzické předávání dat na různých nosičích.

Provozovat elektronickou podatelnu musely všechny OVM, kterých se dle zvláštních právních předpisů týkala povinnost přijímat a odesílat datové zprávy.²⁴ Z tohoto řešení plynulo několik problémů. Zaprvé elektronické podatelny neměly všechny OVM. Zadruhé existovalo několik desítek zákonů, které de facto zřizovaly elektronické podatelny. Jednotlivé OVM tak měly šanci lobovat a protestovat proti výskytu tohoto ustanovení ve svém právním předpisu.

Dalším nevhodným řešením bylo stanovení širokých kompetencí provozovatelů elektronických podatelen. Výsledkem byla úplná kontrola nad technickými parametry datových zpráv. OVM si mohl určit jaké má technické a programové vybavení, uživatel tato ustanovení musel respektovat a s OVM komunikovat prostřednictvím schválených souborových formátů. V následující tabulce je uvedeno srovnání nejběžnějších textových formátů tří vybraných elektronických podatelen.

¹⁹ ŘEHOŘEK, T.: *Digitální kontinuita elektronických dokumentů v prostředí komerční firmy*. Praha, 2012.

²⁰ LECHNER, T.: *Elektronické dokumenty v právní praxi*. Praha, 2013. s.61.

²¹ *Zákon o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů*. č. 227/2000 Sb. ve znění zákona č. 440/2004 Sb. Praha, 2004.

²² *Vyhláška o elektronických podatelkách*. č. 496/2004 Sb. Praha, 2004.

²³ *Nařízení vlády, kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů*. č.495/2004 Sb. Praha, 2004.

²⁴ Tamtéž. §1.

Formát/ePodatelna	Hl.m. Praha ²⁵	Praha 21 – Újezd nad Lesy ²⁶	Brno ²⁷
DOC	Ano	Ano	Ano
DOCX	-	Ano	Ano
ODT (OpenOffice.org)	-	Ano	Ano
ODS (OpenOffice.org)	-	Ano	Ano
TXT	Ano	Ano	Ano
RTF	Ano	Ano	Ano
PDF	Ano	Ano	Ano
PDF/A	-	-	Ano
Celkem povoleno formátů	10	17	39
Max. velikost	1MB	10MB	8MB

Tabulka 2 Srovnání vybraných souborových formátů dvou podatelen. Zdroj: Autor

Všimněte si chybějící alternativy OpenDocument formátů a nejnovějších Microsoft Word formátů u ePodatelny Hl.m. Prahy. Brno se pak inspirovalo povolenými přílohami datových zpráv, které jsou popsány v kapitole č. 2.2.5. Nejednotnost je dobře patrna i z povolené velikosti datové zprávy. Zmíněné odlišnosti jsou nepříjemné hlavně pro uživatele elektronických podatelen, to oni si musí vyhledat potřebné informace a zaslat dokumenty v příslušném formátu a velikosti. Na druhou stranu množství povolených formátů způsobovalo potíže samotným OVM, které tak musely přijaté zprávy ručně přepisovat do svých systémů.

Nezanedbatelnou součástí každé příchozí datové zprávy byl elektronický podpis. Uživatelé měli povinnost podepisovat, případně označovat veškerá podání.²⁸ V některých případech bylo potřeba doplnit i časové razítko. Zajímavostí je, že OVM tuto povinnost explicitně nařízenou neměly.²⁹ Pro neodbornou veřejnost byla práce s elektronickým podpisem a časovým razítkem příliš složitá.

Elektronické podatelny jako první řešení elektronické komunikace s úřady nebyly dokonalé. **Pro uživatele byly elektronické podatelny složité, nesrozumitelné, komunikační kanál nebyl spolehlivý a neustále existovala právní nejistota.** Některé instituce tento způsob podání totiž

²⁵ Elektronická podatelna hlavního města Prahy (Portál hlavního města Prahy) [on-line]. 29.10.2007. [cit. 2014-3-30]. <http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/kontakty/elektronicka_podatelna/>.

²⁶ Elektronická podatelna [on-line]. 13.12.2012. [cit. 2014-3-30]. <<http://www.praha21.cz/urad/elektronicka-podatelna.html>>.

²⁷ Brno - Informace o provozu podatelny Magistrátu města Brna a doručování dokumentů [on-line]. 19.11.2013. [cit. 2014-3-30]. <<https://www.bрно.cz/kontakty/informace-o-provozu-podatelny-magistratu-mesta-brna-a-dorucovani-dokumentu/>>.

²⁸ Vyhláška o elektronických podatelkách. č. 496/2004 Sb. Praha, 2004. §2 6 b).

²⁹ Tamtéž. §3.

odmítly, vzniklo tak i několik soudních sporů.³⁰ **Ve výsledku se elektronické podatelny nikdy masově neujaly.**

K dnešnímu dni jsou elektronické podatelny stále aktivní. Z pohledu legislativy proběhla migrace do zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, protože tento zákon upravuje obecnější institut podatelny, jak uvádí Lechner.³¹ Další náležitosti jsou stanoveny vyhláškou č. 259/2012 Sb.³² Většina popsanych problémů přetrvává dodnes.

1.8 eGovernment

Přestože existuje celá řada nejrůznějších definic eGovernmentu, pro účely této práce bude stačit pouze jediná, a to definice Evropské komise.

„eGovernmentem se rozumí použití nástrojů a systémů, které jsou zde díky informačním a komunikačním technologiím, pro poskytování lepších veřejných služeb občanům a podnikům.“³³

Uvedená definice byla vybrána hlavně proto, že bere v potaz občana. Smyslem veřejného sektoru je poskytování služeb. eGovernment tedy představuje jednu z cest, jak poskytovat občanům své služby. V širším kontextu jej tedy můžeme chápat i jako prostředek reformy veřejné správy.

³⁰ MATES, P. – SMEJKAL, V.: *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. Praha, 2012. s. 163.

³¹ LECHNER, T.: *Elektronické dokumenty v právní praxi*. Praha, 2013. s. 129.

³² *Vyhláška o podrobnostech výkonu spisové služby*. č. 259/2012 Sb. Praha, 2012.

³³ *eGov Action Plan 2011-15 - Digital Agenda for Europe - European Commission* [on-line]. 2014. [cit. 2014-3-30]. <<http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/european-egovernment-action-plan-2011-2015>>.

2 Teoretický popis a definice ISDS

Cílem této kapitoly je z dostupných informačních zdrojů nastínit základní teoretický rámec potřebný pro provedení praktické části práce. Kromě samotného představení Informačního systému datových schránek je věnována pozornost i dalším termínům, které s ISDS přímo i nepřímo souvisí a lépe tak vystihují kontext.

2.1 Legislativní vývoj eGovernmentu v ČR

Vybudovat ISDS takzvaně na „zelené louce“ by bylo takřka nemožné. Přestože je systém legislativně zaveden jedním zákonem (viz kapitola č. 2.2), jeho existence je (ne)přímo závislá i na dalších legislativních normách a potažmo i na vlastním vývoji ICT. Základními stavebními kameny eGovernmentu jsou tedy legislativní předpisy (tj. „government“) a možnosti, které jsou spjaté s ICT (tj. „electronic“).

O možnostech ICT by se toho dalo napsat mnohé, pojďme se podívat na nejzákladnější předpoklad, který je potřebný pro vybudování eGovernmentu z pohledu ICT, tedy konektivitu k internetu. Do České republiky (respektive Československa) se internet dostal v roce 1992. Statistiky počtu připojení českých domácností k internetu jsou k dispozici od roku 2001, kdy 9,7% českých domácností bylo připojeno k internetu. Pro rok 2013 se uvádí hodnota 91,5%.³⁴ Z čísel lze vypočítat jasný trend, od roku 1992 počet připojených domácností neustále roste. Otázkou však zůstává, kdy se tato skupina domácností stala natolik významnou, že bylo vytvořeno dostatečné zázemí pro budování jednotlivých služeb eGovernmentu.

Na položenou otázku je velmi obtížné odpovědět. Přestože je mnohými zákon o ISDS³⁵ označován jako „zákon o českém eGovernmentu“, ve skutečnosti tomu tak být nemůže, nejedná se totiž o komplexní normu, která by řešila celou problematiku. Legislativně je u nás eGovernment upraven množinou nejrůznějších zákonů. Chceme-li hovořit o vzniku respektive „zárodku“ českého eGovernmentu z pohledu legislativy, musíme se vrátit k přelomu tisíciletí.

³⁴ *Informační technologie / ČSÚ* [on-line]. [cit. 2014-3-30].

<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/informacni_technologie_pm>.

³⁵ *Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů*. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008.

Z tohoto období pochází totiž čtyři klíčové zákony, které vytvořily základ, na kterém se dále staví. Jedná se o:

- **zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím**, který udává povinnost povinným subjektům poskytovat dle zákonem stanovených podmínek informace
- **zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů**, který dává práva občanům, co se týče jejich osobních údajů
- **zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu**, legislativně ustanovil způsob jak podepisovat elektronické dokumenty
- **zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy**, který se zabývá IS ve státní správě a samosprávě
 - od roku 2004 zavádí **Portál veřejné správy**,
 - od roku 2008 zavádí kontaktní místa veřejné správy **Czech POINT**

Z pohledu legislativy se nedělo nic až do roku 2004, kdy byly přijaty další klíčové normy rozvíjející eGovernment:

- **zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě**, který např. otevřel cestu k elektronické archivaci dokumentů,
- **vyhláška č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelnách** (zrušena), vyhláška upravovala postupy při přijímání a odesílání datových zpráv prostřednictvím elektronických podatelen, v současnosti jsou elektronické podatelny upraveny **vyhláškou č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby**,
- **zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti**, který upravuje oblast informačních systémů zpracovávajících utajované informace.

K další výrazné změně došlo až v roce 2008, dne 1.1.2008 byl spuštěn **Czech POINT**. Legislativně byl zaveden novelou již zmíněného zákona č. 365/2000 Sb. Co se týká nových zákonů, tak za zmínku stojí pouze jediný a to:

- **zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů**, který legislativně zavádí **Informační systém datových schránek** a proto je mu věnována celá kapitola č. 2.

Rok 2012 pak přinesl další revoluci, 1.7.2012 byl spuštěn **Informační systém základních registrů**, legislativně byl již zaveden v roce 2009 a to zákonem:

- **zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech**

Výše zmíněné zákony tvoří něco, co můžeme nazývat jádrem českého eGovernmentu. Rovněž je potřeba dodat, že s prvky eGovernmentu se můžeme setkat i v dalších zákonech a nesčetném množství doprovodných vyhlášek. Kromě toho lze upozorovat i na rozvoj legislativních předpisů, které se zabývají bezpečností informací. Význam bezpečnosti informací ve světě ICT neustále roste. Problematika je popsána např. v publikaci *Řízení bezpečnosti informací*.³⁶

2.2 Legislativní úprava ISDS

Česká legislativa si tedy prošla dlouholetým vývojem, než mohlo dojít k revoluci v komunikaci. Stalo se tak 1. července 2009, kdy vstoupil v platnost zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Pro naši práci je zákon klíčový, nalezneme zde **legislativní základ ISDS**. Na základě této normy mají určené subjekty povinnost upřednostňovat elektronickou formu komunikace. Na rozdíl od elektronických podatelů, došlo k vytvoření sofistikovaného a státem garantovaného komunikačního kanálu, nikoliv e-mailu, jak tomu bylo dříve. Při odesílání datových zpráv odpadají některé úkony, např. nutnost podepisovat datovou zprávu elektronickým podpisem atd. Kompletní rozbor legislativního základu ISDS je uveden v následujících subkapitolách.

Druhá část zákona se zabývá **autorizovanou konverzí dokumentů**. Autorizovaná konverze se netýká přímo chodu samotného ISDS, proto se jí nebudeme v této práci zabývat do detailů. Nicméně musíme dodat, že se opět jedná o elektronickou revoluci. Jinými slovy, tato část zákona „zrovnoprávnila“ elektronickou a listinou formu dokumentu, protože jednak umožnila konverzi tj. převod z elektronické formy do listinné a obráceně. Dále pak stanovila „rovnost“ těchto dokumentů před zákonem:

„(2) Dokument, který provedením konverze vznikl (dále jen „výstup“), má stejné právní účinky jako ověřená kopie dokumentu, jehož převedením výstup vznikl (dále jen „vstup“).“³⁷

³⁶ DOUCEK, P. – SVATÁ, V.: *Řízení bezpečnosti informací*. Praha, 2011.

³⁷ *Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů*. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. §22 odst. 2.

Tato skutečnost je ještě umocněna v následujícím odstavci:

„(3) Má-li být podle jiného právního předpisu předložen dokument v listinné podobě správnímu orgánu, nebo soudu anebo jinému státnímu orgánu, zejména aby byl užit jako podklad pro vydání rozhodnutí, je tato povinnost splněna předložením jeho výstupu.“³⁸

Jak se pak můžeme přesvědčit ze zaznamenaných odpovědí dotazníkového šetření (viz kap. č. 5.1.2), některé instituce zejména soudy odmítají citovaný odstavec dodržovat.

Zákon rozeznává dva druhy konverze, konverzi na žádost a z moci úřední. Konverzi na žádost provádí kontaktní místo veřejné správy, kterým je Czech POINT. Žadatel platí poplatek 30 Kč za každou započatou stranu.³⁹ Konverzi z moci úřední provádí OVM prostřednictvím CzechPOINT@office výhradně pro svojí vnitřní potřebu. Pro OVM je tato služba zdarma, respektive jejich náklady jsou spojeny pouze s tiskem konvertovaných dokumentů.

Zákon č. 300/2008 Sb. je z pohledu elektronizace významnou normou, z toho důvodu je mnohými označován jako „český zákon o eGovernmentu“. I proto je symbolicky znázorněn jako srdce maskota elektronizace veřejné správy – **eGONa**. Mozkem jsou základní registry (dále též „ISZR“), končetinami kontaktní místa Czech POINT a oběhovou soustavu tvoří komunikační infrastruktura veřejné správy (KIVS).⁴⁰

³⁸ Tamtéž §22 odst. 3.

³⁹ *Autorizovaná konverze na žádost / Czech POINT* [on-line]. 4.4.2014. [cit. 2014-4-4]. <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/478>>.

⁴⁰ *eGON jako symbol eGovernmentu - moderního, přátelského a efektivního úřadu - Ministerstvo vnitra České republiky* [on-line]. [cit. 2014-4-4]. <<http://www.mvcr.cz/clanek/egon-jako-symbol-egovernmentu-moderniho-pratelskeho-a-efektivniho-uradu-980226.aspx>>.

Obrázek 2 eGON. Zdroj: MV ČR

Pojďme si nyní blíže představit klíčové pasáže zákona týkající se ISDS.

2.2.1 Datová schránka

Klíčovou součástí informačního systému datových schránek je datová schránka (dále též „DS“). Jedná se o **elektronické úložiště**, které je státem (respektive Ministerstvem vnitra České republiky) garantováno. Uživatel tak má k dispozici mnohem důvěryhodnější komunikační kanál, než tomu bylo u elektronických podatelen, o kterých lze mluvit jako o „nepovedeném předchůdci“ tohoto systému. DS je legislativně upravena v §2 následovně:

„(1) Datová schránka je elektronické úložiště, které je určeno k
a) doručování orgány veřejné moci,
b) provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci,
c) dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob
a právnických osob.“⁴¹

Dále se dozvídáme, že jednak slouží k příjmu (písm. a)) komunikace od OVM ale rovněž umožňuje i odchozí komunikaci směrem k OVM (písm. b)) ale i dalším účastníkům (písm. c)). Datové schránky zřizuje a spravuje Ministerstvo vnitra České republiky (dále též „MV ČR“). Zákon rozeznává čtyři typy datových schránek (dle typu uživatele), jedná se o:

⁴¹ Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. §2 odst. 1.

- Datovou schránku **fyzické osoby** (dále též „FO“) §3
- Datovou schránku **podnikající fyzické osoby** (dále též „PFO“) §4
- Datovou schránku **právnícké osoby** (dále též „PO“) §5
- Datovou schránku **orgánu veřejné moci** (dále též „OVM“) §6

Jednotlivé typy datových schránek jsou natolik odlišné, že je jím věnován prostor v následujícím textu. K DS lze v obecné rovině ještě říci, že jsou zřizovány bezplatně (respektive za uživatele platí někdo jiný, jak je rozebráno v kapitole č. 2.4). Existují pouze dva možné způsoby nabytí datové schránky dle typu uživatele, a to:

- na žádost,
- ze zákona.

Přičemž u každého typu DS platí jiné podmínky a u DS fyzické osoby je druhá možnost zatím zcela vyloučena. Datová schránka má svůj identifikátor, ten musí být unikátní a to dokonce takovým způsobem, že se nesmí shodovat s žádným jiným identifikátorem používaným OVM.⁴² Délka identifikátoru je stanovena na 7 znaků.

Datová schránka fyzické osoby (DS FO)

Prvním typem je datová schránka fyzické osoby. Podle §3 odst. 1 se zřizuje na žádost. Správně by bylo poznamenat výhradně na žádost, protože zákon jinou možnost u tohoto typu DS nepřipouští:

„(1) Datovou schránku fyzické osoby zřídí ministerstvo bezplatně na žádost fyzické osobě, která je plně způsobilá k právním úkonům, do 3 pracovních dnů ode dne podání žádosti.“⁴³

Občan není zákonem povinován si vlastní datovou schránku založit. Tento typ datové schránky je tudíž **dobrovolný**. Od podání žádosti běží lhůta 3 pracovních dnů, do které je MV ČR povinno bezplatně zřídit DS FO. Každá fyzická osoba může mít maximálně jednu datovou schránku fyzické osoby.

*„(2) Fyzická osoba má nárok na zřízení jedné **datové schránky fyzické osoby**.“⁴⁴*

⁴² Tamtéž. §21.

⁴³ Tamtéž. §3 odst. 1.

⁴⁴ Tamtéž. §3 odst. 2.

Tato skutečnost je poměrně důležitá, všimněte si tučně zvýrazněné části. Jinými slovy by se dalo říci, že každá fyzická osoba může mít jen jednu datovou schránku **typu** datová schránka fyzické osoby. To tedy znamená, že uživatel může vlastnit, případně mít i přístup do více datových schránek dalších typů, jak bude rozebráno v následujícím textu. Rovněž je tím i naznačeno, že tato datová schránka může být použita pouze pro účely vztahující se k fyzické osobě a nikoliv například k firmě.

Rovněž je vhodné zmínit i náležitosti žádosti o zřízení datové schránky (jméno, datum narození, místo narození a státní občanství). Tyto náležitosti, zejména díky Informačnímu systému základních registrů a systému Czech POINT, se staly pro běžné uživatele prakticky nepodstatné. Příkladem lze odkázat na autorovu zkušenost se založením DS uvedenou v kapitole č. 3. Avšak, nepřímo z nich můžeme odvodit skutečnost, že datovou schránku tohoto typu si může založit i občan cizí státní příslušnosti. Používání ISDS tedy není limitováno státním občanstvím ani místem pobytu žadatele.

Datová schránka podnikající fyzické osoby (DS PFO)

Dalším typem uvedeným v §4 zákona je datová schránka podnikající fyzické osoby, která se rovněž zřizuje na žádost fyzické osoby. Ovšem k tomuto typu datové schránky, se již pojí další pravidla týkající se jejího zřizování uvedené v odstavci 3:

„(3) Datovou schránku podnikající fyzické osoby zřídí ministerstvo bezplatně advokátu, daňovému poradci a insolvenčnímu správci bezodkladně poté, co obdrží informaci o jejich zapsání do zákonem stanovené evidence. Ustanovení odstavce 2 se použije pro advokáty, daňové poradce a insolvenční správce obdobně.“⁴⁵

To tedy znamená, že **pro některé profese** platí **princip dobrovolnosti** a naopak **advokáti, daňoví poradci a insolvenční správci ji musí používat** (respektive přijímat příchozí komunikaci jak bude vysvětleno dále), protože jim je zřízena ze zákona. Rovněž je nutné si přečíst i zdánlivě nevýznamnou poslední větu výše uvedené citace, která odkazuje v zákoně na toto ustanovení:

„(2) Podnikající fyzická osoba má nárok na zřízení jedné datové schránky podnikající fyzické osoby“⁴⁶

⁴⁵ Tamtéž. §4 odst. 3.

⁴⁶ Tamtéž. §4 odst. 2.

Odkazované propojení lze velmi snadno přehlednout, má však zásadní význam. Pro každou jmenovanou profesi se musí založit vlastní datová schránka. Cílem je oddělit výkon jednotlivých profesí nebo mandátů. Teoreticky tak může nastat situace, kdy jedna FO bude mít založené čtyři DS typu PFO (vykonává-li tři výše zmíněné profese a další živnostenskou činnost). Mates a Smejkal došel k závěru, že jedna fyzická osoba může mít až 5 datových schránek⁴⁷:

- advokát dle §4,
- daňový poradce dle §4,
- insolvenční správce dle §4,
- jakákoli podnikající fyzická osoba vyjma výše uvedených dle §4,
- fyzická osoba dle §3.

Autor práce s tímto tvrzením nesouhlasí. Zaprvé je poměrně problematický výklad slova mít. Myslí se tím vlastnit (vlastnické právo) nebo mít přístup? E-mailovou schránku jako takovou fyzicky nevlastníme, máme jí pouze k užívání, obdobně tomu bude i u DS. Je-li myšlen přístup, tak se lze dopočítat i vyššího čísla. Fyzická osoba může být členem statutárního orgánu a rovněž být i starostou obce. Tyto funkce se nevylučují s výše uvedenými, lze tedy prohlásit, že FO za jistých okolností může mít přístup i do více jak pěti datových schránek současně. Záleží na tom, kolik mandátů vykonává. Mandátem je zde myšlena role pro přístup ke konkrétní DS.

Datová schránka právnické osoby (DS PO)

Třetím typem je datová schránka právnické osoby, která může být založena buďto ze zákona nebo na žádost. Ze zákona se zřizuje dle znění prvního odstavce:

„(1) Datovou schránku právnické osoby zřídí ministerstvo bezplatně právnické osobě zřízené zákonem, právnické osobě zapsané v obchodním rejstříku a organizační složce podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, a to v případě právnické osoby zřízené zákonem bezodkladně po jejím vzniku, v případě právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku a organizační složky podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku bezodkladně poté, co obdrží informaci o jejím zapsání do obchodního rejstříku.“⁴⁸

⁴⁷ MATES, P. – SMEJKAL, V.: *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. Praha, 2012. s. 179.

⁴⁸ *Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů*. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. §5 odst. 1.

Legislativní úprava zřízení DS „na žádost“ je pak uvedena v následujícím odstavci:

„(2) Právnícké osobě, která není uvedena v odstavci 1, zřídí ministerstvo datovou schránku právnícké osoby bezplatně na žádost této osoby do 3 pracovních dnů ode dne podání žádosti.“⁴⁹

Na rozdíl od předchozího typu DS, kde byly explicitně jmenovány 3 profese, zde je situace jiná. Jak vyplývá z citace, zákon se jednak odkazuje na obchodní rejstřík, rovněž se odkazuje na právnícké osoby zřízené zákonem. Je tedy velmi obtížné si udělat představu, které všechny osoby budou mít založenou datovou schránku právnícké osoby ze zákona. Mates a Smejkal ve své knize dokonce uvádí, že byly zaznamenány i některé sporné situace o výkladu výše uvedených citací a nebylo jasné, zdali je ministerstvo povinno dané osobě založit datovou schránku či nikoli.⁵⁰

1. Obchodní rejstřík

Ze znění §42 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob vyplývá, že do obchodního rejstříku se zapisují fyzické i právnícké osoby. Pro účely zřízení datové schránky PO se však nepoužívají všechny záznamy. Relevantní jsou pouze ty, které označují právnícké osoby. Jedná se tedy o:

„a) obchodní společnosti a družstva podle zákona upravujícího právní poměry obchodních společností a družstev (dále jen „obchodní korporace“),“⁵¹

Jako zástupce této skupiny lze uvést prakticky jakoukoli komerční firmu.

2. Právnícké osoby zřizovány zákonem

Jako příklad právnických osob zřízených zákonem můžeme uvést Správu železniční dopravní cesty (založena zákonem č. 77/2002 Sb., o akciové společnosti České dráhy), Českou tiskovou kancelář aj.

Každá právnícká osoba může mít zřízenou pouze jednu datovou schránku právnícké osoby. Avšak, za jistých okolností, toto tvrzení nemusí platit. Některé FO nebo PO mohou dočasně vykonávat funkci OVM. Dle §5a mají tedy nárok, aby jejich datová schránka plnila i funkci

⁴⁹ Tamtéž. §5 odst. 2.

⁵⁰ MATES, P. – SMEJKAL, V.: *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. Praha, 2012. s. 181.

⁵¹ *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob*. č. 304/2013 Sb. Praha, 2013. §42.

datové schránky OVM. Právníkům osobám je pak umožněno zakládání dalších datových schránek v tomto režimu. Tuto možnost totiž mají i OVM, jak je vysvětleno v následujícím textu.

Datová schránka orgánu veřejné moci (DS OVM)

Posledním typem je datová schránka orgánu veřejné moci. Ta se zřizuje ze zákona pro všechny subjekty. Z toho můžeme odvodit, že její používání je povinné. Je-li OVM institucí, tak je DS zřízena ihned po jejím vzniku. V případě notářů a soudních exekutorů se tak děje po jejich zápisu do příslušných evidencí:

„(1) Datovou schránku orgánu veřejné moci zřídí ministerstvo bezplatně orgánu veřejné moci, a to bezodkladně po jeho vzniku a v případě notářů a soudních exekutorů bezodkladně poté, co obdrží informaci o jejich zapsání do zákonem stanovené evidence.“⁵²

Přestože z citovaného odstavce vyplývá, že datová schránka je zřízena všem OVM, v zákoně je ustanoveno i zřizování datových schránek OVM na žádost. Jak je to možné? OVM mají mimořádnou možnost požádat o založení nové datové schránky pro potřebu vnitřního uspořádání nebo pro výkon konkrétní agendy:

„(2) Další datové schránky orgánu veřejné moci zřídí ministerstvo orgánu veřejné moci bezplatně na žádost tohoto orgánu do 3 pracovních dnů ode dne podání žádosti. Datová schránka podle věty první se zřizuje zejména pro potřebu vnitřní organizační jednotky orgánu veřejné moci nebo výkonu konkrétní agendy nebo činnosti orgánu veřejné moci.“⁵³

Uvažme, že se jedná o poměrně zajímavou výhodu. Většina OVM má ve své pravomoci zakládat organizační složky a příspěvkové organizace. Příspěvkové organizace jsou nezávislé na svém zřizovateli, jedná se o samostatné PO, a proto se jich toto ustanovení nebude týkat. Nicméně organizační složka OVM takové postavení nemá. Právně je mnohem více spjata se zřizovatelem (nemá vlastní rozpočet, zaměstnanci organizační složky jsou zaměstnanci zřizovatele aj.)⁵⁴, avšak může vykonávat samostatně nějakou agendu. Právě v této souvislosti by bylo vhodné založit novou DS pro organizační složku.

⁵² Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008.. §6 odst. 1.

⁵³ Tamtéž. §6 odst. 2.

⁵⁴ PEKOVÁ, J. – JETMAR, M.: Veřejný sektor – řízení a financování. Praha, 2012. s. 43.

Při zakládání dalších datových schránek je vhodné pamatovat na základní principy této komunikace tj. jednoduchost. Čím více DS bude úřad mít, tím je obtížnější pro odesílatele dohledat, do které DS má odeslat příslušné podání. Nabízí se otázka: „A co se stane, když to zašle na špatnou datovou schránku“? Touto otázkou se zabývají i Mates a Smejkal, dle jejich názoru by to nemělo být překážkou, a je na straně OVM aby si s tím pomocí spisové služby dokázal poradit.⁵⁵ Předpokládejme, že tento výklad skutečně platí. Pak musíme začít polemizovat o smyslu zakládání více datových schránek. Nestačila by jen jedna, nedokáže komunikaci „roztřídit“ spisová služba?

V některých situacích by pouze jediná datová schránka nestačila. Většina OVM jsou správci ISVS, z těchto systémů je potřeba uživatelům předávat automaticky generované výstupy. K tomu se používají tzv. technologické datové schránky. V podstatě se jedná o automat, neočekává se žádná příchozí komunikace. Příkladem takového automatu je datová schránka ISZR zobrazena na obrázku č. 10. Všimněte si názvu „Automat ZR (Správa základních registrů)“. Přílohou příchozí datové zprávy bylo automaticky generované PDF, které obsahovalo referenční údaje autora. Ke komunikaci s příslušným OVM, v našem případě Správou základních registrů, se musí použít jiná datová schránka. Uživatel jí velmi snadno vyhledá v seznamu datových schránek, přičemž technologická datová schránka se mu nezobrazí, nemůže tak dojít k záměně.

Datových schránek OVM se týká ještě ustanovení §7, které řeší speciální podtyp OVM a to územně správní celky. Těm ze zákona zakládá několik datových schránek, vždy však jednu pro danou správní oblast. Příkladem lze zmínit městské části hlavního města Prahy.

Souhrn

V níže uvedené tabulce je zobrazen souhrn nejdůležitějších skutečností z kapitoly č. 2.2.1 datové schránky.

Aktér	Možnosti nabytí DS	Max. počet DS na aktéra	Zřizování dalších DS
FO	Na žádost	1	NE
PFO	Na žádost, ze zákona	4	NE
PO	Ze zákona, na žádost	Pouze 1 nebo 1≤ (režim OVM)	Pouze v režimu OVM
OVM	Ze zákona	1≤	ANO

Tabulka 3 Souhrn kapitoly datové schránky. Zdroj: Autor

⁵⁵ MATES, P. – SMEJKAL, V.: *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. Praha, 2012. s. 187.

2.2.2 Představení uživatelů

Oprávnění uživatelé

V předchozí kapitole byly představeny veškeré typy datových schránek. První dva jsou přímo spojené s fyzickou osobou. Intuitivně můžeme usoudit, že právě ona bude mít do této DS přístup. Skutečně tomu tak je:

„(1) K přístupu do datové schránky fyzické osoby je oprávněna fyzická osoba, pro niž byla datová schránka zřízena.

(2) K přístupu do datové schránky podnikající fyzické osoby je oprávněna podnikající fyzická osoba, pro niž byla datová schránka zřízena.“⁵⁶

Hovoříme tedy o jedné fyzické osobě, která je v podstatě vlastníkem datové schránky. Naopak zbývající typy datových schránek jsou spojeny převážně s institucemi. Kdo do nich má přístup? U PO se zákon odkazuje na statutární orgán:

„(3) K přístupu do datové schránky právnické osoby je oprávněn statutární orgán právnické osoby, člen statutárního orgánu právnické osoby nebo vedoucí organizační složky podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, pro něž byla datová schránka zřízena.“⁵⁷

To tedy znamená, že přístupem do datové schránky PO může být oprávněno více fyzických osob. U OVM je „ekvivalentem“ statutárního úřadu jeho vedoucí:

„(4) K přístupu do datové schránky orgánu veřejné moci je oprávněn vedoucí orgánu veřejné moci, pro něhož byla datová schránka zřízena.“⁵⁸

Stejně jako statutární orgán PO, tak i vedoucí OVM může být kolektivním orgánem. Do datové schránky OVM může být oprávněno přístupem rovněž více fyzických osob.

Všimněte si jedné zajímavé skutečnosti, za OVM je považován i notář a soudní exekutor. Jenže, se nejedná o instituce, proto nemohou mít žádného vedoucího. Kdo by měl být dle zákona oprávněn přístupem do DS těchto osob?

⁵⁶ Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. §8 odst. 1 a 2.

⁵⁷ Tamtéž. §8 odst. 3.

⁵⁸ Tamtéž. §8 odst. 4.

Výše představené osoby jsou ze zákona oprávněny přístupem do DS. To jsou první uživatelé, kteří mohou s datovou schránkou začít pracovat a provést její prvotní konfiguraci. Hovoříme tedy o základním nastavení přístupových práv a o **oprávněných uživateli**.

Pověření uživatelé

Zákon dále umožňuje oprávněným uživatelům **pověřit** libovolnou fyzickou osobu k práci s datovou schránkou, takové osoby označujeme jako **pověřené uživatele**.⁵⁹ Děje se tak nastavením přístupových práv, ta jsou uvedena v provozním řádu ISDS, jedná se tedy o:

- čtení zpráv,
- čtení zpráv určených do vlastních rukou,
- vytváření a odesílání datové zprávy,
- prohlížení seznamu dodaných zpráv i doručenek,
- a vyhledávání datových schránek.⁶⁰

Oprávnění uživatelé mohou jít ještě dále a pověřit tak fyzickou osobu i k výkonu dalších úkonů, které jsou pro ně vyhrazeny zákonem, jedná se tedy o delegaci pravomocí. Zákon takovou osobu označuje jako **administrátora**.

Shrnutí

V následující tabulce je uveden přehled nejdůležitějších poznatků této kapitoly.

Typ DS	Oprávněný uživatel	Počet oprávněných uživatelů	Lze pověřit FO	Lze jmenovat administrátora
FO	FO	1	Ano	Ano
PFO	PFO	1	Ano	Ano
PO	Statutární orgán	1≤	Ano	Ano
OVM	Vedoucí	1≤	Ano	Ano

Tabulka 4 Souhrn kapitoly představení uživatelů. Zdroj: Autor

2.2.3 Přístupové údaje

Aby se uživatelé mohli přihlásit do datové schránky, musí jím být nejprve doručeny přístupové údaje. Ty jsou zákonem definovány v §9, protože se jedná o poměrně konkrétní technické řešení, zákon se odkazuje na prováděcí vyhlášku⁶¹.

⁵⁹ Tamtéž. §8 odst. 6.

⁶⁰ TESÁŘ, P.: *Provozní řád informačního systému datových schránek (ISDS)* [on-line]. 26.1.2014 [cit. 2014-4-4]. Dostupné z: < <http://www.datoveschranky.info/cz/ke-stazeni/dokumenty-id34718/>>. str. 12.

⁶¹ *Vyhláška o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek*. č. 194/2009 Sb. ve znění vyhlášky č. 422/2010 Sb.

Přístupové údaje jsou tvořeny **uživatelským jménem** a **bezpečnostním heslem**. Uživatelské jméno je pro každou osobu jedinečné, tvoří jej řetězec 6 až 12 znaků vzniklé automatizovaným generováním. Přestože to není explicitně ve vyhlášce stanoveno, uživatelské jméno je neveřejné. Tento údaj se nezveřejňuje v žádném rejstříku a neslouží k identifikaci DS uživatele. Z vlastní zkušenosti mohu doplnit, že se náramně plete s identifikátorem datové schránky. Ten je tvořen řetězcem 7 znaků a je veřejný. Proto zde mohu uvést identifikátor vlastní datové schránky: evs3vyu. Bezpečnostní heslo je řetězec 8 až 32 znaků. Jedná se o kombinaci písmen, číslic a speciálních znaků.⁶² Přístupové údaje jsou standardně doručovány poštou, v případě zřízení datové schránky na žádost, si lze zvolit i doručení virtuální obálkou. Na zadaný email je zaslán odkaz směřující na Aktivační portál, kde si žadatel následně vyzvedne přístupové údaje.⁶³

Přihlášení uživatelským jménem a heslem je základním typem přihlášení, po zpřístupnění DS si lze nastavit jiné, bezpečnější způsoby přihlášení. Jsou zmíněny v kapitole č. 3.

2.2.4 Zpřístupnění datové schránky

Ať už se jedná o zřízení DS ze zákona nebo na žádost, důležité je slovní spojení „ministerstvo zřídí“. Jednak je zákonem míněno MV ČR, podstatnější je však slovo „**zřídí**“. Zákon totiž rozeznává další termín a to „**zpřístupní**“.

Z dikce zákona lze totiž usoudit, že slovem **zřídí**, se míní fyzické založení datové schránky a procesy s tím spojené (např. v systému ISDS se vytvoří instance DS, vygenerují se přístupové údaje, ministerstvo zašle přístupové údaje k datové schránce jejímu vlastníkovu aj.). Avšak co je hlavní, datová schránka nemůže být stále použita, jak pro příchozí datové zprávy, tak i pro jejího uživatele.

Aby mohla být datová schránka použita ke komunikaci dle §17 až §18a a mohla začít platit fikce doručení (podrobněji rozepsáno v kapitole č. 2.2.6 až 2.2.7), musí dojít nejprve ke **zpřístupnění DS**, zpřístupnění může být dosaženo buď aktem prvního přihlášení anebo uplynutím stanovené lhůty:

⁶² Tamtéž. §1.

⁶³ TESAŘ, P.: *Provozní řád informačního systému datových schránek (ISDS)* [on-line]. 26.1.2014 [cit. 2014-4-4]. Dostupné z: <<http://www.datoveschranky.info/cz/ke-stazeni/dokumenty-id34718/>>. str. 11.

„(2) Datová schránka je zpřístupněna prvním přihlášením osoby uvedené v § 8 odst. 1 až 4, nejpozději však patnáctým dnem po dni doručení přístupových údajů těmto osobám.“⁶⁴

V extrémním případě tak může dojít ke zpřístupnění datové schránky až po 25 dnech ode dne zřízení datové schránky (tj. předpokládáme úplnou ignoraci uživatele DS). Dalších 10 dní souvisí s fikcí doručení týkající se přístupových údajů uvedenou v §24 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.

Během uvádění ISDS do provozu platila přechodná ustanovení, která prodlužovala lhůty takovým způsobem, aby mohlo ministerstvo zřídit stovky tisíc datových schránek ze zákona. Zpřístupnění všech datových schránek pak bylo stanoveno ke konkrétnímu dni tj. 1. listopadu 2009⁶⁵, tímto dnem se komunikace prostřednictvím ISDS stala pro mnohé uživatele povinnou.

Zákon pamatuje i na situace, za kterých je potřeba datovou schránku **znepřístupnit**:

„(1) Ministerstvo znepřístupní datovou schránku fyzické osoby a podnikající fyzické osoby, a to případně i zpětně, ke dni
a) úmrtí osoby, pro niž byla datová schránka zřízena,
b) uvedenému v rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého jako den úmrtí této osoby,
c) nabytí právní moci rozhodnutí o zbavení nebo omezení způsobilosti této osoby k právním úkonům,
d) kdy byla tato osoba omezena na osobní svobodě z důvodu vzetí do vazby, výkonu trestu odnětí svobody, výkonu zabezpečovací detence, ochranného léčení nebo ochrany zdraví lidu.“⁶⁶

Znepřístupnění se používá ke dvěma účelům:

1. Příprava ke zrušení datové schránky.
2. Dočasné pozastavení DS jakožto komunikačního kanálu jeho uživatele.

ad 1) Příkladem tohoto účelu jsou situace uvedené v písmenu a), b) a c)

⁶⁴ Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. §10 odst. 2.

⁶⁵ Tamtéž. §31.

⁶⁶ Tamtéž. §11 odst. 1.

ad 2) Příkladem tohoto účelu jsou situace uvedené v písmenu d). Takový člověk totiž nemá přístup k internetu, jenž je potřebný k přihlášení do DS. Protože platí právní fikce doručení, tak by po 10 dnech jakákoli zpráva, paradoxně např. předvolání k soudu, byla považována za doručenou, aniž by si jí mohl vyzvednout.

Znepřístupnit lze i datové schránky PO a OVM, nejčastěji se tak děje, když dojde k výmazu ze zákonem stanovené evidence. K 1.lednu 2012 byly například znepřístupněny DS finančních úřadů, protože dle zákona zanikly a naopak vzniklo Generální finanční ředitelství.

Zákon sice rozeznává rozdíl mezi znepřístupněním a zrušením datové schránky, běžný uživatel však nevidí rozdíl. Obojí pro něj znamená, že se datovou schránkou nemusí zabývat, nemůže do ní být doručováno ani z ní být odesíláno. Lze tedy uvažovat, že pro uživatele platí následující:

znepřístupnění ≈ zrušení datové schránky

Jedná se tedy o perfektní způsob, jak se ISDS vyhnout. Jenže, i na tuto skutečnost zákon pamatuje. Každý uživatel, jemuž byla datová schránka zřízena „ze zákona“ nesmí sám od sebe požádat o dobrovolné znepřístupnění DS. Naopak, každý uživatel, jenž datovou schránku nabyl na základě vlastní žádosti, může požádat i o její znepřístupnění. Jak již bylo popsáno v kapitole č. 2.2.1, zejména se jedná o FO a PFO.

„(4) Ministerstvo znepřístupní datovou schránku fyzické osoby, podnikající fyzické osoby, právnické osoby nebo orgánu veřejné moci rovněž na žádost osoby nebo orgánu veřejné moci, jimž byla datová schránka zřízena, nebo administrátora, jde-li o datovou schránku, kterou ministerstvo zřizuje na žádost.“⁶⁷

Kritici ISDS často říkají, že je-li jednou založena datová schránka FO, nelze jí nikdy zrušit. Dle litery zákona mají pravdu. Nicméně dle výše uvedeného předpokladu, znepřístupněním lze prakticky dosáhnout stejného efektu jako je fyzické zrušení DS a FO se tak může navrátit do stavu před založením DS. Znepřístupněním DS se FO nevyhne doručení úředního dokumentu, protože i pro listinné dokumenty platí fikce doručení 10 dnů.

2.2.5 Datové zprávy

Datová schránka je tedy zpřístupněna a může tak být plně používána. V ISDS se komunikuje prostřednictvím datových zpráv. Tento pojem není v zákoně nijak definován, jedná se totiž o

⁶⁷ Tamtéž §11 odst. 4.

notorietu. Poprvé se pojem „datová zpráva“ objevil v nařízení vlády č. 364/1999, kde datovou zprávou byl rozuměn e-mail.⁶⁸ Plnohodnotně pak byla datová zpráva zavedena až zákonem č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu:

„datovou zprávou [se rozumí] elektronická data, která lze přenášet prostředky pro elektronickou komunikaci a uchovávat na technických nosičích dat, používaných při zpracování a přenosu dat elektronickou formou, jakož i data uložená na technických nosičích ve formě datového souboru,“⁶⁹

Všimněte si, že se jedná o velmi obecnou definici, která není závislá na technickém provedení. Podle této definice se datovou zprávou dá označit již zmíněný e-mail ale rovněž i paket libovolného protokolu.

Konkrétní technickou specifikaci datové zprávy v zákoně nenajdeme. Ta se nachází ve dvou doprovodných dokumentech, kterými jsou:

- vyhláška č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek,
- Provozní řád ISDS.

V ISDS datovou zprávu (dále též „DZ“) tvoří jednak obálka a jednak samotný obsah zprávy. Obálka datové zprávy je definována v Provozním řádu ISDS. Nalezneme ji jako XSD soubor ve složce příloha č. 1. Jedná se o XSD schéma, které popisuje strukturu XML dokumentu. To tedy znamená, že datová zpráva je XML soubor. Pro názornost je uvedena nepatrná část ze souboru „dmBaseTypes.xsd“.

```
„<xs:simpleType name="tIdDb">  
  <xs:annotation>  
    <xs:documentation>ID datové schránky</xs:documentation>  
  </xs:annotation>  
  <xs:restriction base="xs:string">  
    <xs:length value="7" />  
  </xs:restriction>
```

⁶⁸ MATES, P. – SMEJKAL, V.: *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. Praha, 2012. s. 172.

⁶⁹ Zákon o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů. č. 227/2000 Sb. ve znění zákona č. 89/2012 Sb. Praha, 2000. §2 písm. d).

</xs:simpleType>⁷⁰

Z citované části specifikace můžeme vidět popis části ID datové schránky (odesilatele) s kontrolou délky 7 znaků. Aktuální platná specifikace je 2.18a ze dne 5.12.2013.

Přílohy datové zprávy

Pro běžného uživatele tohoto systému je mnohem důležitější vyhláška č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek. Zprv, definuje **povolené přílohy datových zpráv**. Přílohy jsou velmi důležité, protože datová zpráva nemá tělo, tak jak jej známe např. u e-mailu. Veškerá komunikace se odehrává prostřednictvím příloh. Ty jsou uvedeny v §4 již zmíněné vyhlášky:

- a) pdf (Portable Document Format)
- b) PDF/A (Portable Document Format for the Long-term Archiving)
- c) xml (Extensible Markup Language Document)*
- d) fo/zfo (602XML Filler dokument)
- e) html/htm (Hypertext Markup Language Document)
- f) odt (Open Document Text)
- g) ods (Open Document Spreadsheet)
- h) odp (Open Document Presentation)
- i) txt (prostý text)
- j) rtf (Rich Text Format)
- k) doc/docx (MS Word Document)
- l) xls/xlsx (MS Excel Spreadsheet)
- m) ppt/pptx (MS PowerPoint Presentation)
- n) jpg/jpeg/jfif (Joint Photographic Experts Group File Interchange Format)
- o) png (Portable Network Graphics)
- p) tif/tiff (Tagged Image File Format)
- q) gif (Graphics Interchange Format)
- r) mpeg1/mpeg2 (Moving Picture Experts Group Phase 1/Phase 2)
- s) wav (Waveform Audio Format)
- t) mp2/mp3 (MPEG-1 Audio Layer 2/Layer 3)
- u) isdoc/isdocx (Information System Document) verze 5.2 a vyšší

⁷⁰ dmBaseTypes.xsd [počítačový soubor]. Ver. 2.18a. Praha, 2013. Definice datové zprávy. Dostupné z URL <<http://www.datoveschranky.info/cz/dulezite-informace/provozni-rad-isds-id37484/>>.

- v) edi (mezinárodní standard EDIFACT, standardy ODETTE a EANCOM pro elektronickou výměnu obchodních dokumentů - EDI)*
 - w) dwg (AutoCAD DraWinG File Format) verze 2007 a vyšší*
 - x) shp/dbf/shx/prj/qix/sbn/sbx (ESRI Shapefile)*
 - y) dgn (Bentley MicroStation Format) verze V7 a V8*
 - z) gml/gfs/xsd (Geography Markup Language Document)⁷¹*
-

Vyhláška se nezdá býti omezující, co se týče formátu dokumentu. Kladně lze hodnotit přítomnost OpenDocument formátů a PDF formátů. Dovolím si tvrdit, že tyto dva formáty by pokryly veškerou komunikaci z více jak 90%. Rovněž lze pochopit i přítomnost formátů obrázků, například v souvislosti s digitalizací, kde nelze použít OCR. Mezi povolenými přílohami jsou naprostou raritou audio a video soubory. Ty se do vyhlášky dostaly kvůli definici dokumentu (viz kapitola č. 1.5), podle které se za dokument považuje informace zaznamenaná libovolným způsobem. Z toho vyplývá, že teoreticky by šlo s OVM komunikovat pomocí audia či videa. K tomuto předpokladu se vrátíme v kapitole č. 2.2.7 a pokusíme se jej ověřit.

Maximální velikost

Zadruhé, vyhláška definuje **maximální velikost datové zprávy**, která je dle §5 vyhlášky stanovena na 10MB.⁷² Všimněte si, že se tento limit nevztahuje na součet velikostí příloh ale na velikost datové zprávy celkem. V reálu tedy musí velikost přílohy činit méně, než 10 MB, otázkou zůstává, jak velkou část tvoří xml obálka datové zprávy spolu s časovým razítkem a elektronickou značkou.

Pro představu uvedu, že bakalářská práce autora, o rozsahu 69 normostran spolu s obrázky a inteligentně zvolenou kompresí ve formátu PDF, měla celkovou velikost 665 kB. Z tohoto pohledu se 10MB jeví jako dostatečná kapacita. Jenže, jak uvádí např. Smejkal, tento limit je velmi malý, co se spisů týká. Argument si můžeme velmi snadno ověřit pomocí internetového vyhledávače Google, kde zadáme dotaz „soudní spis filetype:pdf“, hned první nalezený má velikost 16MB o celkovém rozsahu 760 stran. Smejkal⁷³ dále uvádí, že velikosti souboru nesmí zabránit používání ISDS a odesílatel je povinen takový to dokument rozdělit a pak odeslat jako více datových zpráv. Bohužel se dále touto situací nezabývá a zůstává tak několik nejasných otázek:

⁷¹ Vyhláška o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek. č. 194/2009 Sb. ve znění vyhlášky č. 422/2010 Sb. §4 respektive Příloha 3.

⁷² Tamtéž. §5.

⁷³ MATES, P. – SMEJKAL, V.: *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. Praha, 2012. s. 175.

- Co se stane, když ½ dokumentu bude doručena ve lhůtě a druhá již ne? Je doručení platné?
- Jak příjemce pozná, že datové zprávy spolu souvisí?

Osobně bych se přikláněl k variantě, že z právního hlediska je pro odesilatele výhodnější argumentovat dle §17 odst. 1 viz kapitola č. 2.2.7 tj. „*umožňuje-li to povaha dokumentu....*“ a takový spis odmítnout předat prostřednictvím ISDS. Na druhou stranu nic nezakazuje odeslateli spis rozdělit na více částí, náležitě je označit, aby bylo zřejmé, že je doručováno po částech a takto jej doručit.

Doba uložení

Posledním a často diskutovaným omezením je **doba uložení datové zprávy**. Už víme, že datová schránka je elektronickým úložištěm, které je státem (respektive MV ČR) garantováno. Bohužel se nejedná o časově neomezený archiv. Vyhláškou je stanoveno, že datová zpráva zůstává uložena v DS maximálně po dobu 90 dnů.⁷⁴ Po uplynutí této lhůty je zpráva nenávratně smazána. Uživatel má tedy několik možností:

1. Zaplatit **datový trezor**, jedná se o placenou službu České pošty, uchovává datové zprávy.
2. Pořídit si **spisovou službu**, většina z nich umí dlouhodobě uchovávat datové zprávy.
3. Vybrané DZ **konvertovat** prostřednictvím Czech POINT (pouze přílohu a to ve formátu PDF).
4. Ukládat celé DZ ve formátu *.zfo na vlastním **datovém uložišti**.
5. Ukládat pouze ty dokumenty z doručených DZ, které mají pro něj význam.

2.2.6 Příchozí komunikace

Z předchozího textu už víme, že existují čtyři skupiny aktérů ISDS, jedná se o:

- FO – fyzické osoby,
- PFO – podnikající fyzické osoby,
- PO – právnické osoby,
- a OVM – orgány veřejné moci.

⁷⁴ Vyhláška o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek. č. 194/2009 Sb. ve znění vyhláška č. 422/2010 Sb. §6.

Základní myšlenkou tohoto systému je, aby byla umožněna komunikace každého s každým.⁷⁵ To tedy znamená, že dostaneme matici typu 4x4, ze které snadno zjistíme, že existuje 16 základních komunikačních vazeb. Přičemž každý z účastníků jednou vystupuje v roli odesílatele datové zprávy a jindy zase jako její příjemce.

Aby byl systém použitelný, musí být minimálně zajištěno, že někteří aktéři budou povinni přijímat komunikaci prostřednictvím tohoto kanálu. Velmi podobná situace byla zavedena i u elektronických podatelen, kdy úřady byly povinny zřídit elektronickou podatelnu a příchozí komunikaci z ní vybírat. Používání elektronických podatelen ze strany občanů přitom zůstávalo čistě dobrovolné. Právě dobrovolnost, složitost, různé spory a odmítavé přístupy zejména ze strany soudů zapříčinily, že se elektronické podatelny nikdy ve velkém neujaly.

Pravděpodobně z těchto poznatků se vycházelo při sestavování modelu komunikace prostřednictvím ISDS. Zákon nařídil všem aktérům přijímat příchozí datové zprávy. Respektive nenařídil přímo, zavedl tzv. již zmiňovanou **fikci doručení**, která tak ve vlastním zájmu nutí účastníky sledovat komunikaci. V zákoně je ustanovena §17 odst. 4:

„(4) Nepřihlásí-li se do datové schránky osoba podle odstavce 3 ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty; to neplatí, vylučuje-li jiný právní předpis náhradní doručení.“⁷⁶

Z citace vyplývá několik skutečností. Za prvé je třeba správně používat slovní spojení dokument dodán a dokument doručen. Čas dodání dokumentu je téměř shodný s časem odeslání dokumentu. Doručení dokumentu se označuje akt, kdy jej prokazatelně dostal adresát. A to může nastat buď **fikcí doručení** tj. uplynutím 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán nebo **aktem přihlášení** do datové schránky:

„(3) Dokument, který byl dodán do datové schránky, je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu.“⁷⁷

⁷⁵ Původně tomu však nebylo, zákon byl tak ještě před nabytím účinnosti doplněn o §18a.

⁷⁶ Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. §17 odst. 4.

⁷⁷ Tamtéž. §17 odst. 3.

Právě ona fikce doručení je častou kritikou na adresu ISDS. Považme ale skutečnost, že tento akt v české legislativě existoval již několik let před zavedením tohoto systému, například v zákoně č. 500/2004 §24 Překážky při doručování odst. 1:

„(1) Jestliže si adresát uložené písemnosti písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla k vyzvednutí připravena, nevyzvedne, písemnost se považuje za doručenou posledním dnem této lhůty.“⁷⁸

Fikce doručení se vztahuje pouze na příchozí datové zprávy od OVM. To ovšem stačí k tomu, aby uživatel byl nucen kontrolovat si svojí datovou schránku, protože nikdy neví, kdy mu může taková zpráva přijít. V případě zájmu si uživatel může zvolit notifikaci prostřednictvím e-mailu nebo zaplatit doplňkové služby, jednou z nich je SMS upozornění v případě doručení datové zprávy. Některé z doplňkových služeb jsou představeny v kapitole č. 2.4.2.

2.2.7 Odchozí komunikace

Jak je tomu ale s posíláním zpráv ostatním subjektům? Existuje povinnost tento systém aktivně využívat i pro odchozí komunikaci?

To je upraveno v §17 až §18a. První jmenovaný, §17 Doručování dokumentů orgánů veřejné moci prostřednictvím datové schránky, lze označit za revoluční. Poprvé v historii donutil OVM upřednostňovat elektronickou komunikaci. Obdobné snahy zde byly již před zavedením ISDS, příkladem lze uvést elektronické podatelny, které se však nikdy pořádně neujaly.

Z §17 odst. 1 tedy vyplývá, že jakýkoli **OVM je povinen s každým, kdo má zpřístupněnou datovou schránku, komunikovat umožňuje-li to povaha dokumentu prostřednictvím datové schránky:**

*„(1) Umožňuje-li to povaha dokumentu, orgán veřejné moci jej doručuje jinému orgánu veřejné moci prostřednictvím datové schránky, pokud se nedoručuje na místě. Umožňuje-li to povaha dokumentu a **má-li** fyzická osoba, podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba zpřístupněnu svou datovou schránku, orgán veřejné moci doručuje dokument této osobě prostřednictvím datové schránky, pokud se nedoručuje veřejnou vyhláškou*

⁷⁸ Správní řád. č. 500/2004 Sb. ve znění zákona č. 303/2013 Sb. Praha, 2004. §24 odst. 1.

*nebo na místě. Doručuje-li se způsobem podle tohoto zákona, ustanovení jiných právních předpisů upravující způsob doručení se nepoužijí.*⁷⁹

Realita je ovšem taková, že mnohé OVM dodnes ignorují výše uvedené (případně se vymlouvají na „povahu dokumentu“) a s občany komunikují formou doporučených dopisů i přesto, že mají aktivní datovou schránku.

Pro zbylé aktéry je klíčový §18 odst. 1, ze kterého vyplývá, že komunikace směrem k OVM je pro ně nepovinná:

*„(1) Fyzická osoba, podnikající fyzická osoba a právnická osoba **může provádět** úkon vůči orgánu veřejné moci, má-li zpřístupněnu svou datovou schránku a umožňuje-li to povaha tohoto úkonu, prostřednictvím datové schránky.“⁸⁰*

Zákon dále elektronickou komunikaci prostřednictvím datových schránek velmi ulehčuje, v §18 odst. 2 se totiž dozvíme, **že úkon učiněný prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný**⁸¹. Výklad tohoto ustanovení byl předmětem soudního sporu, kdy Nejvyšší správní soud skutečně potvrdil tuto domněnku:

„Z výše uvedeného vyplývá, že u takových podání [myšleno prostřednictvím ISDS] nastává přímo ze zákona fikce písemného a podepsaného úkonu. Při splnění stanovených podmínek tedy není nutné, aby podání bylo podepsáno zaručeným elektronickým podpisem.“⁸²

To tedy znamená, že aktér provádějící úkon vůči OVM nepotřebuje podepisovat datovou zprávu svým elektronickým podpisem. Zákon rovněž nepřikazuje uživatelům používat časová razítka, ta jsou ovšem nezbytná pro zachování digitální kontinuity datové zprávy. Jak ale prokázat totožnost uživatele a věrohodně ověřit čas? Používá se elektronická značka a časové razítko, které automaticky do zprávy vkládá ISDS viz kapitola č. 2.2.8. Ministerstvo vnitra tak

⁷⁹ Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. §17 odst. 1.

⁸⁰ Tamtéž. §18 odst. 1.

⁸¹ K zamyšlení: V kapitole č. 2.2.5 jsou uvedeny povolené typy příloh k datovým zprávám. Jsou mezi nimi audio a video formáty. Musíme tedy dojít k úvaze, co se stane, když OVM pošleme například nazpívané podání. Dle §18 odst. 2 každý úkon učiněný prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný. To tedy znamená, že OVM, který dostane video či audio soubor, by jej měl takto chápat a reagovat na něj. Otázkou však zůstává, jestli tohle byl záměr (usnadnění pro slepé, zrakově postižené atd.) nebo se jedná o nedomyšlenou skutečnost.

⁸² *Doručování dokumentů bez elektronického podpisu / Datové schránky* [on-line]. [cit. 2014-04-01]. <<http://www.datoveschranky.info/cz/novinky/dorucovani-dokumentu-bez-elektronickeho-podpisu-id37440/>>.

potvrzuje, že odesílatel datové zprávy je uživatel datové schránky. Pro uživatele je celý systém mnohem jednodušší než elektronické podatelny.

A v §18a je umožněna komunikace fyzickým osobám, podnikající fyzickým osobám a právnickým osobám sobě navzájem:

*„(1) Ministerstvo umožní **na žádost fyzické osoby, podnikající fyzické osoby nebo právnické osoby** dodávání dokumentů z datové schránky jiné fyzické osoby, podnikající fyzické osoby nebo právnické osoby do datové schránky této osoby.“⁸³*

K poslednímu citovanému odstavci je třeba poznamenat, že se jedná již o placenou, komerční službu. Pro označení takové služby se vžil název **poštovní datová zpráva** (dále též „PDZ“). Pro PDZ platí vše, co zde bylo řečeno o datových zprávách zejména v kapitole č. 2.2.5. Hlavní odlišnosti jsou následující:

- **neexistuje fikce doručení** (protože ani jedna strana komunikace nemůže být OVM),
- služba je pouze **na žádost**,
- služba je **placená**.

Schéma komunikace

Pro přehlednost je schéma komunikace zobrazeno v tabulce č. 5.

KOMUNIKUJI S:					
		FO	PFO	PO	OVM
JSEM:	FO	Potřeba aktivovat tzv. Poštovní datovou zprávu (§18a)			Dobrovolně (§18)
	PFO				Dobrovolně (§18)
	PO				Dobrovolně (§18)
	OVM	Povinně má-li DS (§17)	Povinně má-li DS (§17)	Povinně má-li DS (§17)	Povinně (§17)

Tabulka 5 Schéma komunikace. Zdroj: Autor

2.2.8 Informační systém

V předchozím textu byly zmíněny klíčové části ISDS, avšak samotný systém ještě představen nebyl. Informační systém datových schránek je informačním systémem veřejné správy, který obsahuje informace o datových schránkách. Dle §14 odst. 2 správcem systému je Ministerstvo

⁸³ Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. §18a odst. 1.

vnitřní České republiky. Provozovatelem systému je pak dle zákona držitel poštovní licence, což je v současnosti Česká pošta, s.p.:

„(2) Správcem informačního systému datových schránek je ministerstvo. Provozovatelem informačního systému datových schránek je držitel poštovní licence....“⁸⁴

V ISDS se dále vedou všechny důležité informace o datových schránkách. Prakticky se jedná o každé významné slovo, jež bylo představeno v předchozím textu. Jmenovat můžeme výrazy jako založení, zpřístupnění, znepřístupnění, dodání, doručení aj. Tyto údaje jsou neveřejné a slouží pro vnitřní potřebu informačního systému.

Další náležitosti upravující chod ISDS jsou „schovány“ v §20, který je pojmenován „Působnost ministerstva“. Nalezneme zde již zmíněnou povinnost přidávat časové razítko viz kapitola č. 2.2.7:

*„(1) Ministerstvo
a) zajistí připojení kvalifikovaného časového razítka k datové zprávě odeslané z datové schránky,“⁸⁵*

Dále ministerstvo (respektive informační systém) zajišťuje samotné dodání datové zprávy do schránky adresáta. Oznamuje uživateli doručení a dodání odeslané datové zprávy. Přičemž tato oznámení jsou označena elektronickou značkou:

„e) oznámí odesílateli, že datová zpráva, kterou odeslal do datové schránky adresáta, byla doručena, a toto oznámení označí uznávanou elektronickou značkou ministerstva; to neplatí, jde-li o dokument podle § 18a,“⁸⁶

Odesílatel tak obdrží prokazatelný důkaz o dodání i doručení jeho zprávy.

Důraz je kladen i na bezpečnost celého IS, té se věnuje několik odstavců. Zprv, správce (MV ČR) a provozovatel (Česká pošta, s.p.) jsou ze zákona povinni zajistit náležitá bezpečnostní opatření systému.⁸⁷ V provozním řádu se dále dočteme, že systém prochází pravidelně

⁸⁴ Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. §14 odst. 2.

⁸⁵ Tamtéž. §20 odst. 1 písm. a).

⁸⁶ Tamtéž. §20 odst. 1 písm. e).

⁸⁷ Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. § 14 odst. 6.

bezpečnostním auditem. A jeho návrh a implementace respektuje zásady ISO/IEC řady 27001:2006 – Systém řízení bezpečnosti informací (ISMS).⁸⁸ Za druhé, do bezpečnostních zásad lze zařadit i oprávnění přístupu do datových schránek uživatelů, to je pro správce a provozovatele zakázáno. A za třetí, správce má pravomoc zničit nevhodné datové zprávy. Příkladem lze uvést výskyt škodlivého počítačového programu, nevhodný formát aj. O této skutečnosti musí být uživatel informován.⁸⁹

Napojení aplikací třetích stran

Součástí ISDS jsou i webové služby. Jejich existence nepřímo vyplývá z přechodného ustanovení §29. To ukládá povinnost všem OVM, které vedou spisovou službu elektronicky, použít způsob umožňující doručování dokumentů a provádění úkonů prostřednictvím datové schránky. Webové služby můžeme rozdělit na dvě základní skupiny podle hlediska přístupnosti veřejnosti na přístupné a nepřístupné. Nepřístupné služby jsou určeny zejména pro pracovníky MV ČR a slouží ke správě datových schránek (zřízení, znepřístupnění atd.). Přístupné služby jsou pak určeny pro poskytovatele aplikací třetích stran, díky nim můžeme ISDS propojit se spisovou službou či jiným informačním systémem. Formální definici a popis webových služeb nalezneme v příloze č. 2 provozního řádu ISDS.

2.3 Legislativní změny

Zákon o ISDS byl dosud novelizován celkem šestkrát. **První novela**⁹⁰ vstoupila v platnost ještě před vlastním spuštěním informačního systému a přinesla zásadní změny. Umožnila dodávání dokumentů FO, PFO a PO prostřednictvím datových schránek. Podíváme-li se na tabulku č. 5, novela zákona přidala 9 nových komunikačních vazeb a dala základ tomu, co dneska známe pod pojmem Poštovní datová zpráva. Poštovní datové zprávy jsou uživatelům k dispozici od 1.1.2010 a to pouze pro zasílání faktur, od 1.7.2010 je povolena veškerá komunikace. Novela rovněž posunula povinnost OVM používat ISDS ke komunikaci z původního data 1.7.2009 na 1.11.2009. Dalším poměrně velkým zásahem do systému byl §5a, tj. povýšení datových schránek ostatních subjektů do režimu OVM. V témže roce vstoupila v platnost **druhá**⁹¹ i **třetí**⁹² **novela**, neměly však žádný dopad na ISDS.

⁸⁸ TESAŘ, P.: *Provozní řád informačního systému datových schránek (ISDS)* [on-line]. 26.1.2014 [cit. 4-4-2014]. Dostupné z: <<http://www.datoveschranky.info/cz/ke-stazeni/dokumenty-id34718/>>. str. 21.

⁸⁹ *Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů*. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. §20 odst. 2.

⁹⁰ *Zákon, kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony*. č. 190/2009 Sb. Praha, 2009.

⁹¹ *Zákon, kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony*. č. 219/2009 Sb. Praha, 2009.

K významné změně došlo až **čtvrtou novelou** zákona z července 2011⁹³. Legislativně byl zaveden „telefonní seznam“ datových schránek. Ten je dostupný přes Portál veřejné správy a to na adrese <http://seznam.gov.cz/>. Nalezneme zde téměř všechny zpřístupněné DS a to FO, PFO, PO a OVM. Pouze FO mohou odmítnout uvedení v seznamu. Z následujícího obrázku jsou patrné údaje, které se zobrazí o každé FO.

Fyzická osoba Tomáš Řehořek	
Jméno a příjmení	Tomáš Řehořek
Adresa bydliště	Budínova 1703 Praha 19016
Typ datové schránky	Fyzická osoba
Identifikátor datové schránky	evs3vyu

Obrázek 3 Informace o FO uvedené v seznamu. Zdroj: Autor

Další významnou změnou bylo přidání §20 odst. 4, na základě kterého Česká pošta, s.p. mohla zřídit službu nazvanou datový trezor.

V pořadí **pátá novela**⁹⁴ přinesla změny týkající se využívání referenčních údajů ze základních registrů. Tím se podstatně zjednodušil celý proces zřízení datové schránky, který je popsán v kapitole č. 3.1. **Poslední novela**⁹⁵ zákona nemá vliv na provoz ISDS.

2.4 Ekonomický model ISDS

Základem ekonomického modelu ISDS je vztah správce – provozovatel. Vyplývá tak z §14 odst. 2, jehož první část je citována v kapitole č. 2.2.8, podívejme se nyní na zbytek:

⁹² Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech. č. 227/2009 Sb. Praha, 2009.

⁹³ Zákon, kterým se mění zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. č. 263/2011 Sb. Praha, 2011.

⁹⁴ Zákon, kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. č. 167/2012 Sb. Praha, 2012.

⁹⁵ Zákon o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů. č. 503/2012 Sb. Praha, 2012.

„...Odměna držiteli poštovní licence za provozování informačního systému datových schránek se stanoví podle cenových předpisů. Náklady spojené s provozováním informačního systému datových schránek hradí stát z prostředků státního rozpočtu vyčleněných podle návrhu ministerstva pro stanovený účel v kapitole všeobecná pokladní správa.“⁹⁶

České poště náleží odměna za provozování ISDS. Náklady jsou hrazeny státem prostřednictvím MV ČR, které si pro tento účel bere prostředky ze státního rozpočtu a to z kapitoly všeobecná pokladní správa č. 398. Tato kapitola je řízena Ministerstvem financí České republiky. V některých situacích je oprávněno MV ČR čerpat prostředky z vlastních rezerv, na financování ISDS se tak podílí i kapitola č. 314 ministerstva vnitra. Vztah správce – pozorovatel je upraven smluvně, protože se jedná o nejdůležitější a peněžně nejobjemnější vztah, věnuje se mu podkapitola č. 2.4.1.

Další zmínku o odměně nalezneme v §18a a §20. Odměňovaným je opět provozovatel, tentokrát však samotnými uživateli. Zmíněné paragrafy se totiž týkají aditivních služeb, v podstatě se jedná o nadstandardy, které jsou poskytované ze zákona. Připomeňme, že se jedná o:

- datový trezor,
- poštovní datovou zprávu.

Druhým typem vztahu v ekonomickém modelu ISDS je provozovatel – uživatel, je rozepsán v kapitole č. 2.4.2.

Kromě toho jsou zákonem stanoveny i úkony za které se neplatí. Při představování jednotlivých typů datových schránek bylo nesčetněkrát v citacích zmíněno: „ministerstvo zřídí bezplatně DS...“. Uživatelé datových schránek tedy neplatí poplatek za zřízení datové schránky, jenže ustanovení se netýká vztahu ministerstvo-provozovatel, kde může dojít ke zpoplatnění tohoto úkonu. O čemž se za chvíli přesvědčíme z konkrétních čísel.

⁹⁶ Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. §14 odst. 2.

2.4.1 Vztah Správce - Provozovatel

Smlouva mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Českou poštou, s.p. byla podepsána dne 27.2.2009, došlo tak k ustanovení ekonomického modelu ISDS. Přestože je smlouva neveřejná, z dostupných zdrojů⁹⁷ můžeme dohledat její základní nákladové položky:

- platby za OVM,
- paušální poplatek,
- poplatek za zřízení přístupu,
- dodatky ke smlouvám.

Další informace byly získány autorem práce na základě žádosti dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Dotazovaným subjektem bylo MV ČR, konkrétně Odbor veřejné správy a eGovernmentu, které statistiky poskytl.

Platby za OVM

Tato položka se týká odesílaných datových zpráv OVM. Smlouvou bylo stanoveno, že se bude platit za každou jednu odeslanou datovou zprávu. Přičemž cena není v čase konstantní, je totiž závislá na kumulativním počtu všech odeslaných datových zpráv. Konkrétní vztah je uveden v tabulce č. 6:

Hranice	Cena služby pro uživatele	
Transakcí kumulativně	Cena s DPH	Cena bez DPH
0-33 mil.	17,90	15,04
33 – 66 mil	15,90	13,36
66 – 100 mil.	13,90	11,68
100 – 123 mil.	11,90	10,00
nad 123 mil.	9,90	8,32

Tabulka 6 Určení ceny 1 datové zprávy za OVM v Kč. Zdroj: MV ČR

Jak je vidět, jedná se o nepřímou úměru. Čím více se systém bude používat, tím méně bude stát odeslání a doručení jedné datové zprávy. Při sestavování této závislosti se nejspíše počítalo s myšlenkou úspor z rozsahu. Subjektem, který platí faktury, nejsou jednotlivé OVM, jak by se na první pohled mohlo zdát, ale MV ČR. **Pro OVM je zasílání všech datových zpráv bezplatné.** V následující tabulce jsou uvedeny platby MVČR za OVM.

⁹⁷ BRANDT, Z. *Informace z kontrolní akce NKÚ. Peněžní prostředky použité na pořízení a provoz systému datových schránek*. [on-line] č. 12/36. Dostupné z: < <http://www.nku.cz/kon-zavery/K12036.pdf> >.

Rok	Částka v Kč
2009	45 905 053,18
2010	471 491 865,40
2011	524 757 940,80
2012	577 045 536,00
2013 ⁹⁸	-
Celkem	1 619 200 395,38

Tabulka 7 Vývoj plateb za OVM. Zdroj: MV ČR

Pro rok 2009 je tato částka velmi malá, systém byl uveden do ostrého provozu teprve 1.11.2009, nemohlo tak dojít k odeslání většího množství datových zpráv. Pro roky 2010 až 2012 se částka pohybovala v rozmezí 0,5 mld. Kč. V roce 2013 pak činila 0 Kč. Dne 1.1.2013 byl tento druh platby zrušen a za OVM platí ministerstvo paušálně.

Paušální poplatek

Datové zprávy odesílané FO, PFO a PO vůči OVM dle §18 zákona jsou hrazeny prostřednictvím paušální platby. **Komunikace těchto uživatelů vůči OVM je tudíž bezplatná.** Do paušální platby se dále započítává i samotný provoz ISDS, vyjma vývoje a zřízení přístupu, ty jsou hrazeny zvlášť. Proto není možné stanovit přesnou cenu za datovou zprávu tohoto typu. V následující tabulce je uveden vývoj paušální platby.

Rok	Částka v Kč
2009	107 100 000,00
2010	217 992 000,00
2011	237 912 000,00
2012	216 000 000,00
2013 ⁹⁹	605 000 000,00
Celkem	1 384 004 000,00

Tabulka 8 Vývoj plateb paušálního poplatku. Zdroj: MV ČR

V roce 2009 byla paušální platba nejnižší, údaj je zkreslen uvedením systému do provozu. U platby za OVM bylo klíčové datum 1.11.2009, kdy se začalo prostřednictvím ISDS skutečně komunikovat. Zde musíme vzít v potaz datum spuštění systému tj. 1.7.2009. Systém byl v provozu půl roku, tomu odpovídá i výše platby, která v porovnání s rokem následujícím činí přibližně polovinu hodnoty. V letech 2010 až 2012 byly platby poměrně konstantní. Velká změna nastala v roce 2013, kdy byl tento poplatek navýšen kvůli zrušení platby za OVM.

⁹⁸ do 30.9.2013

⁹⁹ do 30.9.2013

Poplatek za zřízení přístupu

Další složkou nákladů je poplatek za zřízení přístupu. Zřízením přístupu jsou myšleny úkony spojené s vygenerováním přístupových údajů až po jejich doručení uživatelům. Na dotaz o struktuře tohoto poplatku bylo ministerstvem uvedeno následující:

Poplatek lze rozdělit na dílčí složky, a to:

1. Na částku **poštovního** dle aktuálního ceníku provozovatele, platného ke dni odeslání zásilky
2. Cenu za **vygenerování přístupových údajů**, jejich **vytištění**, **vložení do obálky** a podání k **přepravě** ve výši 30,- Kč bez DPH

Ministerstvo dále uvedlo, že od 1.1.2013 se druhá složka neplatí. První složka se v průběhu doby měnila dle aktuálního ceníku České pošty, s.p.¹⁰⁰

Z konkrétních čísel uvedených v tabulce č. 9 můžeme rozeznat spuštění systému v roce 2009. Tehdy byl zřízen rekordní počet datových schránek. Jak je uvedeno v kapitole č. 2.2.3, k přístupu do jedné DS je mnohdy oprávněno i více uživatelů. Logicky lze odvodit, že úkonů spojených se zřízením přístupu proběhlo ještě mnohem více. Rok 2009 proto vykazuje nejvyšší částku.

Rok	Částka v Kč
2009	52 925 576,60
2010	13 609 224,20
2011	13 482 818,00
2012	10 636 385,00
2013 ¹⁰¹	5 701 247,20
Celkem	96 355 251,00

Tabulka 9 Vývoj plateb poplatku za zřízení přístupu. Zdroj: MV ČR

Směrodatné je až další období, kdy se situace vzniklá spuštěním systému již ustálila. Jak lze vypočítat z let 2010 až 2012 poplatek má klesající tendenci. Údaje pro rok 2013 jsou pouze do období 30.9. Budeme-li uvažovat, že počet zřízení přístupu je v průběhu roku konstantní, tak lze pro rok 2013 dopočítat částku 7 601 622,00 Kč. Pokles o cca 3 mil. Kč je způsoben zrušením druhé složky poplatku.

¹⁰⁰ Vyjádření MV ČR na dotaz autora dle zákona č. 106/1999 Sb.

¹⁰¹ do 30.9.2013

Dodatky ke smlouvám

Poslední nákladovou položkou jsou dodatky ke smlouvám. Dodatky ke smlouvám je potřeba chápat jako platby mimořádného charakteru. Většinou se jedná o implementaci legislativních změn a úpravy paušálních plateb, tedy change management. Jejich vývoj je zaznamenán v následující tabulce.

Rok	Částka v Kč
2009	0,00
2010	285 600 000,00
2011	149 931 345,60
2012	0,00
2013 ¹⁰²	6 483 966,50
Celkem	442 015 312,10

Tabulka 10 Vývoj plateb za dodatky ke smlouvám. Zdroj: MV ČR

Shrnutí

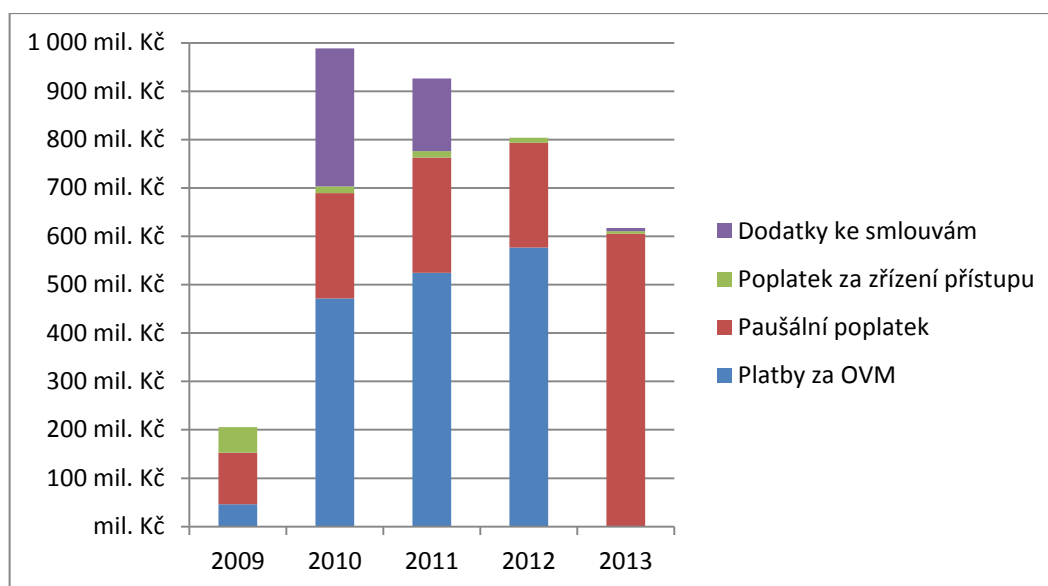
Ekonomický vztah mezi správcem a provozovatelem ISDS rozeznával čtyři nákladové položky, od 1.1.2013 jsou pouze tři. Pro názornost jsou všechna data uvedena v souhrnné tabulce č. 11 a to v jednotkách tis. Kč. Řádek „základní odměna“ je součtem standardních plateb za provoz systému. Dodatky ke smlouvám jsou uvedeny zvlášť, protože se jedná o platby mimořádného charakteru.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
Platby za OVM	45 905	471 492	524 758	577 046	0	1 619 200
Paušální poplatek	107 100	217 992	237 912	216 000	605 000	1 384 004
Poplatek za zřízení přístupu	52 926	13 609	13 483	10 636	5 701	96 355
Základní odměna	205 931	703 093	776 153	803 682	610 701	3 099 560
Dodatky ke smlouvám	0	285 600	149 931	0	6 484	442 015
Celkové náklady	205 931	988 693	926 084	803 682	617 185	3 541 575

Tabulka 11 Shrnutí nákladů MVČR za ISDS v tis. Kč. Zdroj: Autor

Z následujícího grafu jsou mnohem lépe patrné poměry jednotlivých nákladových položek. Za zmínku stojí razantní změna systému plateb od 1.1.2013, kdy se nejvýznamnější nákladovou položkou stal paušální poplatek, zbylé dvě složky jsou prakticky zanedbatelné.

¹⁰² do 30.9.2013

Graf 1 Shrnutí nákladů MVČR za ISDS v mil. Kč. Zdroj: Autor

2.4.2 Vztah Provozovatel - Uživatel

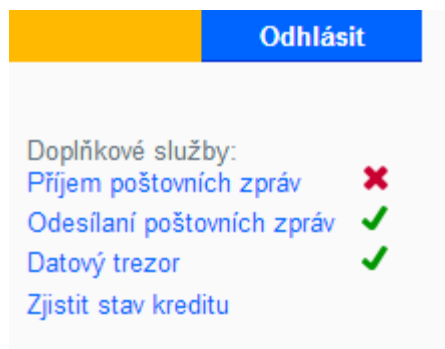
Minoritním vztahem je vztah provozovatele systému a jeho uživatelů. Z předchozí kapitoly víme, že naprostou většinu nákladů platí za uživatele MV ČR. V některých konkrétních situacích, příkladem lze uvést žádost o opětovné vygenerování přístupových údajů, platí uživatel poplatek. Z toho si můžeme odvodit, že vztah poskytovatel-uživatel se bude týkat nadstandardních služeb systému. Výčet aditivních služeb je uveden na internetových stránkách portálu datových schránek:

- Datový trezor,
- Poštovní datová zpráva,
- Kreditní systém,
- SMS upozornění
- Rozšířená autentizace,
- Bezpečný klíč,
- Reautorizace datových zpráv.¹⁰³

Pro nás jsou nejvýznamnější první dvě, ty jsou dokonce zmíněné zákonem. **Datový trezor** slouží k uchovávání datových zpráv déle, než je vyhláškou stanovaná doba 90 dnů. Nejlevnější variantu s kapacitou 50 datových zpráv po dobu 1 roku lze pořídit za 360Kč s DPH. Úplný ceník

¹⁰³ *Aditivní služby / Datové schránky* [online]. 2011. [cit. 2014-03-19] Dostupné z: <<http://www.datoveschranky.info/cz/aditivni-sluzby/>>.

je dostupný na informačním portálu datových schránek.¹⁰⁴ Konkrétní statistiky využívání této služby se nepodařilo zjistit.

Obrázek 4 Infopanel doplňkové služby.
Zdroj: Autor

Druhou významnou službou jsou **Poštovní datové zprávy**. Jedná se o obdobu datových zpráv popsaných v kapitole č. 2.2.5. s tím rozdílem, že příjemci nejsou OVM ale soukromoprávní osoby. Schéma komunikace prostřednictvím PDZ je dobře patrné z tabulky č. 5 (jedná se o 9 komunikačních vztahů z celkových 16). Pro využívání této služby si jí musí příjemce aktivovat v nastavení vlastní datové schránky (v pravém horním rohu viz obrázek č. 4). Odesílatel PDZ pak potřebuje uzavřít smlouvu s Českou poštou, nebo využít kreditního systému. V závislosti na zvoleném řešení cena za 1 PDZ stojí 14,13 Kč s DPH nebo 18,00 Kč s DPH. Kompletní informace k poštovní datové zprávě lze nalézt na webové stránce <http://postovnidatovazprava.cz>.¹⁰⁵

Statistiky využívání PDZ byly poskytnuty MV ČR¹⁰⁶, jsou uvedeny v následující tabulce.

Subjekt/Rok	2009	2010	2011	2012	2013 ¹⁰⁷	Celkem
FO	0	26	56	150	613	845
PFO	0	167	803	2 122	4 414	7 506
PO	0	1 804	5 666	10 451	16 807	34 728
Celkem odeslaných PDZ	0	1 997	6 525	12 723	21 834	43 079

Tabulka 12 Statistika využívání PDZ. Zdroj: MV ČR

Přestože ještě nebyly představeny statistiky využívání datových zpráv, je na první pohled jasné, že se jedná o velmi malá čísla. Předpokládejme, že všechny PDZ byly odeslány v ceně 18 Kč s DPH. Rámcově se tak dopočítáme odměny v řádech statisíců.

¹⁰⁴ *Datový trezor / Datové schránky* [online]. 2011. [cit. 2014-03-19] Dostupné z: <<http://www.datoveschranky.info/cz/aditivni-sluzby/datovy-trezor-id34690/>>.

¹⁰⁵ *Poštovní datová zpráva – Česká pošta* [online]. 2010. [cit. 2014-03-19] Dostupné z: <<http://www.postovnidatovazprava.cz/>>.

¹⁰⁶ žádost autora na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

¹⁰⁷ Statistiky datových zpráv odeslaných ze schránky od 01.01.2013 do 31.10.2013

Shrnutí

Protože se jedná o minoritní vztah v porovnání se vztahem předchozím, uživatelé nejsou nuceni používat aditivní služby a jedná se o komerční nastavbu ISDS, nebude tato část ekonomického modelu dále uvažována.

2.4.3 Hrazení datových zpráv

Z výše popsaného ekonomického modelu vyplývá pro uživatele následující. Veškerá komunikace pro OVM je bezplatná ať už komunikují s kýmkoliv. Komunikace FO, PFO a PO vůči OVM je rovněž hrazena ministerstvem. Zbýlá komunikace je pak považována za tzv. poštovní datové zprávy a je hrazena přímo uživateli. Pro přehlednost je vše uvedeno v následujících tabulkách.

Do 1.1.2013 platil systém uvedený v tabulce č. 13.

		KOMUNIKUJI S:			
		FO	PFO	PO	OVM
JSEM:	FO	Placené	Placené	Placené	Bezplatně
	PFO	Placené	Placené	Placené	Bezplatně
	PO	Placené	Placené	Placené	Bezplatně
	OVM	Bezplatně	Bezplatně	Bezplatně	Bezplatně

Tabulka 13 Schéma hrazení DZ platné do 1.1.2013. Zdroj: Autor

Od 1.1.2013 je zrušena platba za OVM, datové zprávy OVM jsou hrazeny přes paušální poplatek a došlo tak ke změně uvedené v následující tabulce č. 14.

		KOMUNIKUJI S:			
		FO	PFO	PO	OVM
JSEM:	FO	Placené	Placené	Placené	Bezplatně
	PFO	Placené	Placené	Placené	Bezplatně
	PO	Placené	Placené	Placené	Bezplatně
	OVM	Bezplatně	Bezplatně	Bezplatně	Bezplatně

Tabulka 14 Schéma hrazení DZ platné od 1.1.2013. Zdroj: Autor

Legenda k tabulce č. 13 a č. 14:

- červeně – hrazeno přes „Paušální poplatek“
- modře – hrazeno přes „Platby za OVM“
- zeleně – hrazeno uživateli, komerční služba Poštovní datová zpráva dle §18a

3 Vlastní uživatelská zkušenost

V kapitole č. 2 je ISDS představen na teoretické úrovni, otázkou však stále zůstává, jak byl realizován do praxe. V této kapitole se budeme zabývat autorovou zkušeností s používáním ISDS.

3.1 Zřízení datové schránky

Předpokládejme, že z nejrůznějších důvodů jsme se rozhodli založit vlastní datovou schránku. Rovněž se musíme vžít do situace běžného žadatele, který s největší pravděpodobností bude znát jen minimum informací popsaných v předchozích kapitolách. Prvotním krokem je **vyhledání základních informací** o datových schránkách. K tomu slouží oficiální informační

Obrázek 5 Levé menu. Zdroj: Autor

portál, který je dostupný na adrese <http://www.datoveschranky.info>. Zde nalezneme veškeré informace týkající se provozu, odstávek systému, nejčastějších dotazů, odkazů na další relevantní služby aj.

Nás však bude zajímat pouze menu v levé části, které tvoří hlavní rozcestník dle jednotlivých typů uživatelů. Připomeňme, že se jedná o čtyři a jsou podrobněji představeny v kapitole č. 2.2.1. Chceme založit datovou schránku fyzické osoby, proto volíme položku občan. Opět si můžeme všimnout jiné terminologie, o datové schránce FO víme, že není limitována občanstvím, proto použití termínu občan není úplně přesné, ovšem pro uživatele je

přívětivější než označení fyzická osoba.

Po kliknutí na odkaz v menu se nám zobrazí základní informace, jedná se o představení nejzákladnějších principů relevantních pro danou skupinu uživatelů. Heslovitě jsou zde popsány informace, které nalezneme v kapitolách č. 2.2.1 až 2.2.7. Pro běžného uživatele však dostačují. To co doposud v této práci zmíněno nebylo je **způsob podání žádosti**. Každý žadatel o zřízení datové schránky tj. na žádost si může vybrat ze tří možností způsobu podání žádosti:

- Czech POINT,
- Poštou,
- Elektronickou poštou (ePodatelna MV ČR).¹⁰⁸

Czech POINT

Je potřeba se osobně dostavit na jednu z 7102¹⁰⁹ poboček a zažádat o zřízení datové schránky. Žadatel se musí prokázat libovolným dokladem totožnosti.

Poštou

Je potřeba si vytisknout žádost, vyplnit potřebné údaje, nechat úředně ověřit podpis a zaslat poštou na adresu MV ČR. Úředně ověřený podpis lze získat i na pobočce Czech POINT provozované Českou poštou, to je velmi úsměvné, protože v tu chvíli tento způsob postrádá smysl. Ale občan má možnost výběru.

Elektronickou poštou

Opět se setkáváme s nekonzistencí názvosloví, elektronická pošta není nic jiného než ePodatelna. Ty již byly představeny, proto nikoho nezaskočí, že potřebujeme uznávané elektronický podpis a časové razítko. Rovněž musíme vyplnit formulář o zřízení datové schránky.

Z výše popsaných možností je nejjednodušší podání žádosti prostřednictvím kontaktního místa Czech POINT. Pojdme si nyní představit, jak toto podání probíhá. Stačí se dostavit na libovolnou pobočku Czech POINT, těch je v současnosti 7102. Na všech pobočkách se nabízejí stejné služby, Czech POINT je tzv. jedno rychlostní. Více než ¾ pracovišť tvoří obecní úřady, lidé však nejvíce chodí na pracoviště České pošty, o čemž se můžeme přesvědčit ze statistik¹¹⁰. Pracoviště jsou rovnoměrně rozprostřena po republice, jedná se tudíž o snadno dostupnou službu.

Když se dostavíme na libovolné pracoviště, obsluze za přepážkou oznámíme, že máme zájem o založení (respektive dle přesné terminologie zřízení) datové schránky. Dostaneme na výběr, o který typ datové schránky chceme zažádat. V našem případě zakládáme datovou schránku FO. Dále je nutné prokázat totožnost. K tomu poslouží libovolný doklad totožnosti, např. občanský průkaz. Lze použít i cestovní pas nebo řidičský průkaz.

¹⁰⁸ *Občan - fyzická osoba / Datové schránky* [online]. 2011. [cit. 2014-03-19] Dostupné z: <<http://www.datoveschranky.info>>.

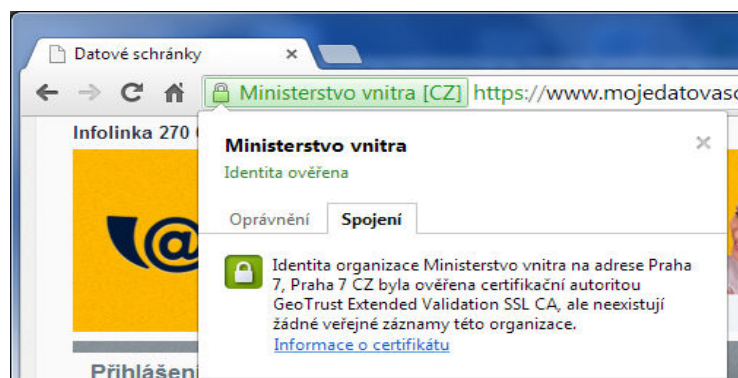
¹⁰⁹ *Aktuální statistiky Czech POINT / Czech POINT* [online]. 2014. [cit. 2014-04-12] Dostupné z: <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/488>>.

¹¹⁰ Tamtéž.

V tuto chvíli do procesu zřizování datové schránky vstupuje další informační systém – informační systém základních registrů (ISZR). Z registru obyvatel se načtou veškeré údaje potřebné k vyplnění žádosti. Pracovník pobočky se může zeptat na aktuálnost některých údajů, když jsou referenční údaje zpochybněny.¹¹¹ Dále si žadatel musí vybrat způsob doručení přihlašovacích údajů. První varianta je doručení prostřednictvím klasické pošty na zvolenou adresu. Druhou možností je tzv. virtuální obálka, žadatel při podání žádosti uvede svojí emailovou adresu. Na zadaný email je zaslán odkaz směřující na Aktivační portál, kde si žadatel následně vyzvedne přístupové údaje.¹¹² Výhodou druhého způsobu je rychlost doručení, to se děje okamžitě. V případě zasílání přístupových údajů poštou se tak stane během tří dnů. Navíc, pokud není žadatel v době doručování doma, musí se dostavit osobně na poštu a vyzvednout si obálku s přístupovými údaji. Posledním krokem je podepsání dvou výtisků potvrzení žádosti o zřízení datové schránky, jednu obdrží žadatel. Podle zákona je zřízení datové schránky zdarma, žádný poplatek se neplatí. Z vlastní zkušenosti autora odhadem **celý proces prostřednictvím Czech POINT trvá cca 5 minut.**

3.2 První přihlášení

K datové schránce se přihlašuje prostřednictvím libovolného webového prohlížeče na adrese <http://www.mojedatovaschranka.cz>. Spojení je zabezpečeno šifrováním a server je ověřen certifikátem. To poznáme podle zelené barvy, která se objevila u webové adresy (v závislosti na konkrétním prohlížeči se znázornění důvěryhodného ověření liší).

Obrázek 6 Ověření identity serveru, Google Chrome. Zdroj: Autor

Elektronicky je podepsán správce systému, nikoli jeho provozovatel. Můžeme tedy bezpečně pokračovat k přihlášení. K tomu použijeme obdržené údaje, opíšeme ze stránky vygenerovaný bezpečnostní kód a stiskneme tlačítko přihlásit se. V tuto chvíli by snad každý očekával, že se

¹¹¹ Správa základních registrů [online]. 2014. [cit. 2014-03-19] Dostupné z: <<http://www.szrcr.cz/>>.

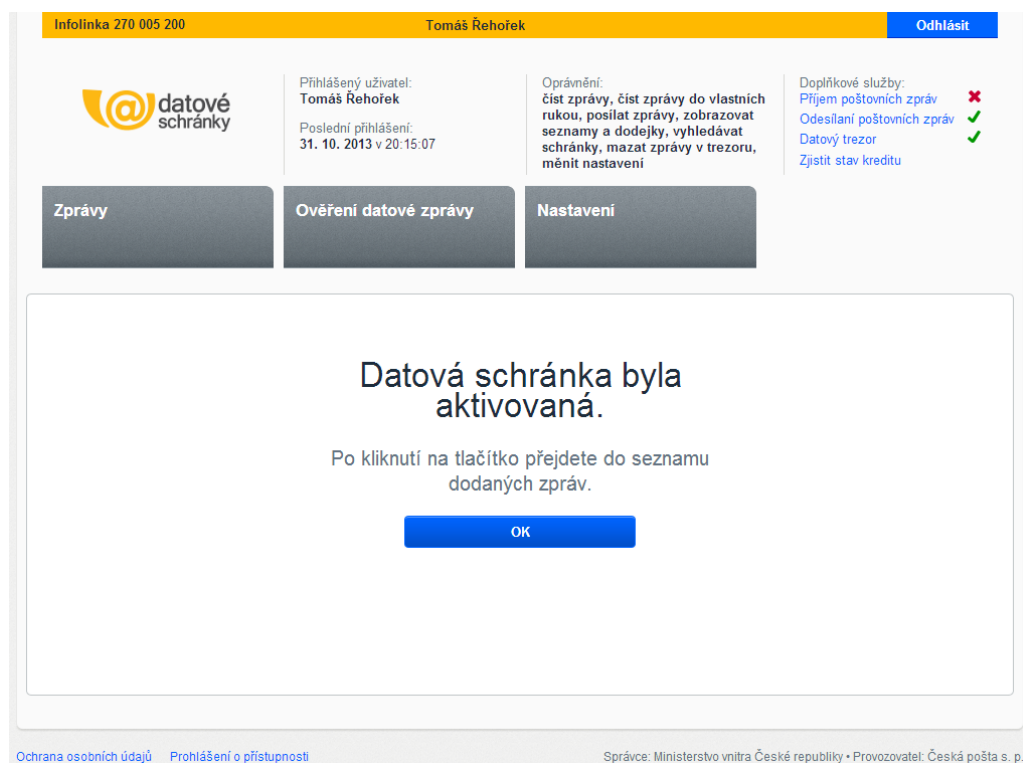
¹¹² TESÁŘ, P.: Provozní řád informačního systému datových schránek (ISDS) [on-line]. 26.1.2014 [cit. 2014-03-19]. Dostupné z: <<http://www.datoveschranky.info/cz/ke-stazeni/dokumenty-id34718/>>. str. 11.

dostaneme přímo do naší datové schránky. Jenže, systém nás nejprve uvítal varováním a žádostí o změnu hesla. Uživatel se setká s poměrně striktně nastavenou bezpečnostní politikou, kterou lze v nastavení DS „na vlastní“ nebezpečí vypnout.

Pozor! Zbývá Vám už jen 4 možných přihlášení. Pokud heslo nezměníte, budou Vaše přihlašovací údaje zneplatněny a nebudete se moci přihlásit. Nové přihlašovací údaje lze získat pouze na pracovišti Czech POINT.

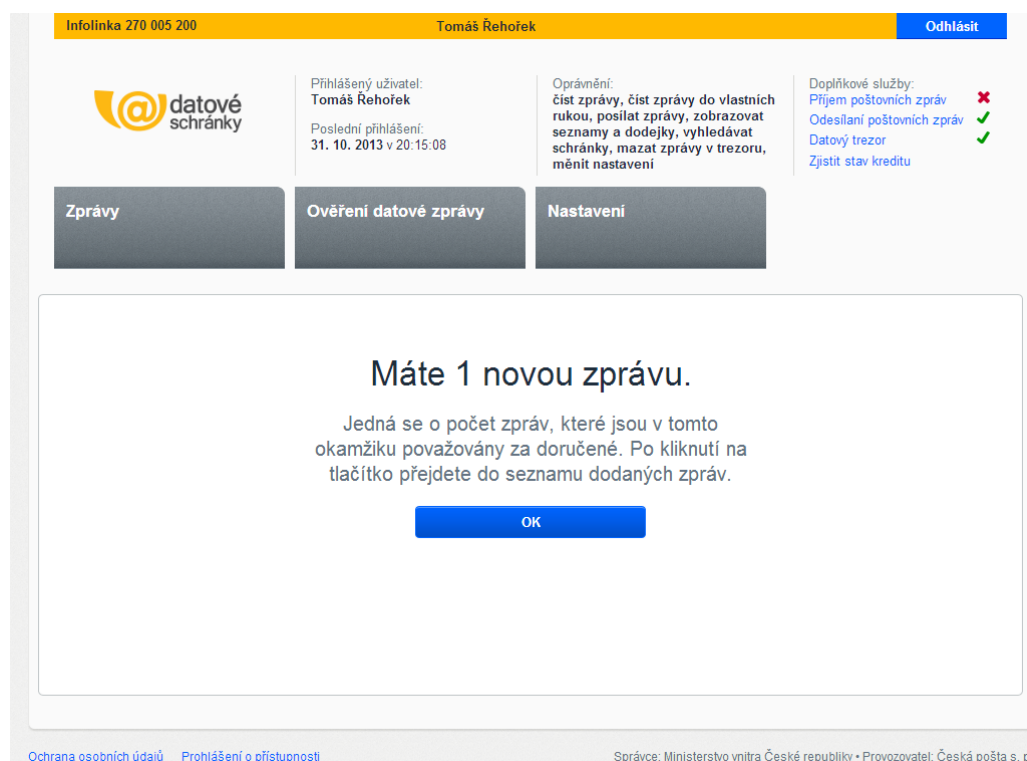
Obrázek 7 Bezpečnostní politika hesel. Zdroj: Autor

Po změně hesla se konečně dostáváme do vlastní datové schránky. Jak si můžeme prohlédnout z následujícího obrázku, došlo k aktivaci datové schránky. Všimněte si rozdílu v terminologii, aktivací se myslí zpřístupnění DS, které je teoreticky popsáno v kapitole č. 2.2.4. Uživatelské prostředí se na první pohled jeví přehledně a ovládání by mohlo být intuitivní.

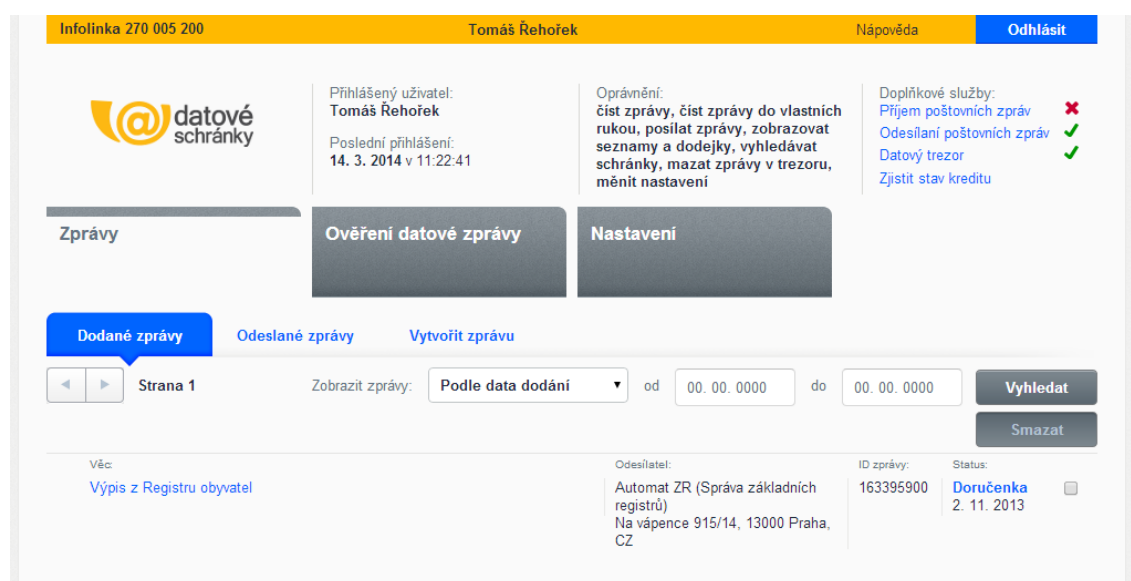
Obrázek 8 Datová schránka byla aktivována. Zdroj: Autor

S datovou schránkou nelze pracovat, do té doby než uživatel potvrdí informační sdělení. Přestože se pro uživatele může jednat o nepříjemnost, na kterou si ale časem zvykne, toto řešení umožňuje završit proces přijetí informace. Po potvrzení sdělení se objevilo další, tentokrát zajímavější. Přišla první datová zpráva.

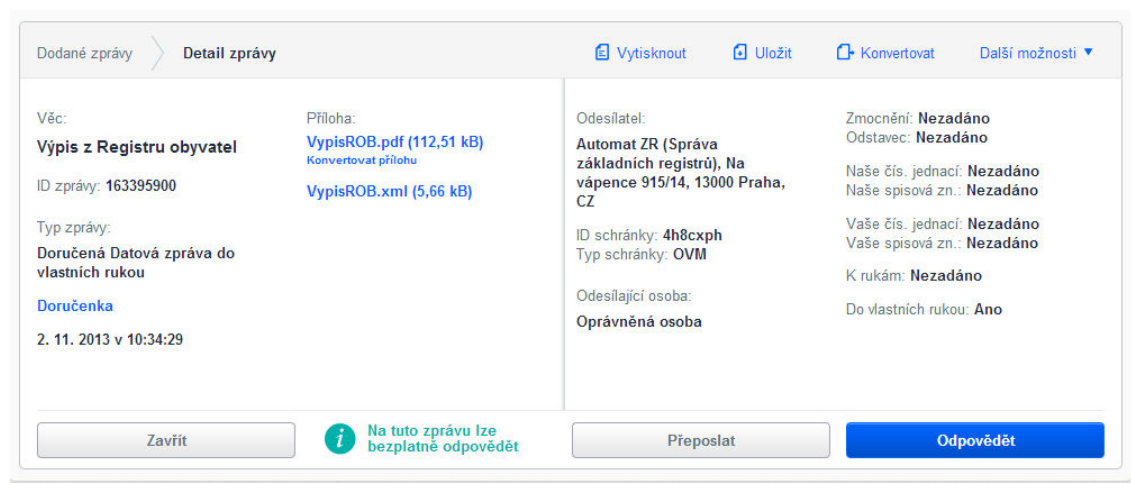
Obrázek 9 Oznámení o příchozích zprávách. Zdroj: Autor

Tímto informačním sdělením jsme informováni, že příchozí datová zpráva je považována za doručenou. Provedli jsme totiž jeden z úkonů potřebných k doručení, **přihlásili jsme se** do systému viz kapitola č. 2.2.6. Všimněte si, že ještě ani netušíme, oč se jedná, odesílatel ale už ví, že datová zpráva je považována za doručenou. Musíme tedy opět potvrdit informační sdělení, jinak se systémem nemůžeme pracovat. Klikneme na záložku zprávy, zde se nám zobrazí výpis dodaných DZ.

Obrázek 10 Okno dodaných datových zpráv. Zdroj: Autor

Řešení v podobě „pásu karet“ je opět velmi intuitivní. Všimněte si modře zvýrazněné záložky, která symbolizuje vnitřní dělení karty zprávy. V této sekci nalezneme doručenou datovou zprávu. Překvapivě se nejedná o uvítací DZ, jak by se na první pohled mohlo zdát, ale ozvaly se nám základní registry. Konkrétně se jedná o výpis z Registru obyvatel, ten se automaticky zasílá při každé změně referenčních údajů.¹¹³ Pro zobrazení samotné zprávy je potřeba kliknout na odkaz ve sloupci „věc“. Zobrazí se nám datová zpráva, výřez okna je uveden na následujícím obrázku.

Obrázek 11 Detail datové zprávy. Zdroj: Autor

Z teoretické části již víme, že zpráva nemá tělo, tak jak jej známe z e-mailové komunikace (kapitola č. 2.2.5). Komunikace se odehrává prostřednictvím příloh. Musíme si tedy otevřít soubor VypisROB.pdf, se kterým následně dále pracujeme.

3.3 Další poznatky

Celkový objem komunikace prostřednictvím DS autora práce by se dal spočítat v řádech jednotek zpráv za rok. To je naprosto normální stav, jak se přesvědčíme ze statistik uvedených v kapitole č. 5.1.1.2. Každá datová zpráva představuje ušetřený čas, odpadá totiž nutnost docházení na pobočku ČP. ISDS je dostupný 7x24 a lze se přihlásit odkudkoliv, třeba i ze zahraničí. Dalším přínosem je zlepšení vztahu účastníků komunikace, kteří mají k dispozici garantovaný komunikační kanál. Nemůže se stát, že by se datová zpráva ztratila v průběhu dodání a odesílatel by se domníval, že byla dodána a po uplynutí lhůty i doručena. To je pro uživatele ISDS velkým přínosem, protože některá rozhodnutí OVM mají velmi významné dopady (např. soudní exekutor). ISDS poskytuje uživatelům jistotu, že OVM s ním budou komunikovat výhradně elektronicky, neučiní-li tak, vystavují se sami porušení zákona.

¹¹³ Registr obyvatel, Správa základních registrů [online]. 2014. [cit. 2014-03-19] Dostupné z: <<http://www.szrcr.cz/registr-obyvatel>>.

4 Stanovení analýzy dopadů ISDS na uživatele

Práce se zabývá Informačním systémem datových schránek. Na teoretické úrovni byl představen v kapitole č. 2, rovněž jsme se seznámili i s vlastní zkušeností autora uvedenou v kapitole č. 3. Nyní se budeme zabývat dopady ISDS na jeho uživatele. V této kapitole si definujeme zkoumanou problematiku, představíme cíle a domněnky, použitou metodiku, uvedeme reflexi možných zkreslení a vykonáme vlastní studii dopadů ISDS na uživatele.

4.1 Zkoumaná problematika

Zkoumanou problematikou nadále zůstává ISDS. Pro další účely této práce je potřeba vymezit, které části ISDS budou nadále uvažovány. V kapitole č. 2.2.7 je představen model komunikace, pojďme si jej připomenout.

KOMUNIKUJI S:					
		FO	PFO	PO	OVM
JSEM:	FO	Potřeba aktivovat tzv. Poštovní datovou zprávu (§18a)			Dobrovolně (§18)
	PFO				Dobrovolně (§18)
	PO				Dobrovolně (§18)
	OVM	Povinně má-li DS (§17)	Povinně má-li DS (§17)	Povinně má-li DS (§17)	Povinně (§17)

Tabulka 15 Vymezení zkoumané části ISDS. Zdroj: Autor

Poštovní datová zpráva je komerční službou, uživatelé ji nemusí využívat. Z již představených statistik v kapitole č. 2.4.2 víme, že služba není uživateli zatím příliš používána. Naopak, ostatní buňky v tabulce č. 15 představují zbytek komunikace, která je do jisté míry pro uživatele povinná. **V dalším textu budeme pod ISDS uvažovat pouze komunikaci prostřednictvím datových zpráv.** Zkoumaná část je v tabulce vyznačena zeleně.

4.2 Rekapitulace cílů práce

Hlavním cílem této práce je provést analýzu ekonomických a mimoekonomických dopadů ISDS na jednotlivé uživatele, kterými jsou fyzické osoby (FO), podnikající fyzické osoby (PFO), právnické osoby (PO) a orgány veřejné moci (OVM). Rovněž je třeba pamatovat i na roli správce systému tj. Ministerstvo vnitra České republiky a provozovatele systému tj. Českou poštu, s.p. Tito aktéři mají nezanedbatelný ekonomický vliv na fungování zkoumaného informačního systému. Dílčími cíli práce pak jsou analýza a interpretace statistik ISDS a analýza a interpretace výsledků dotazníkového šetření autora.

4.3 Použitá metodika

Pro účely této práce byla sestavena vlastní metodika, jednotlivé kroky jsou představeny v následujícím textu:

4.3.1 krok 1: Vyhledání dat

Prvotním krokem je vyhledání relevantních informačních zdrojů. Protože nikde nejsou k dispozici žádné ucelené statistiky o fungování ISDS, rozhodl se autor podat žádost dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Dotazovaným subjektem bylo MV ČR, konkrétně Odbor veřejné správy a eGovernmentu, které statistiky poskytlo. Příjemným zjištěním bylo, že MV ČR dodrželo termín 30 dnů dle správního řádu. Dalším informačním zdrojem je dotazníkové šetření autora, to poskytuje pohled vybraných uživatelů na ISDS. Posledním významným zdrojem jsou statistiky udávané Českým statistickým úřadem a volně dostupné informace z Internetu.

4.3.2 krok 2: Analýza a interpretace dat

Takto získaná data jsou v kapitole č. 5.1 nejprve analyzována a interpretována. Seznámíme se se základními statistikami týkajícími se datových schránek, datových zpráv a nákladů systému. Na základě vypočtené nákladové ceny za jednu datovou zprávu si stanovíme domněnku o výsledku CBA. Dále jsou představeny výsledky dotazníkového šetření. Získáme tak základní rámec dat potřebných pro provedení následujících kroků.

4.3.3 krok 3: Provedení Cost-Benefit Analýzy

Následuje vlastní provedení hodnocení projektu ISDS. Pravděpodobně každý jednotlivec někdy zkoušel hodnotit nějaký projekt. Ať už projektem budeme myslet stavbu silnice či implementaci informačního systému, můžeme prohlásit, že s největší pravděpodobností tak činil pouze ze svého pohledu. Ptal se, co mu daný projekt dal a vzal a divil se, proč nebyla vybrána jiná lepší varianta. Jinými slovy, hledal svoje lokální optimum. Jeho rozhodnutí však z mnohem širší perspektivy nemusí být již optimální, globální optimum se může nalézat v jiném řešení. Protože se pohybujeme ve veřejném sektoru, kde by se v ideálním případě měly prostředky alokovat tak, aby byl upřednostněn prospěch většiny, musíme projekty hodnotit z mnohem širšího pohledu. **Cost-Benefit analýza** je jednou z metod hodnocení, která se snaží dívat na přínosy a dopady širším pohledem, z toho důvodu byla vybrána.

Pojďme se nyní stručně seznámit s Cost-Benefit analýzou, někdy též nazývanou analýzou nákladů a přínosů, zkráceně CBA. Jedná se o metodu, respektive rámec, který je velmi často používán pro hodnocení projektů ve veřejné sféře. Snaží se popsat veškeré přínosy a náklady jednotlivých alternativ projektů, kvantitativně je vyjádřit a v poslední řadě převést na finanční

vyjádření. Dostaneme tak čistou současnou hodnotu projektu, pomocí které se provádí samotné porovnání. Rozeznáváme tři druhy CBA a to podle životního cyklu projektu:

Druh	Životní cyklus	Cíl	Jaká data
Ex ante	Rozhodování o realizaci	Vybrat vhodnou variantu	Odhady
In medias res	Průběh životního cyklu	Přehodnotit variantu a zvážit transformaci v alternativu	Historická data a odhady
Ex post	Projekt ukončen	Zhodnotit, poučit se z předchozích rozhodnutí	Historická data

Tabulka 16 Druhy CBA dle životního cyklu. Zdroj: Autor

Doporučená struktura CBA se skládá z devíti kroků.¹¹⁴ Pro účely této práce se spokojíme s prvními pěti, budeme totiž provádět velmi specifickou CBA. A to ex post analýzu pouze jediného projektu. Relevantní kroky naší CBA tedy budou:

1. **Vymezení jednotlivých alternativních projektů**, definujeme projekty, o kterých uvažujeme. Literatura doporučuje současně porovnávat maximálně 7 alternativ, více není v lidských silách.
2. **Vymezení subjektů, u kterých budeme započítávat přínosy a újmy**, to znamená, jestli se analýza bude týkat jen jednotlivce, skupiny uživatelů, všech uživatelů atd. U každého zmíněného subjektu vždy započítáváme přínosy a újmy.
3. **Vytvoření katalogu dopadů a vybrání měřitelných ukazatelů**. Slovně popíšeme a identifikujeme dopady tj. újmy a přínosy, stanovíme jejich měřitelné ukazatele. U ukazatelů se předpokládá, že budou i nefinanční např. počet uživatelů.
4. **Předpovídání dopadů kvantitativně**, významnou roli hraje zejména u předběžné a průběžné analýzy, kdy musíme vytvářet určité předpovědi chování. U následné analýzy pracujeme s historickými daty, tento krok se pak zabývá jejich zpracováním.
5. **Zpeněžení všech dopadů**, provedeme převedení všech dopadů na finanční vyjádření.
Bude-li na výběr více hodnot, vždy budeme uvažovat minimalizaci přínosů a maximalizaci újem.

Další doporučené kroky tj. diskontování hodnot, spočítání čisté současné hodnoty, citlivostní analýza a návrh doporučení jsou významné pouze tehdy, když máme alespoň dva alternativní projekty, které potřebujeme vzájemně porovnat. Protože budeme hodnotit pouze jediný projekt a to ještě na základě historických dat, budeme od těchto kroků abstrahovat.

¹¹⁴ BOARDMAN, A. a kol.: *Cost-Benefit Analysis: Concepts and Practice*. New Jersey, 2006. s. 7.

4.3.4 krok 4: Interpretace výsledků CBA, závěr analýzy

Výstupy CBA použijeme k zodpovězení stanovené domněnky. Rovněž provedeme interpretaci výsledků dle jednotlivých skupin uživatelů.

4.3.5 krok 5: Doporučení

Posledním krokem je uvedení několika doporučení pro správce systému, která vycházejí z teoretických i praktických poznatků této práce.

4.4 Reflexe možných zkreslení

Časové období

Zkoumaným obdobím je rok 2009 až 2013. Systém byl uveden do provozu 1.7.2009, k aktivní komunikaci je používán od 1.11.2009. Údaje za rok 2009 se týkají pěti, v některých případech dvou měsíců. V tomto období docházelo k mnohým úkonům, které přímo souvisely se startem systému. Data za rok 2009 jsou tedy zkreslena malým časovým intervalem a spuštěním systému, na tuto skutečnost je třeba pamatovat. K dalšímu zkreslení může dojít na konci zkoumaného období, kdy MV ČR poskytlo data k 30.9 v některých případech 31.10.2013.

Počet respondentů dotazníku

Autor práce oslovil dotazníkovým šetřením přibližně 500 náhodně vybraných firem, z toho odpovědělo pouze 54 respondentů. Dotazovanými subjekty byly osoby oprávněné a pověřené přístupem, hlavně ve velkých firmách bylo dotazování z tohoto pohledu obtížné. Dotazník musel být postoupen mnohdy přes několik úrovní řízení, než se dostal k požadovaným osobám. I proto mnohé firmy odmítaly na dotazník odpovědět, jako nejčastější důvod uváděly politiku neposkytování interních informací. Celkový počet respondentů vzhledem k počtu zřízených datových schránek PO je velmi malý, výsledky vzešlé z dotazníkového šetření proto musíme brát s rezervou.

5 Provedení analýzy dopadů ISDS na uživatele

5.1 Analýza a interpretace dat

Tato kapitola představuje krok č. 1 až 2 zmíněné metodiky. Pojdme si nyní představit klíčová data, ze kterých budeme vycházet při provádění samotné Cost-benefit analýzy.

5.1.1 ISDS v číslech

Z veřejně dostupných zdrojů nelze získat žádné ucelené statistiky týkající se provozu ISDS. K získání dat tak byla podána žádost na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Dotazovaným subjektem bylo MV ČR, o kterém již z předchozího textu víme, že je správcem tohoto systému. Cílem bylo získat tři skupiny dat týkajících se:

- datových schránek (počet zřízených DS, počet zrušených DS, počet zpřístupněných DS po lhůtě),
- datových zpráv (počet odeslaných DZ, počet odeslaných PDZ, počet doručených DZ),
- náklady systému.

MV ČR požadovaná data poskytlo, a to za období 2009 až 31.10.2013. V následujícím textu jsou takto získaná data představena, analyzována a interpretována.

5.1.1.1 Datové schránky v číslech

První skupina dat se týká datových schránek, ty jsou na teoretické rovině představeny v kapitole č. 2.2.1. Pro připomenutí uveďme, že rozeznáváme 4 základní typy a to: datovou schránku FO, PFO, PO a OVM.

Zřízení datové schránky

Datová schránka vzniká jejím **zřízením**. Z kapitoly č. 2.2.1 víme, že se tak děje na základě žádosti anebo ze zákona. V tabulce č. 17 je dobře rozeznatelný start ISDS, ke kterému došlo 1.7.2009. Od tohoto okamžiku musely být do 1.11.2009 zřízeny všechny datové schránky (respektive ty ze zákona). V následujícím období je počet zřízených datových schránek řádově nižší. Poměrně velký zájem projeví v roce 2009 FO, připomeňme, že těm se zřizuje DS pouze na žádost. Několikanásobný nárůst zřízených datových schránek PFO je způsoben přechodným

ustanovením¹¹⁵, které se týkalo advokátů a daňových poradců a způsobilo odklad zřízení datových schránek těmto subjektům o 3 roky.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013 ¹¹⁶	Celkem
FO	12 071	6 171	4 056	7 207	9 362	38 867
PFO	8 108	6 206	2 738	18 903	9 129	45 084
PO	350 337	28 880	25 032	24 047	21 470	449 766
OVM	8 314	162	118	277	33	8 904
Celkem za rok	378 830	41 419	31 944	50 434	39 994	542 621

Tabulka 17 Počet zřízených DS. Zdroj: MV ČR

Zrušení datové schránky

Opakem zřízení datové schránky je její **zrušení**. Jak bylo popsáno v kapitole č. 2.2.4, zrušit datovou schránku lze prakticky zánikem dané osoby. Interpretujeme-li data uvedená v tabulce č. 18, tak můžeme tvrdit, že v roce 2009 zřejmě došlo k úmrtí dvou fyzických osob, držitelů DS FO. Protože dle zákona datová schránka FO může být zrušena až po třech letech od úmrtí této osoby.¹¹⁷ Obdobně je tomu i u PFO, jenže zde se bere v potaz výmaz z příslušné evidence. Veškeré klíčové události se staly s odstupem tří let od dat uvedených v tabulce. Jedinou výjimku tvoří PO, u kterých tak lze v některých situacích učinit dříve. Ostatně o tom se můžeme přesvědčit i z tabulky, kde ve sloupci roku 2010 je uvedena hodnota 175.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013 ¹¹⁸	Celkem
FO	0	0	2	19	24	45
PFO	0	0	4	96	3 028	3 128
PO	0	175	33	2 914	4 004	7 126
OVM	0	0	2	94	8	104
Celkem za rok	0	175	41	3 123	7 064	10 403

Tabulka 18 Počet zrušených datových schránek ročně. Zdroj: MV ČR

Existující datové schránky

Použijeme-li data z předchozích tabulek, pro dané období vytvoříme kumulativní součty a vzájemně je od sebe odečteme, pak se dopočítáme počtu existujících datových schránek za dané období.

¹¹⁵ Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. §31 odst. 3.

¹¹⁶ od 1.1.2013 do 31.10.2013

¹¹⁷ Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008. §13.

¹¹⁸ od 1.1.2013 do 30.9.2013

Rok	2 009	2 010	2 011	2 012	2 013 ¹¹⁹
FO	12 071	18 242	22 296	29 484	38 822
PFO	8 108	14 314	17 048	35 855	41 956
PO	350 337	379 042	404 041	425 174	442 640
OVM	8 314	8 476	8 592	8 775	8 800
Celkový počet	378 830	420 074	451 977	499 288	532 218

Tabulka 19 Existující datové schránky dle jednotlivých let. Zdroj: Autor

Nejpočetnější skupinou jsou PO, protože PO mohou mít zřízenou pouze jednu DS, lze tedy přibližně předpokládat následující:

počet datových schránek PO $\approx$ počet existujících firem v ČR

Reálně se tento předpoklad bude lišit v řádech jednotek tisíců, z kapitoly č. 2.2.5 totiž víme, že PO nejsou pouze komerční firmy.

Druhou nejpočetnější skupinou jsou PFO. Části PFO byla datová schránka ze zákona zřízena až po 3 letech, tomu odpovídá velký nárůst v roce 2012. Nejméně početnou skupinou jsou OVM, jejich počty se příliš měnit nebudou. Z předchozího textu již víme, že OVM jsou i obce a každé z nich je založena DS ze zákona. Odečteme-li od OVM počty obcí za příslušné roky, tak na „klasické“ úřady, notáře a soudní znalce připadá kolem 2 500 DS. Přičemž tito uživatelé jsou největšími původci datových zpráv.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
OVM	8 314	8 476	8 592	8 871	8 800
Obce ¹²⁰	6 249	6 250	6 251	6 251	6 253
Rozdíl	2 065	2 226	2 341	2 620	2 547

Tabulka 20 Počet obcí a OVM. Zdroj: Autor

Zpřístupnění datové schránky po uplynutí lhůty 15 dnů

Z kapitoly č. 2.2.4 víme, že datová schránka se stane aktivní až po jejím zpřístupnění. Dojde k tomu buď prvním přihlášením uživatele anebo uplynutím lhůty 15 dnů. V následující tabulce jsou uvedeny počty automaticky zpřístupněných DS po uplynutí zákonem stanovené lhůty 15 dnů.

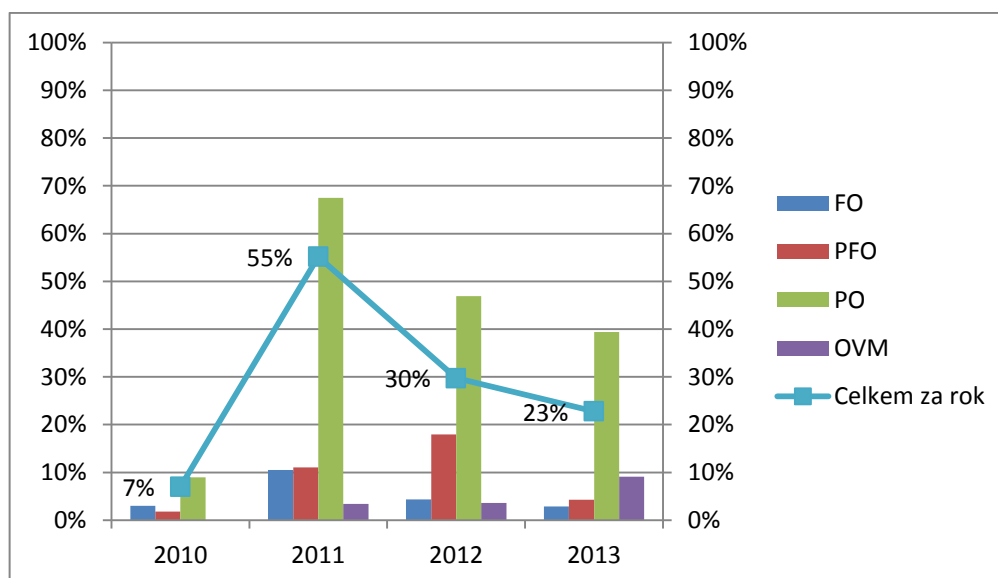
¹¹⁹ od 1.1.2013 do 31.10.2013

¹²⁰ Vývoj počtu obcí v České republice podle krajů [on-line]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0201.pdf>.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013 ¹²¹	Celkem
FO	0	186	426	314	267	1 193
PFO	0	112	303	3 388	391	4 194
PO	0	2 588	16 883	11 282	8 454	39 207
OVM	0	0	4	10	3	17
Celkem za rok	0	2 886	17 616	14 994	9 115	44 611

Tabulka 21 Počet zpřístupněných datových schránek po lhůtě ročně. Zdroj: MV ČR

Zarážející jsou poměrně velká čísla u FO, tito uživatelé si datovou schránku zakládají „na žádost“ tj. zcela dobrovolně, dalo by se tak očekávat, že si jí i sami zpřístupní. V roce 2011 tak 10% datových schránek FO bylo zpřístupněno po uplynutí zákonem stanovené lhůty. Nejhorší poměr je u PO, kde se toto číslo vyšplhalo až k 67% v roce 2011. Můžeme se tak přesvědčit z grafu č. 2, který byl dopočítán z předcházejících tabulek.

Graf 2 Poměr zpřístupněných DS po lhůtě na počtu zřízených DS v daném období. Zdroj: Autor

Naopak nejméně se proviňují OVM, kde 17 zpřístupnění po uplynutí lhůty za celé zkoumané období je takřka zanedbatelné. Průměr za všechny uživatele je značně zkreslen hodnotami PO, které jsou zároveň nejpočetnější skupinou. Pro rok 2009 platila přechodná ustanovení, proto nedošlo k žádnému zmeškání lhůty.

5.1.1.2 Datové zprávy v číslech

Druhou významnou skupinou dat jsou statistiky týkající se datových zpráv. Datové zprávy byly představeny v kapitole č. 2.2.5. Pojďme se nyní podívat, o jak rozsáhlou komunikaci se jedná.

¹²¹ od 1.1.2013 do 30.9.2013

Počet odeslaných datových zpráv

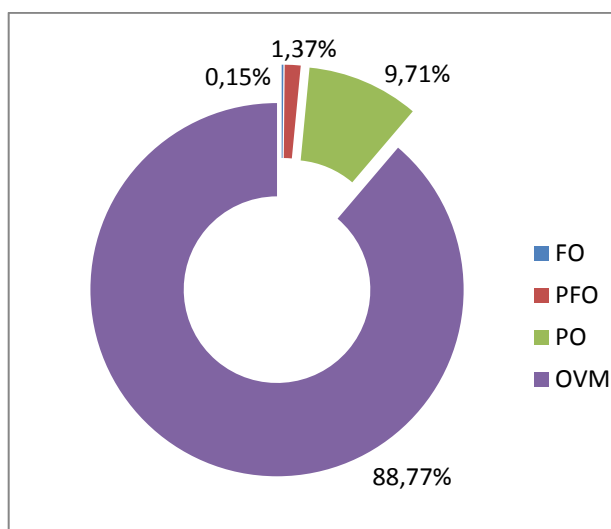
Zběžný pohled na čísla uvedená v tabulce č. 22 by nás neměl překvapit. Víme totiž, že aktuálně existuje více než půl milionu datových schránek.

Data za rok 2009 se týkají pouze dvou měsíců, protože komunikace prostřednictvím ISDS byla spuštěna teprve 1.11.2009. Ostatně, to je hlavním důvodem, proč jsou počty odeslaných datových zpráv za toto období o řád menší. Dále můžeme z čísel vypožorovat trend růstu a to i přesto, že údaje za rok 2013 nejsou kompletní.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013 ¹²²	Celkem
FO	3 822	38 570	50 647	64 369	78 547	235 955
PFO	5 671	111 313	234 131	625 000	1 182 669	2 158 784
PO	48 974	1 350 332	2 843 760	4 688 007	6 312 395	15 243 468
OVM	2 564 869	26 317 543	32 006 410	40 291 980	38 184 807	139 365 609
Celkem	2 623 336	27 817 758	35 134 948	45 669 356	45 758 418	157 003 816

Tabulka 22 Počet odeslaných datových zpráv ročně. Zdroj: MV ČR

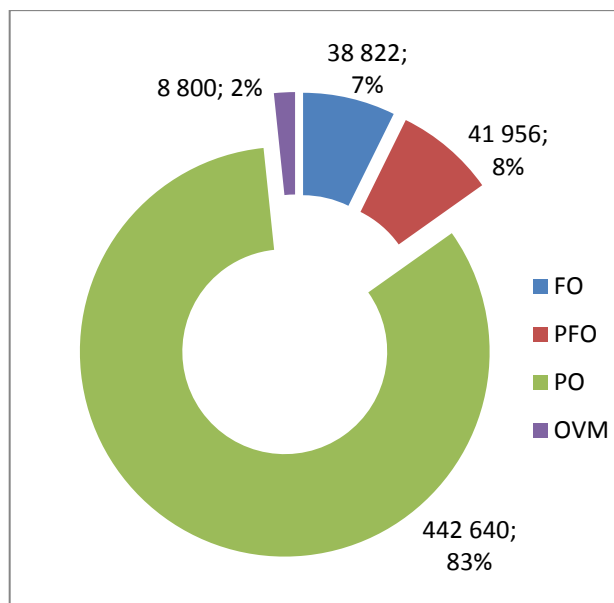
Nejvíce se činí OVM, které tvoří drtivou část veškeré komunikace. O jak velký rozdíl se jedná, lépe vystihuje grafické znázornění celého období uvedené níže.

Graf 3 Poměr odeslaných DZ za celé období. Zdroj: Autor

Jedna desetina odesílaných datových zpráv tedy připadá na tři typy aktérů, přičemž co se týká počtu existujících datových schránek, zde je stav téměř obrácený. Vytvořme si z tabulky č. 19 obdobný graf a vizuálně srovnáme oba uvedené.

¹²² od 01.01.2013 do 31.10.2013

Graf 4 Počet existujících datových schránek k 30.9.2013. Zdroj: Autor

S nadsázkou tedy můžeme říci, že v případě datových schránek a jejich vztahu s datovými zprávami platí Paretovo pravidlo 80/20.

Průměrný počet odeslaných datových zpráv na uživatele

Dostáváme se tedy k úvaze, jak to vypadá s průměrným počtem zpráv dle konkrétních aktérů. Z předchozích grafů musíme tušit, že nejvíce odeslaných datových zpráv na jednu datovou schránku budou mít OVM. A nejméně by pak mohly odesílat PO. Pojďme se o tomto tvrzení přesvědčit z čísel. Z již představených dat se dopočítáme průměrných počtů datových zpráv na 1 DS.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013 ¹²³
FO	0,32	2,11	2,27	2,18	2,02
PFO	0,70	7,78	13,73	17,43	28,19
PO	0,14	3,56	7,04	11,03	14,26
OVM	308,50	3104,95	3725,14	4591,68	4339,18
Celkem	6,92	66,22	77,74	91,47	85,98

Tabulka 23 Průměrný počet datových zpráv na 1 DS. Zdroj: Autor

Jak je vidět z tabulky č. 23, OVM skutečně posílají nejvíce datových zpráv v přepočtu na jednu datovou schránku za rok. Rozdíl mezi prvním a druhým je propastný, o dva řády. Druhý největší poměr je u PFO a to po celou dobu zkoumaného období. PO, u kterých jsme odhadovali nejmenší poměr, jsou na třetím místě. Nechali jsme se zmást grafickým znázorněním. Úplně nejmenší poměr, ještě o řád nižší mají FO. Rovněž se jedná o jedinou skupinu, kde se počty

¹²³ od 1.1.2013 do 31.10.2013

odesílaných datových zpráv na jednu datovou schránku drží prakticky neměnné hodnoty (nepočítaje rok 2009 z pochopitelných důvodů).

Počet odeslaných datových zpráv kumulativně

Z tabulky č. 22 se můžeme dopočítat kumulativního počtu odeslaných datových zpráv. Tento údaj byl důležitý při určování výše ceny za jednu datovou zprávu OVM viz kapitola č. 2.4.1. V řádku „počet zlevnění“ tabulky č. 24 je uvedeno, kolikrát v průběhu roku došlo k překročení této hranice. Poprvé byly datové zprávy odesílané OVM zlevněny až po téměř třech letech provozu. Od té doby počty zpráv rostly mnohem rychleji a tak v roce 2012 došlo ke dvěma úpravám ceny. Od 1.1.2013 je platba za OVM zrušena, nejlevnějších datových zpráv nikdy nebylo dosaženo, kdyby nebyla zrušena stalo by se tak již během roku 2013.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013 ¹²⁴
FO	3 822	42 392	93 039	157 408	235 955
PFO	5 671	116 984	351 115	976 115	2 158 784
PO	48 974	1 399 306	4 243 066	8 931 073	15 243 468
OVM	2 564 869	28 882 412	60 888 822	101 180 802	139 365 609
Počet zlevnění	0	0	1	2	Zrušeno (2)
Celkem odeslaných DZ	2 623 336	30 441 094	65 576 042	111 245 398	157 003 816

Tabulka 24 Počet odeslaných datových zpráv kumulativně. Zdroj: Autor

Počet příchozích datových zpráv

Statistiky příchozích datových zpráv nám napoví, jakým směrem se komunikuje nejvíce. Poměrně zajímavá čísla jsou u OVM, kde 50% komunikace prostřednictvím ISDS se odehrává mezi OVM, přičemž jsou nejméně početnou skupinou. Dále pak můžeme odvodit, že FO, PFO a PO jsou spíše příjemci než odesílateli DZ.

Rok	2 009	2 010	2 011	2 012	2 013	Celkem
FO	8 238	86 647	99 994	146 966	212 583	554 428
PFO	64 678	607 250	1 030 979	4 102 840	6 623 778	12 429 525
PO	980 231	10 029 124	11 634 505	13 875 067	14 553 402	51 072 329
OVM	1 570 190	17 094 737	22 369 470	27 544 483	24 368 655	92 947 535
Celkem	2 623 336	27 817 758	35 134 948	45 669 356	45 758 418	157 003 816

Tabulka 25 Počet příchozích datových zpráv. Zdroj: MV ČR

Počet automaticky smazaných datových zpráv

Dalším zajímavým ukazatelem je počet automaticky smazaných datových zpráv. Jak bylo popsáno v kapitole č. 2.2.5, lhůta je vyhláškou stanovena na dobu 90 dní. Statistiky uvedené

¹²⁴ od 1.1.2013 do 31.10.2013

v tabulce č. 26 jsou velkým překvapením. Z čísel vyplývá, že datové zprávy skoro nikdo nemaže, děje se tak především automaticky po uplynutí lhůty. U PO a OVM můžeme předpokládat použití spisové služby. Spisové služby komunikují s ISDS prostřednictvím webových služeb. Webové služby jsou nastaveny tak, že DZ pouze stáhnou (zkopírují) a nemažou ji. Po 90 dnech tak v datové schránce dojde k automatickému smazání doručené DZ.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
FO	231	25 973	56 617	58 101	46 550	187 472
PFO	13	78 938	201 314	461 654	964 383	1 706 302
PO	41	898 090	2 548 748	4 188 929	5 189 711	12 825 519
OVM	583	20 884 506	30 221 858	37 313 894	38 860 969	127 281 810
Celkem	868	21 887 507	33 028 537	42 022 578	45 061 613	142 001 103

Tabulka 26 Počet automaticky smazaných datových zpráv po uplynutí lhůty 90 dnů. Zdroj: Autor

Struktura doručených datových zpráv

Z teoretické části textu víme, že datová zpráva může být doručena buďto fikcí anebo přihlášením. Rovněž může nastat i velmi specifická situace, kdy DZ je nedoručitelná (znepřístupnění DS, obsahuje škodlivý kód atd.). Jak vyplývá ze statistik uvedených v tabulce č. 27, nejvíce datových zpráv je doručeno přihlášením.

Stav doručení/Rok	2009	2010	2011	2012	2013 ¹²⁵
Doručeno fikcí	135 996	1 039 792	932 344	1 151 945	1 211 224
	5,24%	3,69%	2,62%	2,49%	2,61%
Doručeno přihlášením	2 460 474	27 134 524	34 695 282	45 156 669	45 194 063
	94,75%	96,31%	97,37%	97,51%	97,38%
Nedoručitelné	340	770	4 053	3 187	6 409
	0,01%	0,00%	0,01%	0,01%	0,01%

Tabulka 27 Struktura doručených datových zpráv. Zdroj: Autor

Můžeme si všimnout poměrně konstantních hodnot, pochopitelně rok 2009 i 2010 je zkreslen spuštěním systému, kdy se většina uživatelů seznamovala se zásadními principy fungování.

5.1.1.3 Náklady systému

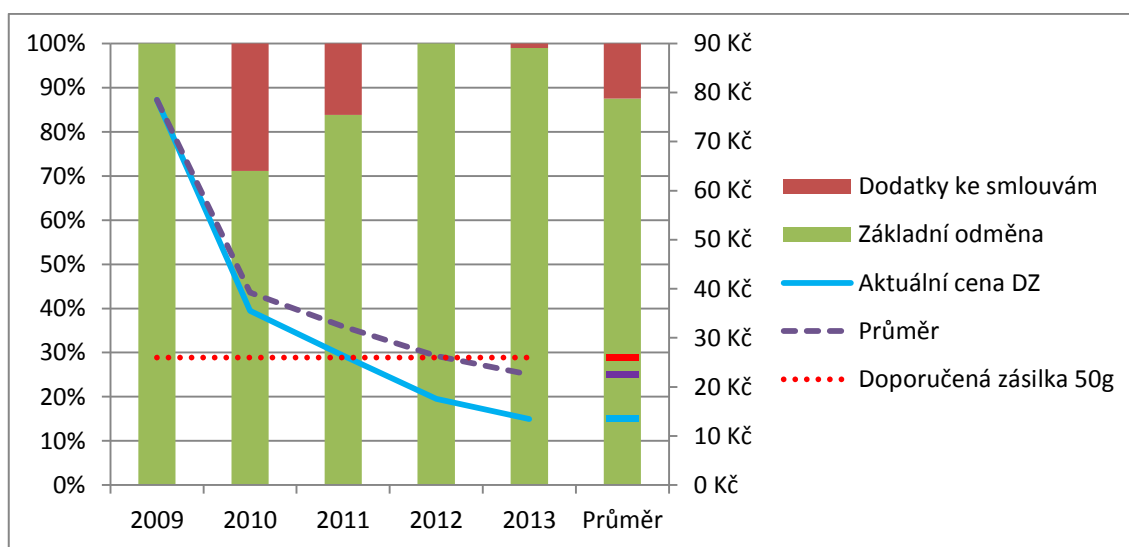
Poslední skupinou dotazovaných dat byly náklady ISDS. S konkrétními čísly jsme se již seznámili v kapitole č. 2.4.1, kde je rozebírán ekonomický model ISDS. Pro připomenutí si zobrazme tabulku s náklady na provoz ISDS, které platí MV ČR provozovateli informačního systému. Údaje jsou uvedeny v tis. Kč.

¹²⁵ od 1.1.2013 do 31.10.2013

Rok	2009	2010	2011	2012	2013 ¹²⁶	Celkem
Platby za OVM	45 905	471 492	524 758	577 046	0	1 619 200
Paušální poplatek	107 100	217 992	237 912	216 000	605 000	1 384 004
Poplatek za zřízení přístupu	52 926	13 609	13 483	10 636	5 701	96 355
Dodatky ke smlouvám	0	285 600	149 931	0	6 484	442 015
Celkové náklady za rok	205 931	988 693	926 084	803 682	617 185	3 541 575

Tabulka 28 Náklady ISDS v tis. Kč. Zdroj: MV ČR

Nyní, když známe konkrétní počty odeslaných datových zpráv a náklady za dané období, můžeme se dopočítat ceny za 1 odeslanou DZ. Vývoj ve zkoumaném období je znázorněn v následujícím grafu č. 5. Skládané sloupce zachycují podíly složek, jež měly na cenu vliv. Hodnoty jsou uvedeny v procentech na levé ose. Spojnicový graf pak znázorňuje vývoj cen ve zkoumaném období, hodnoty jsou uvedeny na pravé ose.

Graf 5 Vývoj ceny za 1 DZ. Zdroj: Autor

Nejdražším obdobím byl rok 2009, kdy se cena za jednu datovou zprávu vyšplhala až k závratným 78,50 Kč. My však víme, že data za rok 2009 musíme brát se značnou rezervou. Jsou zkreslena spuštěním systému, náklady značně ovlivnil poplatek za zřízení přístupu aj. V potaz lze vzít až rok 2010, průměrná cena za 1 odeslanou DZ tehdy činila 35,54 Kč. V dalších letech sestupný trend pokračuje, všimněte si, že ročně se cena za jednu datovou zprávu snižuje cca o 10 Kč. Snižování ceny v přepočtu na jednu zprávu lze očekávat i v roce 2013, přestože máme k dispozici údaje pouze do 31.10.2013.

Nulovou alternativu k ISDS představuje doporučená zásilka (respektive dopis), v grafu tečkovaně. K výpočtu byly použity hodnoty z tabulky č. 29. Je nutné dodat, že se jedná o podstatné zjednodušení. Uvažujeme pouze zásilky do hmotnosti 50g, které jsou nejlevnější,

¹²⁶ od 1.1.2013 do 30.9.2013

neznáme totiž zastoupení ostatních hmotnostních kategorií. Reálné náklady pro uživatele jsou tedy vyšší, než je stanovený průměr 26 Kč. Do uvažované doporučené zásilky se přibližně vejdou dva listy archu A4 přehnuté na třetiny.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	Průměr
Doporučená zásilka 50g	26	26	26	26	26	26

Tabulka 29 Vývoj cen doporučené zásilky v Kč. Zdroj: ČP

Pro naše další uvažování jsou podstatné průsečíky spojnicového grafu, ze kterých vyplývá následující. V roce 2011 byl dosažen první milník, datová zpráva se stala levnější než doporučená zásilka. Rozdíl mezi kumulovanými náklady a přínosy se začíná zmenšovat. V roce 2012 je i průměrná cena za datovou zprávu nižší než doporučená zásilka. To tedy znamená, že kumulované přínosy převažují nad kumulovanými náklady. Z pouhého srovnání „cen“ doporučené zásilky a datové zprávy můžeme konstatovat, že **systém je pro uživatele levnější**. Otázkou však zůstává, jestli tomu tak bude i když započteme všechny sociální dopady. Stanovme si proto následující domněnku:

ISDS je pro všechny uživatele levnější alternativou než doporučené psaní i při zohlednění všech sociálních dopadů.

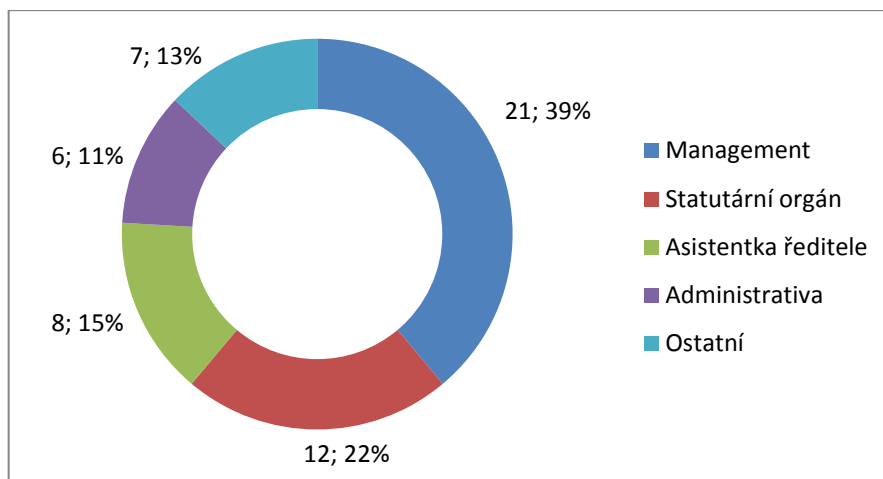
Domněnku se pokusíme potvrdit, případně vyvrátit na základě výsledků provedené CBA v kapitole č. 5.2.

5.1.2 Dotazník

Druhým významným zdrojem dat je dotazníkové šetření autora. Dotazník je zaměřen na nejpočetnější skupinu uživatelů ISDS a to PO. Dotazování probíhalo od prosince 2013 do března 2014. Obesláno bylo přibližně 500 PO, ale většina nebyla ochotna dotazník vyplnit. Nejčastěji se odvolávaly na politiku neposkytování interních informací. Celkem odpovědělo 54 právnických osob, tedy zhruba 10% dotázaných. Za každou právnickou osobu mohl odpovídat pouze jeden pracovník a to buď osoba oprávněná nebo osoba pověřená přístupem do DS (viz kapitola č. 2.2.2).

Struktura uživatelů

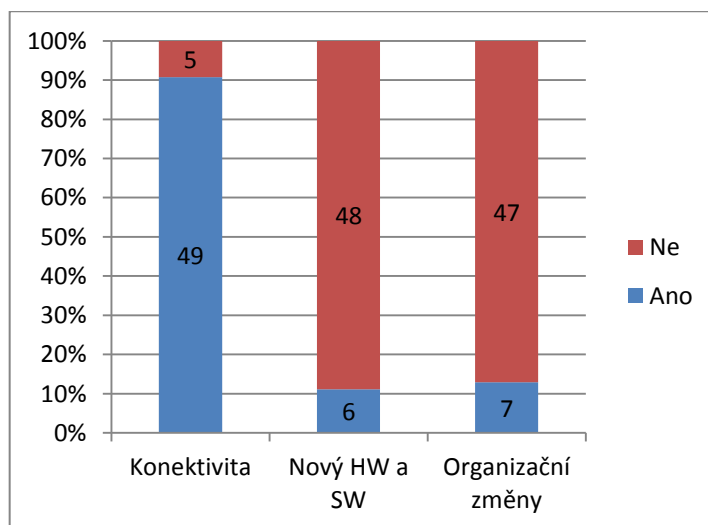
Na dotazník odpovědělo celkem 54 respondentů. Z toho pouze 22% tvoří osoby oprávněné, zbytek jsou osoby pověřené přístupem do datové schránky. Osobou pověřenou je nejčastěji vrcholový management organizace, následuje překvapivě asistentka ředitele společnosti, poslední větší skupinou jsou pracovníci administrativy (spisové služby).

Graf 6 Struktura uživatelů. Zdroj: Autor

Přechod firmy na Datové schránky

První skupina otázek se týkala změn, jež proběhly PO bezprostředně po zavedení ISDS. Přibližně 10% dotázaných PO uvedlo, že před zavedením ISDS nebylo připojeno k internetu. Téměř stejné procento firem uvedlo, že bylo nuceno pořídit nový HW a SW. Organizační změny související s uvedením ISDS do provozu provedlo 13% respondentů.

Graf 7 Přechod firmy na DS. Zdroj: Autor

Co se týká akvizic nového HW a SW, nejčastěji byla zmiňována spisová služba. Celkové náklady dotázaných činily 1 223 500 Kč. Velmi zajímavé bylo zjištění, že do úpravy IT investovaly pouze velmi velké firmy (500 a více zaměstnanců), zbylé firmy si vystačí s webovým rozhraním ISDS, v ojedinělých případech si pořídí např. rozšíření do Outlooku. Organizační změny nebyly závislé na velikosti firem. Nejčastěji se prováděly tyto úkony:

- „Úprava interních směrnic - zejména příjem pošty a odesílání dokumentů.“

- „zodpovědnější přístup k emailové poště“
- „konzultace s IT specialistou“
- „vypracování směrnice - Datová schránka a její používání“
- „Nový přístup k organizaci korespondence. Školení“¹²⁷

Prakticky všechny výše uvedené úkony vedou ke stejnému cíli, vypracování interní komunikační směrnice.

Komunikace

Další část dotazníku byla zaměřena na komunikaci a úkony s ní spojené. Naprostá většina dotazovaných je se systémem spokojena. Připomeňme, že PO mají DS zřízenou povinně ze zákona, můžeme konstatovat, že tato povinnost firmám nevadí. Konkrétní čísla jsou uvedena v tabulce č. 30.

Vyhovuje Vám tento způsob komunikace s úřady?		
Ano	45	83,33%
Ne	4	7,41%
Nevím (je mi to jedno)	5	9,26%

Tabulka 30 Spokojenost s ISDS. Zdroj: Autor

Velmi zajímavé, až překvapivé byly odpovědi týkající se konverze. Ze šetření vyplývá, že **1,60% DZ** je konvertováno na žádost. Reálně by podíl mohl být nižší, z uvedených komentářů ke konverzi lze dobře rozeznat **neznalost zákona** jak ze strany uživatelů, tak i ze strany OVM. Dotazovaní tak zbytečně provádějí v mnohých případech autorizovanou konverzi na žádost, která je stojí 30 Kč za každou započatou stranu. Pojdme se seznámit s udávanými důvody:

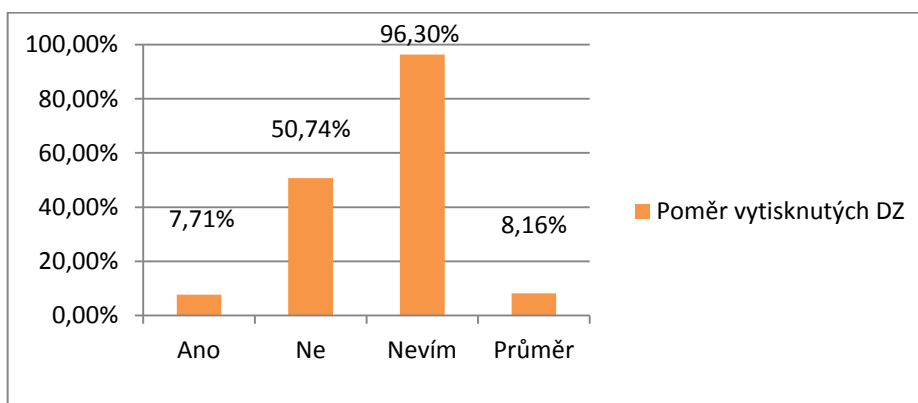
- „Konvertujeme pouze dokumenty sloužící jako kvalifikační doklady pro veřejné soutěže.“
- „nutnost originálu“
- „Soud požaduje papírový originál“
- „Požadavek zákazníka“
- „Potřeba originálních rozhodnutí a vyjádření pro úřady státní správy (vyřizování stavebních povolení apod.)“
- „pro doložení v písemné podobě například pro Úřad práce při žádosti o dotace nebo pro potřeby veřejných zakázek“
- „Potřebujeme dokládat ověřenou zprávu“

¹²⁷ Výsledky dotazníkového šetření autora práce.

- „Potvrzení vyžadují úřady (např. úřad práce atd.)“
- „Některé instituce vyžadují mít zprávy v listinné podobě, tedy konvertované.“
- „do výběrových řízení jsou potřeba originály“¹²⁸

Z výše uvedených příkladů by mohl být pochopitelný důvod pouze u veřejných zakázek, kde za jistých okolností zadavatel může požadovat listinnou formu dokumentu, jak vyplývá ze zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách. Proti tomu soudy a úřady práce, které byly nejčastěji zmiňovány, jsou OVM. Z kapitoly č. 2.2.7. víme, že FO, PFO a PO může provádět úkon vůči OVM „umožňuje-li to povaha dokumentu“ prostřednictvím datové schránky. Zmíněné instituce tedy prokazatelně porušují znění zákona, rovněž je patrná neznalost zákona i ze strany PO, které byly ochotny přistoupit na požadavky těchto institucí.

Poslední skupina otázek byla zaměřena na tisk dokumentů. Cílem bylo zjistit, kolik DZ se vytiskne jen proto, že je příjemnější číst z listu papíru než z monitoru. Výsledky potvrdily očekávání. Firmy stále neumějí pracovat s elektronickými dokumenty, **8,16%** DZ se vytiskne. Připomeňme, že takto vytištěná zpráva nemá právní význam, k tomu se musí použít autorizovaná konverze. V následujícím grafu jsou výsledky přepočítány dle skupin spokojenosti s ISDS.

Graf 8 Poměr vytisknutých datových zpráv. Zdroj: Autor.

Nejhorší poměr má skupina, která nedokáže posoudit svůj postoj k ISDS. Můžeme tedy konstatovat, že tito uživatelé nepochopili výhody elektronické komunikace a elektronických dokumentů. Naopak skupina, která má negativní názor na ISDS dokáže s elektronickými dokumenty pracovat mnohem lépe. Nejlepší poměr pak mají spokojení uživatelé se systémem. Přesto jsou čísla stále vysoká.

¹²⁸ Výsledky dotazníkového šetření autora práce.

5.2 Provedení CBA

Tato kapitola je věnována samotnému provedení CBA.

5.2.1 Vymezení jednotlivých alternativních projektů

V našem konkrétním případě je CBA velmi specifická. A to hned z několika důvodů. Uvažujeme pouze jeden alternativní projekt, který budeme srovnávat s nulovou variantou. Alternativním projektem je ISDS. Protože je mu věnována celá teoretická část, nebudeme ho znovu definovat. Pouze se odkážeme na kapitolu č. 4.1, kde se nachází definice ISDS pro účely praktické části práce. Nulovou variantu představuje doporučená poštovní zásilka¹²⁹, od ní se budou odvíjet veškeré výpočty.

Další specifickou vlastností CBA je její druh. Provádíme **ex post** analýzu, přestože projekt je stále aktivní. To lze odůvodnit vybraným časovým rámcem tj. 1.7.2009 až 31.12.2013, jedná se totiž o historické období. Naším cílem je zhodnotit současné řešení, poučit se z předchozích rozhodnutí a odpovědět na otázku, jestli se systém vyplatil oproti nulové variantě. Budeme pracovat hlavně s historickými daty, se kterými jsme se seznámili v kapitole č. 5.1.

5.2.2 Vymezení subjektů

Dalším krokem je vymezení subjektů, u kterých budeme započítávat přínosy a újmy. I v tomto případě byla naše práce již ulehčena teoretickou částí. Zkoumanými subjekty jsou jednotliví uživatelé ISDS. Jedná se tedy o:

1. FO – **Fyzické osoby**
2. PFO – **Podnikající fyzické osoby**
3. PO – **Právníkové osoby**
4. OVM – **Orgány veřejné moci**

Významnou roli v tomto systému zastávají správce MV ČR a provozovatel systému Česká pošta, s.p. V kapitole č. 2.4 jsme se obeznámili s ekonomickým modelem ISDS, víme tedy, že pro jednotlivé uživatele je systém bezplatný. Veškeré finanční náklady systému, platí za uživatele MV ČR a to České poště. Nabízí se tedy otázka jakým způsobem tyto transfery do analýzy zahrnout. Nejideálnější řešením by bylo stanovit další zkoumané subjekty a to MV ČR a Českou poštu, s.p. Tím by se samotná analýza značně zkomplikovala. Bylo by potřeba získat další data týkající se především interních informací České pošty, s.p. Příkladem lze zmínit marži z datových zpráv a marži z doporučených zásilek. Tyto informace podléhají obchodnímu

¹²⁹ *Doporučené psaní | Česká pošta* [on-line]. 2014. [cit. 2014-04-12].
<<http://www.ceskaposta.cz/sluzby/psani/cr/doporucene-psani>>.

tajemství, a proto by nešly vyžádat na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Autor práce zvolil jiné řešení. Zkoumanými subjekty budou pouze uživatelé a provedou se dva součty. Jeden součet nebude uvažovat náklady na provoz samotného systému. Druhý součet bude představovat hypotetickou situaci, kdy uživatelé za systém platí. Náklady budou přepočítány na jednotlivé uživatele dle počtu odeslaných DZ, tato újma je značena jako UF.

5.2.3 Vytvoření katalogu dopadů a vybrání měřitelných ukazatelů

Následující dopady byly stanoveny na základě vlastní zkušenosti autora, často uváděných přínosů a negativ ve sdělovacích prostředcích a kontrolní akce NKÚ.

5.2.3.1 Přínosy

P1. Garantované dodání DZ

ISDS představuje státem garantovaný komunikační kanál. Díky zvolenému technologickému řešení, je každý odeslaný dokument ihned dodán. Nemůže dojít k situaci, že se odeslaná DZ ztratí v průběhu transportu. Datová schránka je totiž centralizovaným uložištěm, dodání je implementováno jako připsání odkazu v databázi. Uživatel tak má 100% jistotu, že se zpráva neztratila. Ostatně o tom se může přesvědčit i sám a to ve vlastnostech DZ, kde nalezne informaci o dodání a posléze i doručení DZ. Měřitelným ukazatelem je procentuální zlepšení úspěšnosti přepravy.

P2. Nepřetržitý provoz

ISDS je v provozu 7x24, vyjma plánovaných odstávek systému. Uživatel není limitován otevírací dobou poboček pošty. Měřitelným ukazatelem je nárůst počtu hodin za den, kdy uživatel může systém využívat.

P3. Bezplatné datové zprávy

Každá odeslaná datová zpráva je pro uživatele systému bezplatná. Měřitelným ukazatelem je počet bezplatně odeslaných zpráv.

P4. Úspora tisku

Nepostradatelnou součástí komunikace prostřednictvím doporučeného psaní je listinná forma dokumentu. Dnes ale i v roce 2009 drtivá většina listinných dokumentů vznikala elektronicky, pro uživatele je tento způsob nejpohodlnější. Takto vytvořené dokumenty se musely vytisknout, aby mohly být zaslány doporučeně. Prostřednictvím ISDS se komunikuje elektronicky a tato nutnost odpadá. Systém tak ušetří stovky tisíc stran dokumentů, které není potřeba tisknout. Měřitelným ukazatelem je počet nevytisknutých stran.

P5. Úspora obálek

Listinné dokumenty se vkládaly do obálek, tato nutnost rovněž odpadá. Měřitelným ukazatelem je počet ušetřených obálek.

P6. Úspora času potřebná k odeslání a příjmu doporučené zásilky

Každou doporučenou zásilku je potřeba fyzicky odeslat. Nelze tak učinit pouhým vhozením do schránky, doporučená zásilka se posílá osobně z pobočky pošty. Je potřeba kalkulovat s časem potřebným k dopravě na poštu, časem stráveným na přepážce a dobou potřebnou k návratu. PO i OVM musely mnohdy i několikrát denně vysílat pracovníky se zásilkami na poštu. Případně byly tyto služby zajištěny smluvně, ČP přímo převážela dokumenty mezi jednotlivými OVM. Například v resortu justice se jednalo o tisíce doporučených zásilek denně, což představovalo několik poštovních Avíí dopisů. Tento čas je díky ISDS ušetřen. Velmi obdobná situace nastává i s příjmem doporučeného psaní, zde budeme rovněž předpokládat, že je potřeba osobně se dostavit na poštu. Měřitelným ukazatelem je úspora času z odpadlého cestování na poštu.

P7. Úspora času dopravy DZ

Dodání doporučené zásilky zpravidla nějakou dobu trvá, oproti tomu dodání prostřednictvím ISDS je okamžité. Odstranění této prodlevy zrychluje provedení každého úkonu, který je závislý na úřední komunikaci. Z pohledu projektu došlo k odstranění doby, během které nelze alokovat žádné zdroje, protože se čeká na provedení závislé činnosti třetí stranou. Měřitelným ukazatelem je úspora času okamžitým doručením.

P8. Archivace listinných dokumentů

OVM a část PO mají dle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě povinnost archivovat listinné dokumenty. Část dokumentů si PO archivují i ve vlastním zájmu, protože mohou být v budoucnu užitečné. Využíváním elektronické komunikace se počet listinných dokumentů zmenšil. Měřitelným ukazatelem je počet subjektů, u kterých reálně došlo k úsporám provozu listinných archivů.

5.2.3.2 Újmy

U1. Založení DS na žádost

Část datových schránek je zřízena tzv. na žádost. Uživatel si může vybrat ze tří způsobů popsaných v kapitole č. 3.1. Předpokládejme, že všichni uživatelé se tak rozhodli učinit prostřednictvím kontaktního místa Czech POINT, které je ze zmíněných způsobů nejprívětivější. Uživatel neplatí žádný poplatek, jeho újmu představuje čas potřebný ke zřízení datové schránky. Měřitelným ukazatelem je čas potřebný k založení datové schránky na žádost.

U2. Přechod na ISDS

Většina datových schránek je naopak zřízena ze zákona. Tato skupina uživatelů se musela ve svém vlastním zájmu připravit ke komunikaci prostřednictvím ISDS. Budeme uvažovat nutnost provedení organizačních změn (změna směrnic, školení aj.) a přizpůsobení stávajících IT systémů (zejména spisových služeb). Měřitelným ukazatelem jsou náklady potřebné na přechod k ISDS. Tato újma se započítá pouze za rok 2009.

U3. Opětovný tisk¹³⁰

Uživatelé stále nedokáží pracovat s elektronickými dokumenty, většina příchozích datových zpráv je vytisknuta. To představuje pro uživatele náklady navíc. Měřitelným ukazatelem je počet vytištěných stran.

U4. Autorizovaná konverze dokumentů

Určitá část příchozích datových zpráv prochází autorizovanou konverzí na žádost. Tu mohou provádět FO, PFO a PO. Každá započatá strana uživatele stojí 30 Kč. Pro OVM, je k dispozici konverze z moci úřední, je pro ně bezplatná. Pro výpočet této újmy potřebujeme nejprve znát počet konvertovaných stran. Měřitelným ukazatelem je počet zkonvertovaných stran.

U5. Vyzvednutí přístupových údajů

Podle provozního řádu ISDS jsou přístupové údaje zasílány poštou a to do vlastních rukou adresáta. Právníkům osobám jsou zasílány na soukromou adresu oprávněné osoby, OVM pak přímo na adresu úřadu a FO a PFO si mohou zvolit kontaktní adresu. Měřitelným ukazatelem je ztráta času potřebná k osobnímu vyzvednutí přístupových údajů na poště.

5.2.3.3 *Souhrn*

V tabulce je uveden souhrn výše definovaných dopadů. Každý dopad je označen jedinečným identifikátorem, ze kterého lze poznat, o jaký typ dopadu se jedná.

¹³⁰ Tato újma představuje zkreslující faktor daný nedostatečnou dovedností pracovníků a zejména pohodlností, když si tisknou DZ.

ID	Název dopadu	Typ	Ukazatel	Jednotka
P1	Garantované dodání	Přínos	Δ úspěšnosti přepravy	%
P2	Nepřetržitý provoz	Přínos	Nárůst hodin za den	hodiny
P3	Bezplatné datové zprávy	Přínos	Počet zpráv	zpráva
P4	Úspora tisku	Přínos	Počet stran	strany
P5	Úspora obálek	Přínos	Počet obálek	kus
P6	Úspora času potřebná k odeslání a příjmu doporučené zásilky	Přínos	Úspora času	hodiny
P7	Úspora času dopravy DZ	Přínos	Úspora času	hodiny
P8	Archivace listinných dokumentů	Přínos	Počet subjektů	-
U1	Založení DS na žádost	Újma	Ztráta času	hodiny
U2	Přechod na ISDS	Újma	Vynaložené náklady	Kč
U3	Opětovný tisk	Újma	Počet stran	strany
U4	Autorizovaná konverze dokumentů	Újma	Počet stran	strany
U5	Vyzvednutí přístupových údajů	Újma	Ztráta času	hodiny

Tabulka 31 Katalog dopadů. Zdroj: Autor

5.2.4 Dopady kvantitativně

V této subkapitole budou uvedeny vzorce potřebné ke kvantitativnímu vyjádření dopadů popsaných v předchozí subkapitole.

5.2.4.1 Kvantitativní konstanty

V této subkapitole jsou představeny často používané pomocné konstanty, které budou použity v následujících výpočtech. K označení konstant slouží jedinečný identifikátor začínající písmenem K.

K1. Průměrný počet stran

Průměrný počet stran přílohy jedné DZ je **2,44**. Tato hodnota byla stanovena na základě dotazníkového šetření autora. Stejnou hodnotu budeme předpokládat i pro ostatní druhy uživatelů.

K2. Průměrná vzdálenost na pobočku pošty

Počet poboček České pošty je 3 403¹³¹, rozloha České republiky pak činí 78 866 km². Z těchto údajů se lze dopočítat průměrné vzdálenosti na pobočku. Jedna pobočka se nachází na 23,18 km². Hrana tohoto čtverce je druhou odmocninou této hodnoty tj. 4,81 km. Předpokládejme, že pobočka tvoří střed čtverce, spádová oblast se pak rovná polovině úhlopříčky tj. **3,40 km**.

¹³¹ Základní informace | Česká pošta [on-line]. 2014. [cit. 2014-04-12]. < <http://www.ceskaposta.cz/o-ceske-poste/profil/zakladni-informace>>.

K převodu na časové vyjádření použijme předpokladu průměrné rychlosti dopravy obyvatel 25 km/h. V časovém vyjádření je pobočka pošty vzdálena **8 min 10 sekund (49/360 hodiny)**.

K3. Průměrná vzdálenost na pobočku Czech POINT

Obdobně vypočteme průměrnou vzdálenost na pobočku Czech POINT, kterých je $7 \cdot 10^2$ ¹³².
 $11,10 \text{ km}^2 \rightarrow 3,33 \text{ km} \rightarrow \mathbf{2,36 \text{ km} \rightarrow 5 \text{ min 40 sekund (17/180 hodiny)}$.

K4. Čas strávený na přepážce k podání doručené zásilky

Z vlastní zkušenosti autora čas strávený na přepážce je přibližně **5 minut (1/12 hodiny)**, kromě samotné komunikace s obsluhou je potřeba vyplnit podací lístek.

K5. Roční fond pracovní doby

Roční fond pracovní doby ve zkoumaném období je cca **250 dní**.

K6. Doba strávená na přepážce založením DS

Z vlastní zkušenosti autora popsané v kapitole č. 3.1, čas strávený na přepážce je přibližně **5 minut (1/12 hodiny)**.

5.2.4.2 Přínosy

P1. Garantované dodání

Úspěšnost přepravy prostřednictvím ISDS činí 100%. U doporučených zásilek takové hodnoty nelze dosáhnout, budeme předpokládat úspěšnost dodání 99,99%. To na milion odeslaných zásilek představuje 100 ztracených. Procentuální zlepšení úspěšnosti přepravy pak nabývá hodnoty **0,01%**.

P2. Nepřetržitý provoz

ISDS je v provozu 7x24, s výjimkou plánovaných odstávek, které se především provádí v nočních hodinách. Oproti tomu otevírací doba poboček České pošty je velmi variabilní. Zejména v menších obcích jsou otevřeny jen několik hodin denně. Průměrnou otevírací dobu jedné pobočky si stanovíme na 8 hodin denně. ISDS tak zlepšil dostupnost služby o cca 16 hodin za den.

¹³² Aktuální statistiky Czech POINT | Czech POINT [online]. 2014. [cit. 2014-04-12] Dostupné z: <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/488>>.

P3. Bezplatné datové zprávy

Bezplatné datové zprávy jsou vlastně odeslanými datovými zprávami, statistiky jsou nám již známé z tabulky č. 22. Proto si pouze definujeme vzorec:

$$P3 = T22$$

P4. Úspora tisku

Potřebujeme se dopočítat počtu stran. Průměrný počet stran dokumentu známe z dotazníkového šetření jako konstantu K1, počty odeslaných datových zpráv pak z tabulky č. 22. Výpočet bude vypadat následovně:

$$P4 = T22 * K1$$

$$P4 = T22 * \mathbf{2,44}$$

Subjekt/Rok	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
FO	0,009	0,094	0,124	0,157	0,192	0,576
PFO	0,014	0,272	0,571	1,525	2,886	5,267
PO	0,119	3,295	6,939	11,439	15,402	37,194
OVM	6,258	64,215	78,096	98,312	93,171	340,052
Celkem	6,401	67,875	85,729	111,433	111,651	383,089

Tabulka 32 Počet stran, které nemusejí být vytištěny. Zdroj: Autor.

Dle údajů uvedených na internetových stránkách Krkonošských papíren se vyrobí z jednoho stromu cca 80 000 archů A4 běžného kancelářského papíru.¹³³ V následující tabulce je uveden přepočet na nepokácené stromy.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
Počet stromů	80	848	1072	1393	1396	4789

Tabulka 33 Počty nepokácených stromů v jednotlivých letech. Zdroj: Autor

P5. Úspora obálek

Předpokládejme, že každá odeslaná zpráva se musela zabalit právě do jedné obálky. Nebudeme uvažovat o zmetkovosti. V tom případě je počet ušetřených obálek roven počtu odeslaných DZ představených v tabulce č. 22.

$$P5 = T22$$

¹³³ KRPA PAPER :: Výrobce balicího a grafického papíru-O papíru-Statistiky [on-line]. [cit. 2014-01-12]. <<http://www.krpa-paper.cz/cs/o-papiru/statistiky>>.

P6. Úspora času potřebná k odeslání a příjmu doporučené zásilky

K výpočtu tohoto dopadu potřebujeme znát počet cest na pobočku pošty, průměrnou cestovní dobu na pobočku pošty (K2) a průměrnou dobu strávenou na přepážce (K4). Cestovní dobu na pobočku pošty musíme započítat dvakrát (tam a zpátky), dále budeme předpokládat maximálně jednu návštěvu pobočky ČP za den.

$$P6 = \text{Počet cest na poštu} * T19 * (2 * K2 + K4), \text{ kde Počet cest na poštu} \leq K5$$

Počet cest na poštu si odvodíme ze statistik odeslaných (tabulka č. 22) a příchozích DZ (tabulka č. 25). Nejprve je sečteme a vydělíme počtem uživatelů, dostaneme tak průměrný počet příchozích a odchozích DZ na jednoho uživatele. Příchozí DZ jsou ještě upraveny koeficientem 50%, část zpráv se podaří doručit přímo a uživatel tak nemusí jít na poštu. Dále pak **budeme předpokládat 1 DZ $\approx$ 1 cesta na poštu**. Protože je stanovena podmínka jedné cesty za den, veškeré hodnoty, jež jsou vyšší než roční fond pracovní doby, musí být nahrazeny. Výpočet je uveden v tabulce č. 34. Pouze OVM nesplňují podmínku maximálního počtu cest, tak budou hodnoty nahrazeny posledním řádkem tabulky.

Subjekt/Rok	2009	2010	2011	2012	2013
FO	1	4	5	5	5
PFO	5	29	44	75	107
PO	2	17	21	27	31
OVM	403	4113	5027	6161	5724
Max. cest	42	250	250	250	250

Tabulka 34 Počet cest na pobočku ČP dle uživatelů. Zdroj: Autor

Výpočet pak bude vypadat následovně:

$$P6 = T34 * T19 * (2 * K2 + K4), \text{ kde } T34 \leq K5$$
$$P6 = T34 * T19 * (2 * 49/360 + 1/12), \text{ kde } T34 \leq 250$$

V tabulce č. 35 je uveden počet takto ušetřených minut, pro lepší představu jsou data přepočítána na jednotlivé uživatele. OVM odesílají velké množství DZ, jako jediný aktér překročil stanovenou podmínku, to tedy znamená, že dosahují maximálního možného efektu úspory času.

Subjekt/Rok	2009	2010	2011	2012	2013
FO	21	85	107	107	107
PFO	107	619	939	1 600	2 283
PO	43	363	448	576	661
OVM	896	5 333	5 333	5 333	5 333

Tabulka 35 Úspora času potřebná k odeslání přepočet na uživatele v minutách. Zdroj: Autor

P7. Úspora času dopravy DZ

Při výpočtu tohoto dopadu předpokládáme doručení do druhého dne. Budeme uvažovat pouze pracovní dobu tj. 8 hodin. Každá odeslaná DZ představuje úsporu 8 hodin. Vlastní výpočet proto provedeme následovně:

$$P7 = T22 * 8$$

P8. Archivace listinných dokumentů

Pro další potřebu si stanovme přibližný odhad počtu subjektů, které mají zřízené velké listinné archivy, případně používají služeb třetích stran. Největší objem komunikace v přepočtu na jednu datovou schránku mají OVM. Protože velkou část této skupiny tvoří obce (viz tabulka č. 20), u kterých nelze reálně předpokládat takový objem komunikace, jsou od OVM odečteny. U PO budou vybrány pouze největší subjekty (500 a více zaměstnanců) u kterých budeme předpokládat, že objem komunikace je natolik významný, že mají zřízené listinné archivy. Z dat ČSÚ bylo zjištěno, že těchto PO je přibližně 2,8%.¹³⁴ Pochopitelně archivaci listinných dokumentů provádí i FO a PFO. Objem takto uchovávaných dokumentů je v porovnání s PO a OVM zanedbatelný, proto tyto skupiny uživatel nebudeme uvažovat.

$$P8_{PO} = T19_{PO} * 0,0028, P8_{OVM} = T20_{rozdl}$$

5.2.4.3 Újmy

U1. Založení DS na žádost

K výpočtu potřebujeme zjistit dobu potřebnou k založení DS, která se skládá z dopravy na pobočku Czech POINT (K3), času stráveného na přepážce (K6) a doby potřebné k návratu (K3). Časový údaj vynásobíme počtem zřízených datových schránek uvedeným v tabulce č. 17. Tato újma se týká pouze FO.

$$U1_{FO} = T17_{FO} * (2 * K3 + K6)$$
$$U1_{FO} = T17_{FO} * (2 * 17/180 + 1/12)$$

¹³⁴ Veřejná databáze ČSÚ [on-line]. [cit. 2014-01-12].

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=ORG0030PU_KR&vo=tabulka>.

U2. Přejít na ISDS

Výpočet této újmy je odlišný pro každou skupinu uživatelů, netýká se FO, protože těm není zřízena DS ze zákona. Pro OVM je rovnice nejjednodušší, vycházíme z plánovaných nákladů na vybavení pracovišť OVM ve výši přibližně 1,2 mld. Kč.¹³⁵

$$U_{2OVM} = 1,2 \text{ mld. Kč, pouze rok 2009}$$

Pro PO k odhadu této újmy poslouží výsledky dotazníkového šetření. Z nich bylo zjištěno, že pouze velké firmy (100 a více zaměstnanců) investovaly do přizpůsobení IT. Zbylé skupiny firem si vystačí s webovým rozhraním ISDS. Velké firmy tvoří cca 2% PO, jak se můžeme dopočítat z dat ČSÚ¹³⁶. Z toho přibližně 86% jsou firmy do 500 zaměstnanců, u kterých budeme předpokládat nákup pluginu pro poštovního klienta, např. Outlook v hodnotě cca **10 000 Kč/PO**. U firem větších než 500 zaměstnanců budeme předpokládat investici do spisové služby v hodnotě cca **300 000 Kč/PO**. Současně si je potřeba uvědomit, že investice do spisové služby je z dlouhodobé perspektivy pro firmu vlastně přínosem. Napomáhá lepšímu workflow dokumentů. U každé PO budeme dále uvažovat jednu člověkohodinu strávenou seznámením se systémem.

$$U_{2PO} = T_{17PO} * (0,02 * 0,86 * 10\,000 + 0,02 * 0,14 * 150\,000 + T_{36} \text{Náklady práce}), \text{ pouze rok 2009}$$

U PFO budeme předpokládat, že si vystačí s webovým rozhraním ISDS. Jejich újmu bude představovat jedna hodina času, která byla potřebná k seznámení se se systémem.

$$U_{2PFO} = T_{17PFO} * T_{36} \text{Náklady práce, pouze pro rok 2009 a 2012}$$

U3. Opětovný tisk

Uživatelé ISDS stále nedokáží využít plného potenciálu elektronické komunikace, část příchozích DZ je proto nesmyslně tisknuta. Újmu vypočítáme jako součin příchozích DZ (tabulka č. 25), podílu vytisknutých DZ a průměrného počtu stran jedné DZ (K1). Z dotazníkového šetření autora, popsaného v kapitole č. 5.1.2, byla stanovena hodnota koeficientu opětovného tisku na **8,16%** pro PO. Stejnou hodnotu budeme předpokládat i u zbylých aktérů.

$$U_3 = T_{25} * 0,0816 * K_1$$

$$U_3 = T_{25} * 0,0816 * 2,44$$

¹³⁵ BRANDT, Z. *Informace z kontrolní akce NKÚ. Peněžní prostředky použité na pořízení a provoz systému datových schránek*. [on-line] č. 12/36. Dostupné z: <<http://www.nku.cz/kon-zavery/K12036.pdf>>.

¹³⁶ *Veřejná databáze ČSÚ* [on-line]. [cit. 2014-01-12].

<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=ORG0030PU_KR&vo=tabulka>.

U4. Autorizovaná konverze dokumentů

Někteří uživatelé ISDS mají stále tendenci upřednostňovat listinné dokumenty. Jejich „právní“ transformaci zajišťuje konverze. Ze statistik Czech POINT¹³⁷ a počtu příchozích DZ (viz tabulka č. 25) byl vypočítán koeficient konverze na žádost, který má hodnotu **1,0241%** za celé zkoumané období. Obdobně byl stanoven i koeficient konverze z moci úřední na hodnotu **5,7614%**. Potřebujeme se dopočítat počtu stran, které byly konvertované, výpočet je zachycen následujícím vzorcem:

$$U_{4FO,PFO,PO} = T25 * \text{konverze na žádost} * K1, U_{4OVM} = T25 * \text{z moci úřední} * K1$$
$$U_{4FO,PFO,PO} = T25 * \mathbf{0,010241} * \mathbf{2,44}, U_{4OVM} = T25 * \mathbf{0,057614} * \mathbf{2,44}$$

U5. Vyzvednutí přístupových údajů

Počty oprávněných osob nemáme k dispozici, budeme tedy předpokládat, že 1 zřízená DS $\approx$ 1 oprávněná osoba. Protože jsme u přínosu P6 předpokládali, že 50% příchozích doporučených zásilek se podaří poštou doručit přímo, stejný předpoklad zvolíme i zde. Časovou újmu pak zjistíme jako součin zřízených DS za dané období a času potřebného k vyzvednutí přístupových údajů.

$$U5 = T17 * 0,5 * (2 * K2 + K4)$$
$$U5 = T17 * 0,5 * (2 * \mathbf{49/360} + \mathbf{1/12})$$

5.2.5 Finančně vyjádřené

Dalším krokem je finanční ocenění naturálních dopadů.

5.2.5.1 Finanční konstanty

Hrubá mzda

K převodu času na finanční vyjádření použijeme hrubou mzdu (dále též „HM“). Její vývoj ve zkoumaném období je zachycen v tabulce č. 36. K přepočtu na hrubou hodinovou mzdu byl použit následující vztah:

$$HM \text{ (hodina)} = 12 * HM \text{ (měsíc)} / K5 * 8$$

Pro PO, PFO a OVM pak byly z hrubé mzdy odvozeny náklady práce a to připočtením pojistného.¹³⁸

¹³⁷ Aktuální statistiky Czech POINT | Czech POINT [online]. 2014. [cit. 2014-04-12] Dostupné z: <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/488>>.

¹³⁸ PEKOVÁ, J. – JETMAR, M.: *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha, 2012. s. 268.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
HM (Měsíc)	23 344	23 864	24 455	25 112	25 125
HM (Hodina)	140	143	147	151	151
Náklady práce	189	193	198	203	204

Tabulka 36 Průměrná hrubá mzda v Kč. Zdroj: Autor

5.2.5.2 Přínosy

P1. Garantované dodání

ISDS zlepšil úspěšnost dodání DZ. Jsme schopni vypočítat konkrétní počet zpráv, které by se ztratily nebýt ISDS. Otázkou však zůstává, jak ocenit jednu neztracenou zprávu. Protože nebyl nalezen způsob jak tento přínos prokazatelně zpeněžit, budeme s ním nadále pracovat jako s **neocenitelným**. Tento přínos je **mimoekonomický**.¹³⁹

P2. Nepřetržitý provoz

Dostupnost služby se zlepšila z původních 8 hodin na cca 24 hodin denně. Uživatel tak není vázán malým časovým rozpětím otevíracích dob poboček ČP. Z tohoto pohledu je pro něj komunikace prostřednictvím ISDS mnohem přívětivější. Oproti tomu musíme uvažovat pracovní dobu příjemce zprávy, která s nejvyšší mírou pravděpodobnosti bude v rozpětí 8 až 10 pracovních hodin. Pak se výhody tohoto efektu ztrácí, protože protistrana se k DZ dostane nejdříve následující den. Z pohledu zákonem stanovených lhůt je tento způsob komunikace přínosem pro odesílatele, lhůty lze využívat až do posledních minut, protože čas odeslání DZ je rovněž časem dodání DZ. Protože nebyl nalezen způsob jak tento přínos prokazatelně zpeněžit, budeme s ním nadále pracovat jako s **neocenitelným**. Tento přínos je **mimoekonomický**.

P3. Bezplatné datové zprávy

K výpočtu tohoto ukazatele potřebujeme zjistit, kolik uživatele stála nulová varianta tj. doporučená zásilka. Vývoj cen této služby je nám znám již z tabulky č. 29. Vzorec uvedený v předchozí kapitole proto ještě vynásobíme touto tabulkou.

P4. Úspora tisku

Známe počty ušetřených stran, k vyčíslení tohoto ukazatele potřebujeme stanovit průměrné náklady tisku jedné strany. Dále budeme pracovat s hodnotou **0,5 Kč/strana**.

¹³⁹ NOVOTNÝ, O. a kol.: *Řízení výkonnosti podnikové informatiky*. Praha, 2010. s 75.

P5. Úspora obálek

K ocenění tohoto přínosu potřebujeme stanovit pouze cenu za jednu obálku. Budeme uvažovat obálku s označením „DL“ o velikosti 220 x 110 mm. Vejde se do ní na třetiny přehnutá A4. Tento typ obálky lze pořídit za **1 Kč/kus**.¹⁴⁰

P6. Úspora času potřebná k odeslání a příjmu doporučené zásilky

K ocenění úspory času použijeme hrubou mzdu z tabulky č. 36. Musíme ovšem pamatovat na několik skutečností. Za prvé, pro FO použijeme hodinovou hrubou mzdu. Za druhé, pro zbylé aktéry použijeme náklady práce. Zaměstnavatel totiž za zaměstnance platí část pojistného a jeho náklady jsou tak vyšší o 35%.¹⁴¹

P7. Úspora času dopravy DZ

ISDS ušetřil uživatelům okamžitým dodáním milióny hodin. Otázkou však zůstává, jakým způsobem provést zpeněžení tohoto ukazatele. Autor práce nenašel nezpochybnitelný způsob ocenění tohoto přínosu, proto s ním budeme nadále pracovat jako s neocenitelným. Tento přínos je **mimoekonomický**.

P8. Archivace listinných dokumentů

Známe počet subjektů, u kterých budeme uvažovat projevení se tohoto přínosu. Archivaci listinných dokumentů jako takovou je velmi obtížné vyčíslit. Samotné skladování dokumentů není finančně příliš náročné. Velkou část nákladů pak tvoří práce s těmito dokumenty, příkladem můžeme jmenovat transport, třídění, uložení, vyhledávání, skartaci aj. Stanovme si tedy roční paušální náklad na vedení listinného archivu ve výši **20 000 Kč**.

5.2.5.3 Újmy

U1. Založení DS na žádost

Protože se újma týká pouze FO, k přepočtu na finanční vyjádření ztracený čas oceníme průměrnou hrubou hodinovou mzdou uvedenou v tabulce č. 36.

U2. Přejedání na ISDS

Tato újma je již vyjádřena finančně, není potřeba provádět zpeněžení.

U3. Opětovný tisk

Známe počty stran, které se opětovně vytisknou. Pro finanční ocenění budeme uvažovat průměrné náklady **0,5 Kč/strana**.

¹⁴⁰ Obálka DL, samolepicí okénko s krycí páskou [on-line]. 2014. [cit. 2014-04-10].

<http://www.optys.cz/zbozi/obalka-dl-samolepici-okenko-s-kryci-paskou_3070502007/>.

¹⁴¹ PEKOVÁ, J. – JETMAR, M.: *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha, 2012. s. 268.

U4. Autorizovaná konverze dokumentů

Pro OVM je konverze z moci úřední bezplatná, provádí si ji sami na úřadě prostřednictvím CzechPOINT@office. Pro finanční vyjádření budeme proto pouze uvažovat cenu tisku, a to **0,5 Kč/strana**.

Ostatní uživatelé (FO, PFO a PO) provádějí autorizovanou konverzi na žádost. Ta je zpoplatněna **30 Kč** za každou započatou stranu. Rovněž si musíme uvědomit, že k tomu je zapotřebí se dostavit na kontaktní místo Czech POINT. To pro uživatele představuje čas, který něco stojí. Vzorec výpočtu újmy si tedy upravíme následovně:

$$U_{FO,PFO,PO} = T_{25} * 0,010241 * (2,44 * 30 + (2 * 17/180 + 1/12) * T_{36} \text{Náklady práce})$$

U5. Vyzvednutí přístupových údajů

K ocenění času stráveného vyzvednutím přístupových údajů použijeme údaje z tabulky č. 36, kde je popsána hrubá mzda. Pro FO použijeme hodinovou hrubou mzdu, pro ostatní aktéry hrubé hodinové náklady práce.

5.3 Interpretace výsledků CBA

V této kapitole budeme interpretovat výsledky CBA. Veškeré výpočty byly provedeny na základě stanovených vzorců z předchozích kapitol. Neagregované výsledky jsou uvedeny v příloze.

5.3.1 Manažerské shrnutí výsledků CBA

V tabulce č. 37 jsou uvedeny agregované výsledky CBA za celé zkoumané období. Při součtu jednotlivých let nebyla uvažována inflace. Řádek „přínosy celkem“ představuje součet veškerých zpeněžitelných přínosů z předchozí kapitoly. V řádku „újmy celkem“ jsou sečteny veškeré zpeněžitelné újmy definované v předchozí kapitole, s tím rozdílem, že je započtena i fiktivní újma představující platby za jednotku datové zprávy (viz kapitola č. 5.2.2).

Uživatel	FO	PFO	PO	OVM	ISDS
Přínosy celkem	35	664	3 453	4 807	8 960
Újmy celkem	-12	-62	-802	-4 421	-5 297
<i>z toho fiktivní platba za DZ</i>	-5	-38	-294	-3 204	-3 542
Dopady celkem	23	602	2 651	387	3 663

Tabulka 37 Manažerské shrnutí výsledků CBA v mil. Kč. Zdroj: Autor

Z hodnot posledního sloupce je patrné, že celkový dopad ISDS je pozitivní. Velmi zjednodušeně se dá říci, že **jedna vynaložená koruna na chod ISDS od MV ČR vytvoří dvě koruny pro uživatele systému na úsporách**. Rovněž z pohledu jednotlivých skupin uživatelů je ISDS

přínosem. Neexistuje tedy žádná skupina, která by na tomto způsobu komunikace trčila. To je pro nás zásadní zjištění, protože můžeme potvrdit platnost stanovené domněnky:

ISDS je pro všechny uživatele levnější alternativou než doporučené psaní i při zohlednění všech sociálních dopadů.

ISDS představuje levnější alternativou pro všechny skupiny uživatelů. Budeme-li se na výsledky CBA dívat optikou jednoho uživatele, dostaneme následující tabulku. Zde jsou dopady přepočítány dle počtu existujících datových schránek. Velmi zajímavé výsledky jsou u OVM, které na systému profitují nejvíce. To velmi úzce souvisí s obrovským množstvím odesílaných a přijímaných DZ. Naopak PO nemají ze systému takový benefit, jak se mohlo zdát z absolutních čísel uvedených v tabulce č. 37. Nejnižší objem komunikace je u FO, z toho důvodu jejich celkový benefit ze systému není příliš vysoký.

Uživatel	FO	PFO	PO	OVM	ISDS
Přínosy celkem	904	15 834	7 801	546 264	16 834
Újmy celkem	-303	-1 479	-1 813	-502 330	-9 952
<i>z toho fiktivní platba za DZ</i>	<i>-134</i>	<i>-894</i>	<i>-665</i>	<i>-364 139</i>	<i>-6 654</i>
Dopad celkem	601	14 355	5 988	43 934	6 882

Tabulka 38 Manažerské shrnutí výsledků CBA přepočet na uživatele v Kč. Zdroj: Autor

Rovněž je nutné zmínit všechny dopady, které se v kapitole č. 5.2.5 nepodařilo ocenit. Výsledky CBA tedy doplníme o následující mimoekonomické dopady:

- P1. **Garantované dodání.**
- P2. **Nepřetržitý provoz.**
- P7. **Úspora času dopravy DZ.**

Všimněte si, že veškeré mimoekonomické dopady jsou přínosy, odpadají nám tedy úvahy, jestli by případná mimoekonomická újma ovlivnila výsledky celého šetření. Lze tedy konstatovat, že reálný dopad na uživatele je ve skutečnosti mnohem příznivější, než je uvedeno v předchozích tabulkách.

V následujících kapitolách se blíže seznámíme s výsledky CBA dle jednotlivých skupin uživatelů.

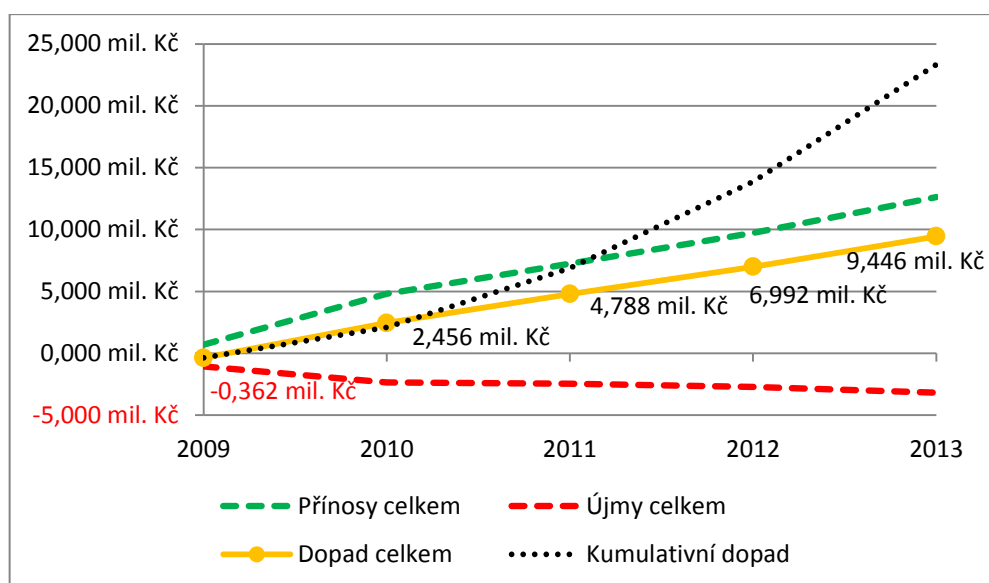
5.3.2 Výsledky za skupinu FO

Výsledky CBA této skupiny uživatelů jsou ovlivněny několika faktory. Za prvé, FO jsou jedinou skupinou, kde 100% datových schránek je zřízeno na žádost. Za druhé, mají nejmenší průměr odeslaných DZ na uživatele, proto nemůžeme očekávat výrazné přínosy z rozdílů cen zpráv (tj. P3 a UF).

Hned v prvním roce se na výsledku projeví výše zmíněné faktory. Nebylo odesláno dostatečné množství DZ, které bylo navíc ještě zmenšeno startem systému v listopadu. Oproti tomu uživatelé museli vynaložit poměrně velké úsilí k založení DS na žádost. Nikoho proto nepřekvapí, že výsledný dopad byl záporný.

Lépe vypovídající je až následující období, kde nedochází ke zkreslení v důsledku startu systému. Mohly se tak naplno projevit přínosy z odeslaných DZ. Jak se ukázalo, tak i velmi malé množství odeslaných DZ stačilo k tomu, aby přínosy převážily nad újmami systému. Na růstu přínosů se nejvíce podílela úspora času (P6) a bezplatné datové zprávy (P3). Růst újem byl způsoben především větším počtem odeslaných DZ, které se promítly do fiktivní platby za DZ (UF).

Jak lze vypožorovat z grafu č. 9, v následujících letech zůstal pozitivní trend zachován. Jediná změna se odehrála na straně újem, kde největší vliv na výslednou hodnotu už nemá fiktivní platba za DZ (UF) ale založení datové schránky na žádost (U1). Vysvětlení můžeme nalézt v klesajících cenách za jednu DZ, jak bylo popsáno v kapitole č. 5.1.1.3, a pozvolna rostoucím zájmu FO o zřízení vlastní DS.

Graf 9 Výsledky CBA u skupiny FO. Zdroj: Autor

Výsledný verdikt: Pro skupinu FO je ISDS od roku 2010 přínosem. Celkové dopady dosáhly hodnoty 23 mil. Kč přínosů.

5.3.3 Výsledky za skupinu PFO

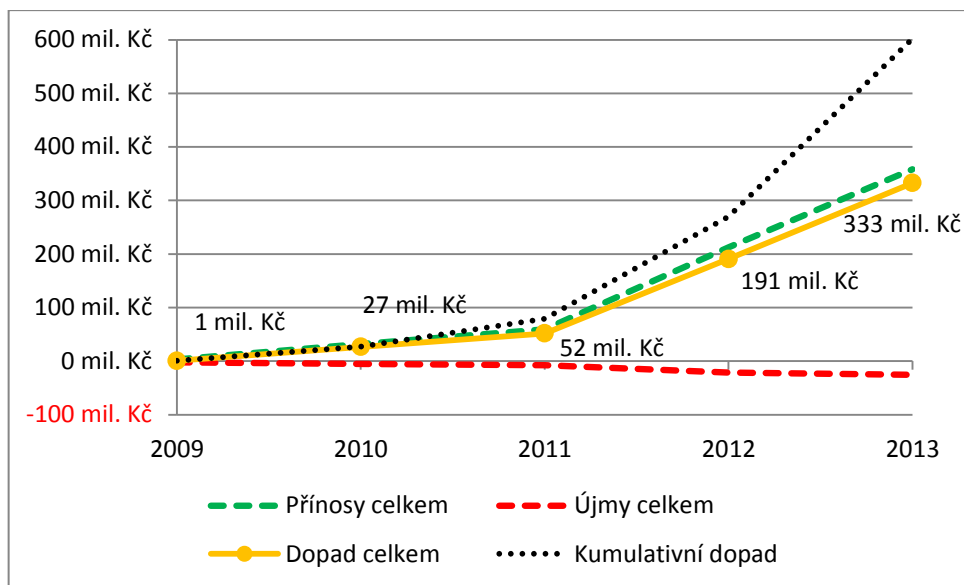
PFO jsou jedinou skupinou uživatelů, kde výsledky CBA vyšly pozitivně v celém zkoumaném období. Pojdme si nyní vysvětlit, proč tomu tak bylo i v prvním roce provozu. Přínosy převážily

hlavně z důvodu úspory času potřebné k odeslání a příjmu doporučené zásilky (P6). Ze statistik o provozu ISDS víme, že v roce 2009 bylo relativně malé množství uživatelů této skupiny a rovněž bylo odesláno i málo DZ, jenže množství příchozích datových zpráv bylo o řád vyšší. Z toho důvodu jsme se dopočítali velkého množství ušetřených cest na poštu a proto je přínos P6 tak vysoký. Podobná situace by nastala i u FO, kdyby měly více příchozích DZ. Největší újmu představuje přechod na ISDS (U2), následován fiktivní platnou za DZ (UF).

Výsledky za rok 2010 byly ovlivněny velkým počtem příchozích DZ, které znatelně navýšily přínos P6. Co se týká újem, největší položku představuje fiktivní platba za DZ (UF), poté následuje autorizovaná konverze dokumentů (U4). Prakticky totéž lze říci i o roku 2011. V těchto letech si můžeme dále všimnout, že přínosy z bezplatných DZ nepřevažují fiktivní platbu za DZ (tj. $|UF| > P3$). Jak je popsáno v kapitole č. 5.1.1.3 cena za jednu DZ ještě neklesla pod cenu za jednu doporučenou zásilku.

K velké změně došlo až v roce 2012, kdy skokově vzrostly přínosy a tím pádem i celkové dopady systému. Tato změna je dobře rozeznatelná na grafu č. 10. Vysvětlení je velmi jednoduché, skokově vzrostl počet PFO, z kapitoly č.5.1.1.1 totiž víme, že je to způsobeno přechodným ustanovením zákona. Novými uživateli se tak k 1.7.2012 stali všichni advokáti a daňoví poradci. Počet uživatelů tak vzrostl o 110%, to vyvolalo růst přínosu P6 o 268%. Jak se totiž ukázalo, tak tato skupina uživatelů má značné množství příchozích DZ, které souvisí s výpočtem tohoto ukazatele. Oproti předešlému období stouply i újmy, znovu byl započítán přechod na ISDS (U2). Fiktivní platba za DZ absolutně rostla, relativně však klesala. Od roku 2012 tedy platí následující vztah $|UF| < P3$.

V období 2013 udává trend vývoje i nadále přínos P6, drobná změna nastala na straně újem, kde převážila fiktivní platba (UF) nad součtem újem (U1 až U5).

Graf 10 Výsledky CBA pro skupinu PFO. Zdroj: Autor

Výsledný verdikt: Pro skupinu PFO je ISDS přínosem v celém zkoumaném období. Celkové dopady dosáhly hodnoty 602 mil. Kč přínosů.

5.3.4 Výsledky za skupinu PO

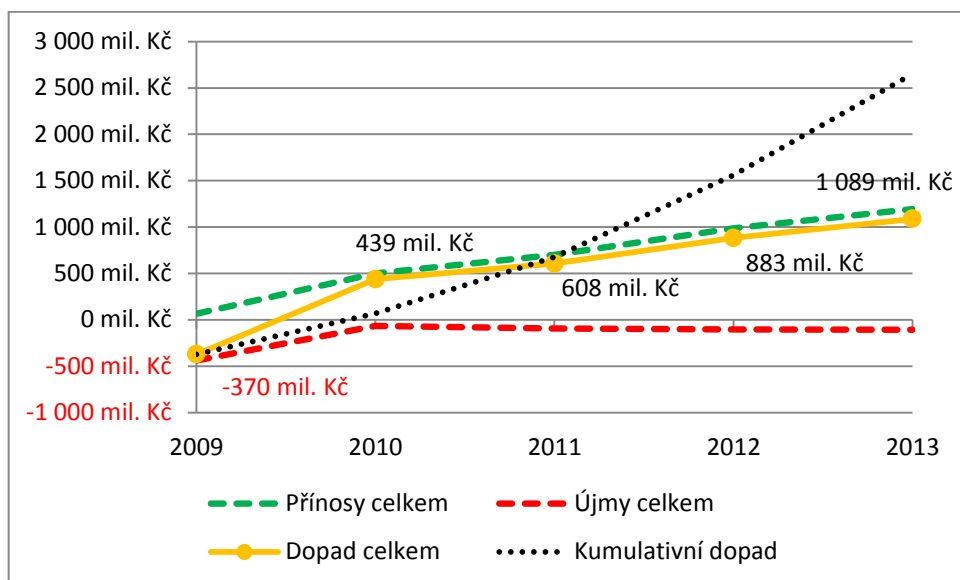
Z dlouhodobého pohledu je ISDS pro PO přínosný, o tom se můžeme přesvědčit z kumulativního dopadu (na grafu č. 11 tečkovaně). Připomeňme, že se jedná o nejpočetnější skupinu uživatelů systému. Lze tedy očekávat, že jejich počet se výrazně projevil do výsledků CBA a vyzdvihl tak některé dopady mnohem více, než tomu je u ostatních skupin uživatelů.

Na začátku zkoumaného období převládaly újmy systému nad přínosy, tím pádem byl dopad záporný. Hlavní podíl na tom mají vynaložené prostředky k přechodu na ISDS (U2). Tato újma představovala největší položku ze všech vypočítaných dopadů, proto znatelně ovlivnila výsledek. Kladného efektu z přínosů systému nebylo možno dosáhnout z důvodu velmi malého počtu odeslaných DZ.

V roce 2010 nastal obrat. Přínosy převážily nad újmami systému a to hlavně díky úspoře času (P6). Největší újmu představuje fiktivní platba za DZ (UF). Protože výsledný dopad je vyšší než v předchozím období (tj. $2 * |D_{2009}| < |D_{2010}|$), tak i kumulativní dopad vychází pozitivně. Systém je tudíž od roku 2010 pro PO výhodnější alternativou.

Z grafu č. 11 je dobře patrný lineární růst přínosů v období 2010 až 2013. Největší podíl na tom má vývoj přínosu P6, který je ovlivněn počtem existujících datových schránek PO. Od nich se totiž odvíjí počet cest na pobočku pošty, kterých by nebyl ISDS, musely PO vykonat značné množství. Poměrně významných hodnot pak ještě nabývá přínos P3, který se neustále

zvětšoval. To bylo hlavně způsobeno rostoucím počtem odeslaných DZ. Zůstaneme-li u odeslaných DZ, tak fiktivní platba za DZ (UF) rovněž rostla avšak ne tak rychle jako přínos P3. Přestože PO mají druhý nejmenší průměr odeslaných DZ na uživatele, tak díky ohromnému počtu uživatelů dosáhly nejlepšího kumulativního dopadu ze všech zkoumaných skupin.

Graf 11 Výsledky CBA pro skupinu PO. Zdroj: Autor

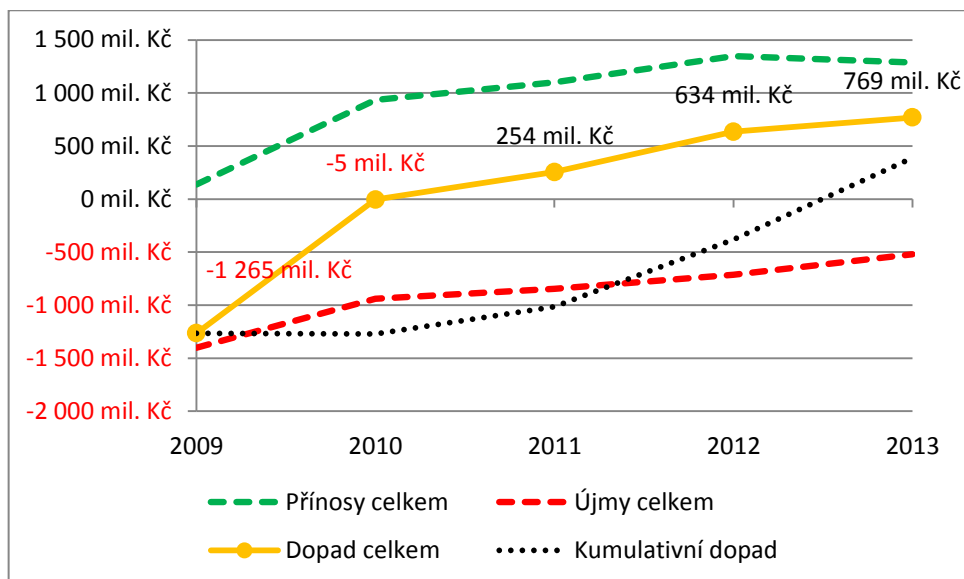
Výsledný verdikt: Pro skupinu PO je ISDS přínosný od roku 2010. Celkové dopady dosáhly 2 651 mld. Kč.

5.3.5 Výsledky za skupinu OVM

Výsledky CBA pro skupinu OVM jsou nejzajímavější. Z pohledu kumulativních dopadů (na grafu tečkovaně) se ISDS stal výhodnějším teprve až v roce 2013. Pojďme si nyní vysvětlit důvody, proč tomu tak bylo. Na začátku zkoumaného období tj. rok 2009 převážily újmy několikanásobně nad přínosy systému. Jednotlivé OVM musely investovat nemalé prostředky k přechodu na ISDS (újma U3). Výsledek dále ovlivnila i fiktivní platba za DZ, která převýšila přínos z bezplatných DZ (tj. $|UF| > P3$). Z předchozího textu totiž víme, že cena za jednu doporučenou zásilku je ve zkoumaném období konstantní, zatímco cena jedné datové nejprve byla vyšší a až po několika letech klesla pod cenu doporučené zásilky. Ostatní újmy již výsledek výrazně neovlivnily, protože jsou o řády nižší.

V následujícím období je znatelný nárůst počtu odeslaných DZ, údaje už nejsou zkresleny startem systému, jak tomu bylo v předchozím období. V přepočtu jedna DZ stále vychází draž než alternativa (tj. $|UF| > P3$), tento rozdíl nesmazaly ani další zaznamenané přínosy. Proto i pro rok 2010 jsou dopady na OVM záporné. Je ale znatelný posun směrem k lepšímu, všimněte si

na grafu č. 12, že přínosy rostly a újmy se snižovaly. Z pohledu kumulativních dopadů se situace stále vyvíjí k horšímu.

Graf 12 Graficky znázorněné výsledky CBA skupiny OVM. Zdroj: Autor

Výsledky pro rok 2011 byly ovlivněny počtem odeslaných datových zpráv, které vzrostly oproti předchozímu období o 21%. Pro rok 2011 stále platí, že jedna DZ je dražší než alternativa (tj. $|UF| > P3$). Ovšem, tento rozdíl už není tak markantní a tak byl smazán ostatními přínosy. V roce 2011 je systém pro OVM přínosem, avšak cena jedné datové zprávy stále vychází drahší než cena za doporučenou zásilku. Z pohledu kumulativních dopadů se trend obrátil směrem k lepšímu. Rovněž si všimněte i klesajících újem, to je zejména ovlivněno obrovským množstvím DZ, protože jejich cena klesá.

V roce 2012 nastal z pohledu ceny jedné DZ významný milník, je levnější než alternativa (tj. $|UF| < P3$). Růst přínosů je způsoben růstem počtu odeslaných datových zpráv, který dosáhl hodnoty 26%. Na pokračujícím trendu snižování újem má vliv klesající cena za jednotku datové zprávy. Z pohledu kumulativních dopadů je systém stále pro uživatele nevýhodný, trend je ovšem jednoznačný, v příštím období dojde k převážení přínosů nad újmami.

Pokles přínosů v roce 2013 je způsoben neúplnými statistikami počtu odeslaných DZ, které jsou k dispozici pouze do 31.10.2013. Dva měsíce jsou poměrně dlouhou dobou, můžeme tedy prohlásit, že vzhledem k známým hodnotám počtu odeslaných datových zpráv (viz tabulka č. 22) došlo k překonání hodnoty minulého období. V roce 2013 pokračuje trend snižování újem, který je velmi ovlivněn vývojem ceny jedné datové zprávy. Výsledná hodnota dopadu byla nejvíce ovlivněna rozdílem cen zpráv, který byl téměř dvojnásobný (tj. $|UF| * 2 \approx P3$).

Ostatní přínosy a újmy byly řádově menší. Z pohledu kumulativních dopadů se ISDS stal výhodnější alternativou pro OVM v roce 2013.

Výsledný verdikt: Pro skupinu OVM je ISDS přínosný teprve od roku 2013. Celkové dopady dosáhly 387 mil. Kč.

5.4 Doporučení

V této kapitole jsou uvedena doporučení pro správce systému, tedy MV ČR. Doporučení sestavil autor práce na základě vlastních poznatků práce se systémem a výsledků CBA.

Nedostatečný marketing

Provozovatel ani správce systému nečiní dostatečné kroky k získání nových uživatelů. V současné době, kdy ISDS provozuje Česká pošta, není systém marketingově podporován, rovněž jsou nedostatečně prezentovány i jeho výhody. Rozhodně se nedá tvrdit, že by potenciál uživatelů již byl plně vyčerpán. **Datovou schránku FO a PFO si mohou zřídit ještě milióny uživatelů!** Můžeme pouze spekulovat o důvodech nedostatečného marketingu, MV ČR se do marketingu ISDS nehrne, protože není provozovatelem systému. Česká pošta zase nemá marketing ISDS v popisu práce a rovněž paušální odměna k náboru nových uživatelů nijak nepřispívá. Řešení by bylo velmi jednoduché. Do kalkulace ceny za provozování systému zahrnout koeficient nově zřízených datových schránek na žádost.

Špatná informovanost uživatelů

Dalším zaznamenaným problémem je špatná informovanost uživatelů, kteří tak nejsou schopni využívat plného potenciálu ISDS. Příkladem můžeme zmínit konverzi dokumentů. Jak vyplývá z dotazníkového šetření autora, mnoho uživatelů z neznalosti konvertuje elektronické originály zcela zbytečně. Nedokáží se bránit nesmyslným požadavkům některých OVM, které vyžadují listinnou formu komunikace, přestože mají povinnost komunikovat elektronicky.

Správce systému by se tedy měl postarat o lepší informovanost uživatelů. MV ČR by mělo vypracovat koncept životních situací týkající se práce s ISDS. Ten by se pochopitelně lišil v závislosti na skupině uživatelů. Manuál by mohl být automaticky dostupný každému novému uživateli DS po přihlášení. V případě legislativních změn by bylo vhodné uživatele informovat znovu. Dalším nezbytným krokem je důrazná kontrola jednotlivých OVM ohledně dodržování jednotlivých ustanovení zákona.

Zkrácení lhůt

ISDS prokazatelně ušetřil každou odeslanou DZ jeden pracovní den, který byl dříve zapotřebí k fyzickému dodání doporučené zásilky (viz přínos P7). To tedy znamená, že lhůta správního řízení se relativně prodloužila. Budeme-li uvažovat správní řízení úřadu, na kterém participuje více OVM, celý proces se zrychlil v řádech několika dnů. Bohužel tento efekt správce systému nezaznamenal a neinicioval změnu lhůt. Autor práce doporučuje upravit všechny lhůty správních řízení, ve kterých je zohledněna prodleva listinné komunikace.

Pokračovat v elektronizaci

V praxi stále narážíme na mnoho úkonů, které je možno řešit pouze listinnou formou dokumentu. Jako konkrétní příklad poslouží potvrzení o studiu. V současné době jej na VŠE vydává pouze studijní referentka, student se musí dostavit osobně a nechat si potvrdit vytisknuté potvrzení z informačního systému. Uvážíme-li skutečnost, že každá vysoká škola je povinna zanášet svojí matriku studentů do Systému sdružených matrik studentů (SIMS), musíme nutně dojít k závěru, že existuje centrální databáze všech studentů. Tuto databázi spravuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které je OVM. Bylo by tak poměrně jednoduché rozšířit nabídku elektronicky dostupných služeb veřejné správy a například prostřednictvím žádosti na CzechPOINT@home by se elektronické potvrzení o studiu mohlo dostat až do datové schránky studenta. Ten by pak takový originál mohl distribuovat dle potřeby dalším subjektům.

Z pohledu elektronizace veřejné správy je ISDS jedním z klíčových prostředků. Ministerstvo by se proto mělo zaměřit na vytváření dalších příležitostí komunikace prostřednictvím tohoto systému.

Závěr

Informační systém datových schránek představuje výrazný milník v dlouhodobém procesu elektronizace veřejné správy. Za jeho úspěchem stojí vlastně nezdar prvního pokusu v podobě elektronických podatelen. Pro vybrané skupiny uživatelů byla zavedena povinnost systém využívat, byla stanovena jednotná provozní pravidla a byl určen jediný správce systému a to MV ČR. Z pohledu technologického řešení byl zavržen email, proto došlo k vytvoření garantovaného úložiště, kdy vložené datové zprávě je pouze měněn status (odesláno, dodáno, doručeno apod.), takže datová zpráva toto úložiště vůbec neopustí. To tedy znamená, že žádná odeslaná datová zpráva se nemůže ztratit a systém má maximální úspěšnost přepravy, která vůbec může existovat. Autor práce proto došel k závěru, že systém se jak po legislativní, tak i technologické stránce podařilo velmi dobře připravit.

U uživatelů povinné využívání ISDS vyvolalo obavy týkající se výhodnosti tohoto komunikačního kanálu. A to i přesto že uživatel za datové zprávy neplatí, veškeré náklady hradí stát prostřednictvím MV ČR. Mnohými byly výhody zpochybňovány a začala se objevovat i tvrzení, že systém výhodný není a celkově je předražený. Správce systému, tedy MV ČR se k těmto výtkám nedokázalo postavit, protože neprovedlo analýzu dopadů ISDS na uživatele. Dosud byla zpracována pouze kontrolní zpráva NKÚ. Jako hlavní cíl práce proto autor zvolil provedení analýzy ekonomických a mimoekonomických dopadů ISDS na jednotlivé uživatele.

Na základě získaných dat od MV ČR a dotazníkového šetření autora byla provedena Cost-Benefit analýza. Výsledky jsou jednoznačné, celkový ekonomický dopad systému na uživatele ke konci zkoumaného období je pozitivní. Z jedné vynaložené koruny Ministerstvem vnitra České republiky na chod systému jsou uživatelům na úsporách ušetřeny koruny dvě. Z výsledků CBA dále vyplývá, že systém nebyl výhodný v prvních letech provozu. Okamžité újmy spojené s přechodem na ISDS byly vyšší než přínosy vyplývající z elektronické komunikace. Obavy uživatelů tak mohly být opravdu oprávněné, protože systém chybně hodnotili pouze z krátkodobé perspektivy. Neuvědomili si, že ISDS představuje jeden ze základních pilířů českého eGovernmentu a proto byl koncipován pro dlouhodobé využití.

Z teoretických poznatků, uživatelské zkušenosti a výsledků CBA autor práce stanovil doporučení pro správce systému. Hlavním zjištěním je, že MV ČR ani zdaleka nevyužívá plný potenciál systému. V praxi se můžeme stále setkat s mnohými situacemi, kde není možné komunikovat elektronicky a tato alternativa by rozhodně byla přínosná. Rovněž MV ČR nečiní žádné kroky k získání nových uživatelů. V dnešní době, kdy téměř každá domácnost je

připojena k internetu, by mohlo mít zřízenou datovou schránku milióny FO a rovněž i statisíce PFO.

Seznam tabulek, obrázků a grafů

Tabulky

Tabulka 1 Srovnání některých vlastností listinných a elektronických dokumentů. Zdroj: Lechner s. 43 ...	15
Tabulka 2 Srovnání vybraných souborových formátů dvou podatelen. Zdroj: Autor	18
Tabulka 3 Souhrn kapitoly datové schránky. Zdroj: Autor	30
Tabulka 4 Souhrn kapitoly představení uživatelů. Zdroj: Autor	32
Tabulka 5 Schéma komunikace. Zdroj: Autor	43
Tabulka 6 Určení ceny 1 datové zprávy za OVM v Kč. Zdroj: MV ČR	48
Tabulka 7 Vývoj plateb za OVM. Zdroj: MV ČR	49
Tabulka 8 Vývoj plateb paušálního poplatku. Zdroj: MV ČR	49
Tabulka 9 Vývoj plateb poplatku za zřízení přístupu. Zdroj: MV ČR	50
Tabulka 10 Vývoj plateb za dodatky ke smlouvám. Zdroj: MV ČR	51
Tabulka 11 Shrnutí nákladů MVČR za ISDS v tis. Kč. Zdroj: Autor	51
Tabulka 12 Statistika využívání PDZ. Zdroj: MV ČR	53
Tabulka 13 Schéma hrazení DZ platné do 1.1.2013. Zdroj: Autor	54
Tabulka 14 Schéma hrazení DZ platné od 1.1.2013. Zdroj: Autor	54
Tabulka 15 Vymezení zkoumané části ISDS. Zdroj: Autor	61
Tabulka 16 Druhy CBA dle životního cyklu. Zdroj: Autor	63
Tabulka 17 Počet zřízených DS. Zdroj: MV ČR	66
Tabulka 18 Počet zrušených datových schránek ročně. Zdroj: MV ČR	66
Tabulka 19 Existující datové schránky dle jednotlivých let. Zdroj: Autor	67
Tabulka 20 Počet obcí a OVM. Zdroj: Autor	67
Tabulka 21 Počet zpřístupněných datových schránek po lhůtě ročně. Zdroj: MV ČR	68
Tabulka 22 Počet odeslaných datových zpráv ročně. Zdroj: MV ČR	69
Tabulka 23 Průměrný počet datových zpráv na 1 DS. Zdroj: Autor	70
Tabulka 24 Počet odeslaných datových zpráv kumulativně. Zdroj: Autor	71
Tabulka 25 Počet příchozích datových zpráv. Zdroj: MV ČR	71
Tabulka 26 Počet automaticky smazaných datových zpráv po uplynutí lhůty 90 dnů. Zdroj: Autor	72
Tabulka 27 Struktura doručených datových zpráv. Zdroj: Autor	72
Tabulka 28 Náklady ISDS v tis. Kč. Zdroj: MV ČR	73
Tabulka 29 Vývoj cen doporučené zásilky v Kč. Zdroj: ČP	74
Tabulka 30 Spokojenost s ISDS. Zdroj: Autor	76
Tabulka 31 Katalog dopadů. Zdroj: Autor	82
Tabulka 32 Počet stran, které nemusejí být vytištěny. Zdroj: Autor	84
Tabulka 33 Počty nepokácených stromů v jednotlivých letech. Zdroj: Autor	84
Tabulka 34 Počet cest na pobočku ČP dle uživatelů. Zdroj: Autor	85

Tabulka 35 Úspora času potřebná k odeslání přepočtu na uživatele v minutách. Zdroj: Autor	85
Tabulka 36 Průměrná hrubá mzda v Kč. Zdroj: Autor	89
Tabulka 37 Manažerské shrnutí výsledků CBA v mil. Kč. Zdroj: Autor	91
Tabulka 38 Manažerské shrnutí výsledků CBA přepočtu na uživatele v Kč. Zdroj: Autor	92

Obrázky

Obrázek 1 Vytvoření elektronického originálu. Zdroj: Software602.cz	16
Obrázek 2 eGON. Zdroj: MV ČR	24
Obrázek 3 Informace o FO uvedené v seznamu. Zdroj: Autor	46
Obrázek 4 Infopanel doplňkové služby. Zdroj: Autor.....	53
Obrázek 5 Levé menu. Zdroj: Autor	55
Obrázek 6 Ověření identity serveru, Google Chrome. Zdroj: Autor	57
Obrázek 7 Bezpečnostní politika hesel. Zdroj: Autor	58
Obrázek 8 Datová schránka byla aktivována. Zdroj: Autor	58
Obrázek 9 Oznámení o příchozích zprávách. Zdroj: Autor.....	59
Obrázek 10 Okno dodaných datových zpráv. Zdroj: Autor	59
Obrázek 11 Detail datové zprávy. Zdroj: Autor.....	60

Grafy

Graf 1 Shrnutí nákladů MVČR za ISDS v mil. Kč. Zdroj: Autor	52
Graf 2 Poměr zpřístupněných DS po lhůtě na počtu zřízených DS v daném období. Zdroj: Autor	68
Graf 3 Poměr odeslaných DZ za celé období. Zdroj: Autor	69
Graf 4 Počet existujících datových schránek k 30.9.2013. Zdroj: Autor	70
Graf 5 Vývoj ceny za 1 DZ. Zdroj: Autor	73
Graf 6 Struktura uživatelů. Zdroj: Autor	75
Graf 7 Přechod firmy na DS. Zdroj: Autor	75
Graf 8 Poměr vytisknutých datových zpráv. Zdroj: Autor.....	77
Graf 9 Výsledky CBA u skupiny FO. Zdroj: Autor.....	93
Graf 10 Výsledky CBA pro skupinu PFO. Zdroj: Autor	95
Graf 11 Výsledky CBA pro skupinu PO. Zdroj: Autor.....	96
Graf 12 Graficky znázorněné výsledky CBA skupiny OVM. Zdroj: Autor.....	97

Zdroje

Odborná literatura

LECHNER, T. *Elektronické dokumenty v právní praxi*. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-41-0.

MATES, P., SMEJKAL, V. *E-government v České republice: Právní a technologické aspekty*. 2. vydání, Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-36-6.

BOARDMAN, A. a kol. *Cost-Benefit Analysis: Concepts and Practice*. 3. vydání, New Jersey, 2006. ISBN 0-13-143583-3.

KUNSTOVÁ, R. *Efektivní správa dokumentů Co nabízí Enterprise Content Management*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-3257-2.

DOUCEK, P. a kol. *Řízení bezpečnosti informací 2. rozšířené vydání o BCM*. 2. vydání. Praha: Professional Publishing, 2011. ISBN 978-80-7431-050-8.

PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejný sektor – řízení a financování*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.

NOVOTNÝ, O. a kol. *Řízení výkonnosti podnikové informatiky*. 1. vydání. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-040-9

ŘEHOŘEK, T. *Digitální kontinuita elektronických dokumentů v prostředí komerční firmy*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Dostupné z: <https://isis.vse.cz/zp/portal_zp.pl?podrobnosti=103658 >

Zákony a vyhlášky

Zákon o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů. č. 21/2006 Sb. ve znění zákona č. 167/2012 Sb. Praha, 2005.

Zákon o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. č. 365/2000 Sb. ve znění č. 18/2012 Sb. Praha, 2000.

Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. č. 300/2008 Sb. ve znění zákona č. 503/2012 Sb. Praha, 2008.

Občanský zákoník. č. 40/1964 Sb. Praha, 1964.

Občanský zákoník. č. 89/2012 Sb. Praha, 2012.

Zákon o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů. č. 499/2004 Sb. Praha, 2004.

Zákon o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů. č. 227/2000 Sb. ve znění zákona č. 440/2004 Sb. Praha, 2004.

Zákon o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů. č. 227/2000 Sb. ve znění zákona č. 89/2012 Sb. Praha, 2000.

Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. č. 304/2013 Sb. Praha, 2013.

Správní řád. č. 500/2004 Sb. ve znění zákona č. 303/2013 Sb. Praha, 2004.

Zákon, kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. č. 190/2009 Sb. Praha, 2009.

Zákon, kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. č. 219/2009 Sb. Praha, 2009.

Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech. č. 227/2009 Sb. Praha, 2009.

Zákon, kterým se mění zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. č. 263/2011 Sb. Praha, 2011.

Zákon, kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. č. 167/2012 Sb. Praha, 2012.

Zákon o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů. č. 503/2012 Sb. Praha, 2012.

Vyhláška o elektronických podatelnách. č. 496/2004 Sb. Praha, 2004.

Vyhláška o podrobnostech výkonu spisové služby. č. 259/2012 Sb. Praha, 2012.

Vyhláška o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek. č. 194/2009 Sb. ve znění vyhlášky č. 422/2010 Sb.

Nářízení vlády, kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů. č. 495/2004 Sb. Praha, 2004.

Webové stránky a ostatní zdroje

Elektronická podatelna hlavního města Prahy (Portál hlavního města Prahy) [on-line].

29.10.2007. [cit. 2014-3-30].

<http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/kontakty/elektronicka_podatelna/>.

Jak lehce vytvářet důvěryhodné dokumenty? | Software602 [on-line]. 2014. [cit. 2014-3-30].

<<http://www.602.cz/print2pdf/tipy-triky/jak-lehce-vytvaret-duveryhodne-dokumenty>>

Elektronická podatelna [on-line]. 13.12.2012. [cit. 2014-3-30].

<<http://www.praha21.cz/urad/elektronicka-podatelna.html>>.

Brno - Informace o provozu podatelny Magistrátu města Brna a doručování dokumentů [on-

line]. 19.11.2013. [cit. 2014-3-30]. <[https://www.bрно.cz/kontakty/informace-o-provozu-](https://www.bрно.cz/kontakty/informace-o-provozu-podatelny-magistratu-mesta-brna-a-dorucovani-dokumentu/)

[podatelny-magistratu-mesta-brna-a-dorucovani-dokumentu/](https://www.bрно.cz/kontakty/informace-o-provozu-podatelny-magistratu-mesta-brna-a-dorucovani-dokumentu/)>.

eGov Action Plan 2011-15 - Digital Agenda for Europe - European Commission [on-line]. 2014.

[cit. 2014-3-30]. <<http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/european-egovernment-action-plan-2011-2015>>.

Informační technologie | ČSÚ [on-line]. [cit. 2014-3-30].

<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/informacni_technologie_pm>.

Autorizovaná konverze na žádost | Czech POINT [on-line]. 4.4.2014. [cit. 2014-4-4].

<<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/478>>.

eGON jako symbol eGovernmentu - moderního, přátelského a efektivního úřadu - Ministerstvo

vnitra České republiky [on-line]. [cit. 2014-4-4]. <[http://www.mvcr.cz/clanek/egon-jako-](http://www.mvcr.cz/clanek/egon-jako-symbol-egovernmentu-moderniho-pratelskeho-a-efektivniho-uradu-980226.aspx)

[symbol-egovernmentu-moderniho-pratelskeho-a-efektivniho-uradu-980226.aspx](http://www.mvcr.cz/clanek/egon-jako-symbol-egovernmentu-moderniho-pratelskeho-a-efektivniho-uradu-980226.aspx)>.

dmBaseTypes.xsd [počítačový soubor]. Ver. 2.18a. Praha, 2013. Definice datové zprávy.

Dostupné z URL <[http://www.datoveschranky.info/cz/dulezite-informace/provozni-rad-ids-](http://www.datoveschranky.info/cz/dulezite-informace/provozni-rad-ids-id37484/)

[id37484/](http://www.datoveschranky.info/cz/dulezite-informace/provozni-rad-ids-id37484/)>.

Doručování dokumentů bez elektronického podpisu | Datové schránky [on-line]. [cit. 2014-04-

01]. <[http://www.datoveschranky.info/cz/novinky/dorucovani-dokumentu-bez-](http://www.datoveschranky.info/cz/novinky/dorucovani-dokumentu-bez-elektronickeho-podpisu-id37440/)

[elektronickeho-podpisu-id37440/](http://www.datoveschranky.info/cz/novinky/dorucovani-dokumentu-bez-elektronickeho-podpisu-id37440/)>

Aditivní služby | Datové schránky [online]. 2011. [cit. 2014-03-19] Dostupné z:

<<http://www.datoveschranky.info/cz/aditivni-sluzby/>>.

Datový trezor | Datové schránky [online]. 2011. [cit. 2014-03-19] Dostupné z:

<<http://www.datoveschranky.info/cz/aditivni-sluzby/datovy-trezor-id34690/>>.

Poštovní datová zpráva – Česká pošta [online]. 2010. [cit. 2014-03-19] Dostupné z: <<http://www.postovnidatovazprava.cz/>>.

Občan - fyzická osoba / Datové schránky [online]. 2011. [cit. 2014-03-19] Dostupné z: <<http://www.datoveschranky.info>>.

Aktuální statistiky Czech POINT / Czech POINT [online]. 2014. [cit. 2014-04-12] Dostupné z: <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/488>>.

Správa základních registrů [online]. 2014. [cit. 2014-03-19] Dostupné z: <<http://www.szrcr.cz/>>.

Registr obyvatel, Správa základních registrů [online]. 2014. [cit. 2014-03-19] Dostupné z: <<http://www.szrcr.cz/registr-obyvatel>>.

Vývoj počtu obcí v České republice podle krajů [on-line]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0201.pdf>.

Doporučené psaní / Česká pošta [on-line]. 2014. [cit. 2014-04-12]. <<http://www.ceskaposta.cz/sluzby/psani/cr/doporucene-psani>>.

Základní informace / Česká pošta [on-line]. 2014. [cit. 2014-04-12]. <<http://www.ceskaposta.cz/o-ceske-poste/profil/zakladni-informace>>.

KRPA PAPER :: Výrobce balicího a grafického papíru-O papíru-Statistiky [on-line]. [cit. 2014-01-12]. <<http://www.krpa-paper.cz/cs/o-papiru/statistiky>>.

Veřejná databáze ČSÚ [on-line]. [cit. 2014-01-12]. <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=ORG0030PU_KR&vo=tabulka>

Obálka DL, samolepicí okénko s krycí páskou [on-line]. 2014. [cit. 2014-04-10]. <http://www.optys.cz/zbozi/obalka-dl-samolepici-okenko-s-kryci-paskou_3070502007/>.

BRANDT, Z. *Informace z kontrolní akce NKÚ. Peněžní prostředky použité na pořízení a provoz systému datových schránek*. [on-line] č. 12/36. Dostupné z: < <http://www.nku.cz/konzavery/K12036.pdf>>.

TESAŘ, P.: *Provozní řád informačního systému datových schránek (ISDS)* [on-line]. 26.1.2014 [cit. 2014-4-4]. Dostupné z:< <http://www.datoveschranky.info/cz/ke-stazeni/dokumenty-id34718/>>.

Přílohy

Příloha č. 1 Výsledky

Výsledky CBA za skupinu FO

ID	Název dopadu	2009	2010	2011	2012	2013	
P3	Bezplatné datové zprávy	99 372	1 002 820	1 316 822	1 673 594	2 042 222	6 134 830
P4	Úspora tisku	4 663	47 055	61 789	78 530	95 827	287 865
P5	Úspora obálek	3 822	38 570	50 647	64 369	78 547	235 955
P6	Úspora času potřebná k odeslání a příjmu doporučené zásilky	601 142	3 714 791	5 815 986	7 897 624	10 404 296	28 433 839
P8	Archivace listinných dokumentů	x	x	x	x	x	x
PS	Součet přínosů	708 999	4 803 237	7 245 244	9 714 117	12 620 892	35 092 489
U1	Založení DS na žádost	-460 250	-711 034	-890 653	-1 210 185	-1 595 005	-4 867 126
U2	Přechod na ISDS	x	x	x	x	x	x
U3	Opětovný tisk	-820	-8 626	-9 955	-14 631	-21 163	-55 194
U4	Autorizovaná konverze dokumentů	-9 392	-99 541	-115 862	-171 904	-248 701	-645 400
U5	Vyzvednutí přístupových údajů	-300 571	-157 082	-105 802	-193 048	-250 902	-1 007 405
US	Součet újem	-771 033	-976 283	-1 122 272	-1 589 767	-2 115 770	-6 575 125
D1	Celkový dopad (PS + US)	-62 034	3 826 953	6 122 972	8 124 350	10 505 122	28 517 364
UF	Fiktivní platba za DZ	-300 025	-1 370 847	-1 334 950	-1 132 755	-1 059 435	-5 198 012
D2	Celkový dopad (D1 + UF)	-362 059	2 456 106	4 788 023	6 991 595	9 445 688	23 319 353

Tabulka 39 Výsledky CBA za skupinu FO. Zdroj: Autor

Výsledky CBA za skupinu PFO

ID	Název dopadu	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
P3	Bezplatné datové zprávy	147 446	2 894 138	6 087 406	16 250 000	30 749 394	56 128 384
P4	Úspora tisku	6 919	135 802	285 640	762 500	1 442 856	2 633 716
P5	Úspora obálek	5 671	111 313	234 131	625 000	1 182 669	2 158 784
P6	Úspora času potřebná k odeslání a příjmu doporučené zásilky	2 725 533	28 529 538	52 830 688	194 484 404	324 845 169	603 415 333
P8	Archivace listinných dokumentů	x	x	x	x	x	X
PS	Součet přínosů	2 885 569	31 670 791	59 437 865	212 121 904	358 220 088	664 336 217
U1	Založení DS na žádost	x	x	x	x	x	X
U2	Přechod na ISDS	-1 533 113	x	x	-3 845 006	x	-5 378 119
U3	Opětovný tisk	-6 439	-60 453	-102 636	-408 446	-659 410	-1 237 384
U4	Autorizovaná konverze dokumentů	-82 579	-782 452	-1 342 193	-5 402 204	-8 723 464	-16 332 892
U5	Vyzvednutí přístupových údajů	-272 553	-213 264	-96 419	-683 557	-330 287	-1 596 080
US	Součet újem	-1 894 683	-1 056 169	-1 541 248	-10 339 213	-9 713 162	-24 544 475
D1	Celkový dopad (PS + US)	990 886	30 614 622	57 896 617	201 782 691	348 506 927	639 791 742
UF	Fiktivní platba za DZ	-445 171	-3 956 264	-6 171 206	-10 998 649	-15 951 728	-37 523 017
D2	Celkový dopad (D1 + UF)	545 715	26 658 358	51 725 411	190 784 043	332 555 199	602 268 725

Tabulka 40 Výsledky CBA za skupinu PFO. Zdroj: Autor

Výsledky CBA za skupinu PO

ID	Název dopadu	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
P3	Bezplatné datové zprávy	1 273 324	35 108 632	73 937 760	121 888 182	164 122 270	396 330 168
P4	Úspora tisku	59 748	1 647 405	3 469 387	5 719 369	7 701 122	18 597 031
P5	Úspora obálek	48 974	1 350 332	2 843 760	4 688 007	6 312 395	15 243 468
P6	Úspora času potřebná k odeslání a příjmu doporučené zásilky	47 106 818	442 865 638	597 592 154	830 241 147	992 912 342	2 910 718 099
P8	Archivace listinných dokumentů	19 618 872	21 226 352	22 626 296	23 809 744	24 787 840	112 069 104
PS	Součet přínosů	68 107 736	502 198 359	700 469 357	986 346 449	1 195 835 969	3 452 957 870
U1	Založení DS na žádost	x	x	x	x	x	x
U2	Přechod na ISDS	-420 785 006	x	x	x	x	-420 785 006
U3	Opětovný tisk	-97 584	-998 419	-1 158 238	-1 381 291	-1 448 820	-5 084 352
U4	Autorizovaná konverze dokumentů	-1 251 534	-12 922 699	-15 146 529	-18 269 282	-19 166 717	-66 756 761
U5	Vyzvednutí přístupových údajů	-11 776 704	-992 437	-881 507	-869 570	-776 785	-15 297 003
US	Součet újem	-433 910 829	-14 913 555	-17 186 274	-20 520 143	-21 392 322	-507 923 123
D1	Celkový dopad (PS + US)	-365 803 093	487 284 804	683 283 083	965 826 306	1 174 443 647	2 945 034 747
UF	Fiktivní platba za DZ	-3 844 436	-47 993 225	-74 955 595	-82 498 787	-85 140 987	-294 433 029
D2	Celkový dopad (D1 + UF)	-369 647 529	439 291 579	608 327 488	883 327 519	1 089 302 661	2 650 601 718

Tabulka 41 Výsledky CBA za skupinu PO. Zdroj: Autor

Výsledky CBA za skupinu OVM

ID	Název dopadu	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
P3	Bezplatné datové zprávy	66 686 594	684 256 118	832 166 660	1 047 591 480	992 804 982	3 623 505 834
P4	Úspora tisku	3 129 140	32 107 402	39 047 820	49 156 216	46 585 465	170 026 043
P5	Úspora obálek	2 564 869	26 317 543	32 006 410	40 291 980	38 184 807	139 365 609
P6	Úspora času potřebná k odeslání a příjmu doporučené zásilky	23 476 161	145 635 310	151 284 499	158 657 616	159 192 000	638 245 586
P8	Archivace listinných dokumentů	41 300 000	44 520 000	46 820 000	52 400 000	50 940 000	235 980 000
PS	Součet přínosů	137 156 764	932 836 374	1 101 325 389	1 348 097 292	1 287 707 254	4 807 123 072
U1	Založení DS na žádost	x	x	x	x	x	x
U2	Přechod na ISDS	-1 200 000 000	x	x	x	x	-1 200 000 000
U3	Opětovný tisk	-156 316	-1 701 815	-2 226 925	-2 742 108	-2 425 948	-9 253 113
U4	Autorizovaná konverze dokumentů	-110 368	-1 201 579	-1 572 337	-1 936 085	-1 712 858	-6 533 227
U5	Vyzvednutí přístupových údajů	-279 478	-5 567	-4 155	-10 017	-1 194	-300 411
US	Součet újem	-1 200 546 161	-2 908 961	-3 803 418	-4 688 210	-4 140 001	-1 216 086 751
D1	Celkový dopad (PS + US)	-1 063 389 398	929 927 412	1 097 521 972	1 343 409 081	1 283 567 253	3 591 036 321
UF	Fiktivní platba za DZ	-201 340 998	-935 372 754	-843 622 354	-709 051 730	-515 033 065	-3 204 420 901
D2	Celkový dopad (D1 + UF)	-1 264 730 396	-5 445 341	253 899 618	634 357 351	768 534 188	386 615 420

Tabulka 42 Výsledky CBA za skupinu OVM. Zdroj: Autor

Výsledky CBA za všechny skupiny uživatelů

ID	Název dopadu	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
P3	Bezplatné datové zprávy	68 206 736	723 261 708	913 508 648	1 187 403 256	1 189 718 868	4 082 099 216
P4	Úspora tisku	3 200 470	33 937 665	42 864 637	55 716 614	55 825 270	191 544 656
P5	Úspora obálek	2 623 336	27 817 758	35 134 948	45 669 356	45 758 418	157 003 816
P6	Úspora času potřebná k odeslání a příjmu doporučené zásilky	73 909 654	620 745 277	807 523 327	1 191 280 791	1 487 353 808	4 180 812 857
P8	Archivace listinných dokumentů	60 918 872	65 746 352	69 446 296	76 209 744	75 727 840	348 049 104
PS	Součet přínosů	208 859 068	1 471 508 760	1 868 477 856	2 556 279 761	2 854 384 203	8 959 509 648
U1	Založení DS na žádost	-460 250	-711 034	-890 653	-1 210 185	-1 595 005	-4 867 126
U2	Přechod na ISDS	-1 622 318 119	0	0	-3 845 006	0	-1 626 163 125
U3	Opětovný tisk	-261 158	-2 769 313	-3 497 754	-4 546 476	-4 555 342	-15 630 044
U4	Autorizovaná konverze dokumentů	-1 453 873	-15 006 271	-18 176 921	-25 779 475	-29 851 741	-90 268 280
U5	Vyzvednutí přístupových údajů	-12 629 307	-1 368 350	-1 087 884	-1 756 191	-1 359 167	-18 200 900
US	Součet újem	-1 637 122 706	-19 854 969	-23 653 212	-37 137 333	-37 361 254	-1 755 129 474
D1	Celkový dopad (PS + US)	-1 428 263 638	1 451 653 791	1 844 824 644	2 519 142 428	2 817 022 949	7 204 380 174
UF	Fiktivní platba za DZ	-205 930 630	-988 693 090	-926 084 104	-803 681 921	-617 185 214	-3 541 574 958
D2	Celkový dopad (D1 + UF)	-1 634 194 268	462 960 702	918 740 540	1 715 460 507	2 199 837 735	3 662 805 216

Tabulka 43 Výsledky CBA za všechny skupiny uživatelů. Zdroj: Autor

Příloha č. 2 Dotazník

Informace o dotazovaném

Informace z této sekce budou použity pouze za účelem správného rozřídění dotazovaných dat v dalších sekcích

Datum	
Jméno respondenta	
Jaká je vaše pracovní pozice?	
Zadejte název společnosti	
Oblast podnikání	
Velikost firmy	

Přechod firmy na DS

Byla Vaše firma připojena k internetu před zavedením ISDS? (1.11.2009)	
Byla Vaše firma nucena kvůli datovým schránkám nakupovat nový SW nebo HW?	
Pokud ano - O jaké vybavení se jednalo?	
Pokud ano - Odhadněte prosím celkovou cenu výše popsaného vybavení.	
Bylo nutné ve Vaší firmě provést nějaké organizační změny v souvislosti se zavedením datových schránek?	
Pokud ano - Vypište v bodech provedené změny.	
Pokud ano - Odhadněte prosím celkové náklady daných změn.	

Komunikace

Vyhovuje Vám tento způsob komunikace s úřady?	
Kolik procent přichozích datových zpráv konvertujete (autorizovaná konverze na žádost)?	
Pokud konvertujete na žádost - Odhadněte prosím celkové roční náklady na konverzi.	
Pokud konvertujete na žádost - Jaké důvody Vás k tomu vedou?	
Odhadněte prosím průměrný počet datových zpráv za měsíc.	
Odhadněte prosím průměrný počet stran jednoho dokumentu.	
Odhadem kolik procent zpráv se ve Vaší firmě vytiskne jen proto, že je příjemnější si zprávu přečíst na papíře než na monitoru?	
Používáte Poštovní datovou zprávu? (Poštovní datová zpráva je placená služba České pošty, umožňuje komunikovat prostřednictvím datových schránek i s jinými subjekty než Orgány veřejné moci.)	